

JAKOŚĆ KSZTAŁCENIA
NA UNIWERSYTECIE W BIAŁYMSTOKU
– ASPEKTY PRAWNE I SOCJOLOGICZNE

Przemysław Brzozowski, Mateusz Gąsowski
Maciej Łukaszewicz, Michalina Trochimowicz

JAKOŚĆ KSZTAŁCENIA
NA UNIWERSYTECIE W BIAŁYMSTOKU
– ASPEKTY PRAWNE I SOCJOLOGICZNE

Konsultacja naukowa: dr Maciej Białous

Temida2

Białystok 2018

© Copyright by Temida 2
Białystok 2018

Redaktor Naukowy Wydawnictwa Temida 2: Cezary Kosikowski

Rada Naukowa Wydawnictwa Temida 2:

Przewodniczący Rady Naukowej Wydawnictwa Temida 2: Emil W. Pływaczewski

Członkowie z Uniwersytetu w Białymstoku: Stanisław Bożyk, Adam Czarnota, Leonard Etel, Ewa M. Guzik-Makaruk, Adam Jamróż, Dariusz Kijowski, Cezary Kosikowski, Cezary Kulesza, Agnieszka Malarewicz-Jakubów, Maciej Perkowski, Stanisław Prutis, Eugeniusz Ruśkowski, Walerian Sanetra, Joanna Sieńczyło-Chlabciz, Ryszard Skarzyński, Halina Świączkowska, Mieczysława Zdanowicz

Członkowie z Polski: Marian Filar (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu), Edward Gniewek (Uniwersytet Wrocławski), Lech Paprzycki (Sąd Najwyższy)

Członkowie zagraniczni: Lidia Abramczyk (Państwowy Uniwersytet im. Janki Kupaly w Grodnie, Białoruś), Vladimir Babčak (Uniwersytet w Koszycach, Słowacja), Renata Almeida da Costa (Uniwersytet La Salle, Brazylia), Chris Eskridge (Uniwersytet w Nebrasce, USA), Jose Luis Iriarte Angél (Uniwersytet Navarra, Hiszpania), Marina Karasjewa (Uniwersytet w Woroneżu, Rosja), Bernhard Kitous (Uniwersytet w Rennes, Francja), Martin Krygier (Uniwersytet w Nowej Południowej Walii, Australia), Petr Mrkývka (Uniwersytet Masaryka, Czechy), Marcel Alexander Niggli (Uniwersytet we Fryburgu, Szwajcaria), Andrej A. Novikov (Państwowy Uniwersytet w Sankt Petersburgu, Rosja), Sławomir Redo (Uniwersytet Wiedeński, Austria), Bernd Schünemann (Uniwersytet w Monachium, Niemcy), Sebastiano Tafaro (Uniwersytet w Bari, Włochy), Wiktor Trinczuk (Kijowski Narodowy Handlowo-Ekonomiczny Uniwersytet, Ukraina)

Żadna część tej pracy nie może być powielana i rozpowszechniana w jakiegokolwiek formie i w jakikolwiek sposób (elektroniczny, mechaniczny), włącznie z fotokopiowaniem – bez pisemnej zgody wydawcy.

ISBN 978–83–65696–06–9

Recenzent: Artur Modrzejewski

Opracowanie graficzne i typograficzne: Anna Magnuszewska

Projekt okładki: Mateusz Gąsowski

Redakcja techniczna: Jerzy Banasiuk

Korekta: Bogumiła Mancewicz

Wydawca: Temida 2, przy współpracy i wsparciu finansowym
Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku

Spis treści

Wstęp.....	7
------------	---

Rozdział 1.

PRAWNE I SOCJOLOGICZNE ASPEKTY JAKOŚCI KSZTAŁCENIA

1. Idea kształcenia ustawicznego jako czynnik wpływający na jakość kształcenia.....	11
2. Pojęcie jakości kształcenia	14
3. Wybrane teorie jakości kształcenia	16
4. Systemy jakości kształcenia jako mierniki oceny	18
5. System oceny studentów	21
5.1. System ECTS.....	21
5.2. System wystawiania stopni	22
5.3. Samoocena.....	22
6. Wpływ relacji student – wykładowca na jakość kształcenia na uczelniach wyższych	23
7. Rola Samorządu Studenckiego we wpływaniu na jakość kształcenia na uczelniach wyższych.....	26

Rozdział 2.

WYBRANE ASPEKTY REGULAMINOWE DOTYCZĄCE STUDENTÓW UNIwersYTETU W BIAŁYMSTOKU

1. Uwagi wstępne	33
2. Umowa student – uczelnia.....	33
3. Egzamin komisyjny	37
4. System stypendialny na Uniwersytecie w Białymstoku.....	40
4.1. Informacje ogólne.....	40
4.2. Organy właściwe do przyznawania świadczeń i rozpatrywania odwołań	42

Spis treści

4.3. Stypendium socjalne	43
4.4. Stypendium specjalne dla osób niepełnosprawnych.....	45
4.5. Stypendium rektora dla najlepszych studentów	46
4.6. Zapomoga.....	50
4.7. Stypendium ministra za wybitne osiągnięcia	51

Rozdział 3.

STRUKTURA SAMORZĄDU STUDENCKIEGO NA UNIWERSYTECIE W BIAŁYMSTOKU

1. Uwagi wstępne	57
2. Wydziałowe struktury Samorządu Studenckiego.....	59
3. Uczelniane struktury Samorządu Studenckiego	61
4. Przedstawiciele Samorządu Studenckiego w organach kolegialnych Uniwersytetu	65

Rozdział 4.

WYNIKI ANKIETY DOTYCZĄCEJ OPINII STUDENTÓW NA TEMAT JAKOŚCI KSZTAŁCENIA NA UNIWERSYTECIE W BIAŁYMSTOKU

1. Uwagi wstępne	67
2. Prawa studenta i sprawy studenckie	75
3. Infrastruktura i wyposażenie jednostek	85
4. Jakość zajęć i sprawy dydaktyczne.....	104
5. Dostępność informacji oraz nauczycieli i pracowników.....	111
6. Metryka respondentów	115
Zakończenie	123

WSTĘP

Szanowni Państwo, drodzy Studenci, Koleżanki i Koledzy,

Jest nam niezmiernie miło przedstawić Państwu monografię naukową przygotowaną przez studentów naszej Uczelni, dotyczącą szeroko pojętej jakości kształcenia na Uniwersytecie w Białymstoku, praw i obowiązków studenta oraz wyników badań ankietowych przeprowadzonych na grupie niemal sześciuset studentów. Co dokładnie znajdziemy w tej książce?

W pierwszej kolejności jest ona próbą opowiedzenia jak jakość kształcenia i wszystko co się na nią składa, widziana jest z perspektywy studentów. To również przedstawienie w najprostszej formie najważniejszych praw i obowiązków studenta. W pierwszych trzech rozdziałach wyjaśniliśmy podstawowe zagadnienia, które trapią studentów na początku, a także w trakcie ich przygody z uczelnią wyższą. Często, aby poznać kryteria przyznawania stypendium, złożenia wniosku o egzamin komisyjny i wielu innych rzeczy, student musiał szukać regulaminów, a następnie w te regulaminy bardzo mocno się zagłębiać. Teraz wszystkie najważniejsze informacje znajdziecie właśnie w tej książce. Przy każdym zagadnieniu staraliśmy się w prosty, ale wyczerpujący sposób przedstawić podstawowe zagadnienia uregulowane w Regulaminie Studiów Uniwersytetu w Białymstoku.

Druga część naszej publikacji to przedstawione w bardzo klarowny sposób wyniki ankiety dotyczącej opinii studentów na temat jakości kształcenia na naszym Uniwersytecie. Badanie zostało przeprowadzone na grupie pięciuset dziewięćdziesięciu osób studiujących na trzydziestu trzech kierunkach, zarówno stacjonarnych, jak i niestacjonarnych, na każdym z dziewięciu Wydziałów. To kompleksowe badanie pokazujące co na naszym Uniwersytecie funkcjonuje dobrze, a co wymaga jeszcze znacznej poprawy. Badaliśmy praktycznie wszystko, od funkcjo-

nalności wydziałowych parkingów i stron internetowych, dostępności prowadzących w czasie dyżurów i warunków przeprowadzania egzaminów, po działanie wydziałowych bibliotek. Nie pominęliśmy żadnej kwestii, która wpływa na jakość kształcenia.

Przygotowując tę publikację, jednym z naszych celów było to, aby trafiła ona do jak najszerszego grona ludzi związanych z Uniwersytetem w Białymstoku – do władz rektorskich, dziekańskich, grona nauczycieli akademickich, wybitnych naukowców, pracowników administracyjnych, członków Samorządu Studenckiego i wszystkich ludzi, którym dobro naszego Uniwersytetu leży na sercu. Pragniemy, aby ta publikacja pomogła nam wszystkim z jeszcze większym entuzjazmem i zapałem do ciężkiej pracy wejść w kolejne dziesięciolecie istnienia Uczelni i zwrócić uwagę na wiele aspektów, które wymagają znacznej poprawy.

Ze swojej strony jako już były Przewodniczący Parlamentu Studenckiego, za którego kadencji rozpoczęły się prace nad publikacją, chciałbym podziękować wszystkim członkom naszego Samorządu Studenckiego za tytaniczną pracę włożoną przy jej powstaniu. Od jakiegoś czasu wszyscy wspólnie pokazujemy, że Samorząd to coś więcej niż tylko doraźne działania wynikające z przepisów ustawy. To pasja, poświęcenie i praca dla dobra naszej Uczelni. Dlatego tym bardziej Uniwersytet w Białymstoku powinien trzymać takich ludzi jak najbliżej siebie, doceniając ich wkład w rozwój i postęp naszego środowiska akademickiego.

Na koniec chcielibyśmy jeszcze serdecznie podziękować Panu dr Maciejowi Białousowi z Zakładu Socjologii Kultury Wydziału Historyczno-Socjologicznego UwB za liczne konsultacje i wsparcie naukowe przy powstawaniu tej książki, a także dr Arturowi Modrzejewskiemu z Katedry Prawa Administracyjnego UwB, recenzentowi niniejszej monografii.

Znaczący wkład w przygotowanie ankiety wykorzystanej w publikacji mieli również członkowie Komisji Prawnej Parlamentu Studenckiego UwB – Dawid Charkiewicz, Dorota Haponiuk, Krzysztof Kalinowski, Marta Koreniecka, Daria Romanowska, Mateusz Rudziński, Wojciech Skrodzki i Tomasz Wojsz.

Wielkie podziękowania kierujemy również na ręce podmiotów, którzy dzięki swojemu wsparciu finansowemu doprowadzili do wydania tej książki – Jego Magnificencji Rektorowi Uniwersytetu w Bia-

łymstoku, prof. dr hab. Robertowi Ciborowskiemu, Panu Dziekanowi Wydziału Prawa UwB, prof. zw. dr hab. Emilowi Pływaczewskiemu oraz Pani Dziekan Wydziału Historyczno-Socjologicznego UwB, dr hab. Joannie Sadowskiej, prof. UwB.

Serdecznie dziękujemy również Wydawnictwu Stowarzyszenia Absolwentów Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku Temida 2 za możliwość publikacji książki oraz życzliwe podpowiedzi.

Ze studenckimi pozdrowieniami,

Maciej Łukaszewicz

Przewodniczący Parlamentu Studenckiego

Uniwersytetu w Białymstoku w latach 2016-2017

PRAWNE I SOCJOLOGICZNE ASPEKTY JAKOŚCI KSZTAŁCENIA

1. Idea kształcenia ustawicznego jako czynnik wpływający na jakość kształcenia

Dokument wydany przez Kancelarię Prezesa Rady Ministrów pt.: „Perspektywa kształcenia się przez całe życie” we wprowadzeniu stwierdza, że „kompetencje i kwalifikacje osób stanowią szczególnego rodzaju kapitał, którego znaczenie rośnie w warunkach globalnej konkurencji. Kompetencje i kwalifikacje muszą być stale doskonalone, aby umożliwiały osobom sprostanie wyzwaniom zmieniających się technologii, złożoności procesów gospodarczych i społecznych. Tym samym uczenie się w różnych formach, miejscach i przez całe życie, mające na celu rozwój kompetencji i kwalifikacji, staje się kluczem do zrównoważonego wzrostu gospodarczego i rozwoju społeczeństwa obywatelskiego”.¹ Tak przedstawione oczekiwania wobec edukacji pokazują, jak ważny dla dobra społecznego jest ten proces, ze szczególnym wyróżnieniem wartości kształcenia ustawicznego.

Założeniem edukacji ustawicznej jest rozwój intelektualny człowieka przez całe życie, a proces edukacji nie ogranicza się tylko do nauki szkolnej, lecz szerzej ujmując tę problematykę, obejmuje również pracę zawodową oraz okres emerytalny. W pierwszej z wymienionych faz człowiek uczy się według ustalonych programów kształcenia na kolejnych etapach edukacji szkolnej, a czas wolny od nauki może posłużyć do rozwijania swoich zainteresowań wykraczających poza program naucza-

1 Perspektywa uczenia się przez całe życie, Załącznik do uchwały Nr 160/2013 Rady Ministrów z dnia 10 września 2013 r., Warszawa 2013, s. 5.

nia. Drugi okres dzieli się na wykonywanie zawodu oraz odpoczynek, który ma służyć głównie regeneracji organizmu i nabrania sił zarówno fizycznych, jak i psychicznych. Człowiek zdobywa wiedzę, doświadczenie, umiejętności i sprawności, które mają posłużyć do efektywnego wykonywania pracy.²

Robert Kidd sformułował teorię trzech wymiarów edukacji ustawicznej, a mianowicie:

- 1) edukacja w pionie – przez poszczególne szczeble edukacji szkolnej,
- 2) edukacja w poziomie – odbywa się niezależnie od edukacji szkolnej i dotyczy poszerzania swoich zainteresowań, realizacji pasji i hobby, a jest realizowana za pośrednictwem pozaszkolnych instytucji oświatowych, takich jak: biblioteki, mass media, wystawy, galerie sztuki itp.
- 3) edukacja w głąb – związana z postawami względem otaczającej nas rzeczywistości, zainteresowania nią, naturalnymi chęciami do poznania i zrozumienia świata.³

Urzeczywistnienie kształcenia ustawicznego zaczyna się w szkole, gdzie dzieci poznają nie tylko wiedzę z zakresu nauk objaśniających zjawiska je otaczające, takich jak biologia, matematyka czy fizyka, ale poprzez proces nauczania szkolnego powinny nabyć zdolności do samodzielnego poznawania świata. Edukacja szkolna jest samym początkiem procesu kształcenia człowieka, ma ona dać bodziec do samodzielnego działania i rozwiązywania problemów. Począwszy od szkół podstawowych, przez szkoły średnie aż po uczelnie wyższe, proces edukacji ma wpływać na człowieka jak działania korporacji na klienta, dostarczając mu towar, którego potrzebuje, a którym w tym przypadku jest wiedza i umiejętności przydatne do życia. Można zaobserwować dwa trendy kłóące się ze sobą ideowo: z jednej strony nastawienie na uzyskanie formalnego zaświadczenia o ukończeniu szkoły, studiów, kursów zawodowych itp., a z drugiej nastawienie na uzyskanie faktycznych kwalifikacji

2 R. Góralska, J. Półturzycki, *Edukacja ustawiczna w szkołach wyższych – od idei do praktyki*, Płock-Toruń 2004, s. 59.

3 *Ibidem*.

do realizowania obecnych zadań zawodowych, a często także nastawionych na przeszłą karierę zawodową.⁴

Edukacja permanentna jest ściśle związana z procesem socjalizacji człowieka i jest najbardziej naturalnym procesem, jakiemu poddaje się człowiek w trakcie życia. Jest to model życia, mylnie niekiedy utożsamiany z systemem kształcenia. Jak sugeruje R. Kidd, odbywa się w trzech wymiarach – w pionie, w poziomie i w głąb. Idąc za tą ideą, szkoły wyższe, tak jak inne instytucje oświaty i nauki, powinny uświadamiać studentom wartość nauki samej w sobie, potrzeby uczenia się, rozwijania zainteresowań oraz poznawania rzeczywistości pozaakademickiej.⁵ Zadaniem szkół wyższych jest zatem zakończenie wdrażania człowieka do samodzielnego kształcenia oraz przygotowanie go do samodzielnego poszerzania wiedzy zdobytej w trakcie procesu edukacji szkolnej oraz zdobywania nowej wiedzy, której nie mógł on w tym procesie poznać.

Proces nauki na uczelniach wyższych nie może kończyć się na przekazaniu wiedzy studentowi, który przyjmie ją bezrefleksyjnie oraz zapamięta tylko odizolowane od przyczyn i konsekwencji fakty. Wprawdzie powstanie w ten sposób pewien zasób wiedzy, ale poszczególne jego elementy pozostaną w umyśle w postaci niepowiązanej ze sobą. Nieśie to za sobą konkretne konsekwencje, bowiem rzeczy niezrozumiałe jako całość są zapamiętywane w słabym stopniu i bardzo rzadko w pamięci długotrwałej. Uczelnia powinna zmotywować studenta do tzw. „głębokiego” uczenia, a tym samym do wykorzystywania umiejętności wyższego rzędu, takich jak: zdolność analizowania, umiejętność rozwiązywania problemów, a także samodzielne wyciąganie logicznych wniosków. Takie podejście powoduje nie tylko lepsze zrozumienie omawianej na studiach problematyki, ale także przyczynia się do długotrwałego rozumienia i zapamiętywania. Głębokie uczenie się jako efekt akademickiej edukacji stanowi warunek istnienia uniwersytetu, który nawiązuje swoją ideą do wczesnośredniowiecznych *universitas* będących świątyniami wiedzy i wspólnotami łączącymi ludzi uczących się.⁶ Należy podkreślić, że wiedza, jaką student pozyskuje w trakcie studiów wyższych, jest już

4 *Ibidem*, s. 60-61.

5 *Ibidem*, s. 83, 89.

6 D. Ciechanowska, *Uczenie się głębokie jako efekt studiowania* [w:] D. Ciechanowska (red.), *Uwarunkowania efektów kształcenia akademickiego*, Szczecin 2012, s. 111, 124-126.

wartością samą w sobie, lecz nie można zapomnieć o konieczności jej właściwego zastosowania. Uczelnia powinna zatem przygotować swoich absolwentów do pracy zawodowej, zapewniając im możliwość rozwinięcia umiejętności praktycznych.

2. Pojęcie jakości kształcenia

W celu zdefiniowania pojęcia jakości kształcenia niezbędne jest zastanowienie się nad znaczeniem słowa „jakość”. R. Prisig, próbując zdefiniować to słowo, pisze: „Jakość [...] wiesz, co to jest, a jednocześnie nie wiesz. To jest wewnętrznie sprzeczne. Ale niektóre rzeczy są lepsze od innych, co oznacza, że mają lepszą jakość. Ale gdy próbujesz powiedzieć, co to jest jakość, niezależnie od konkretnych rzeczy, to wszystko się rozmywa [...]. Ale jeżeli nie możesz powiedzieć co to jakość, to skąd wiesz, że jest lub że w ogóle istnieje? Jeśli nikt nie wie, co to jest, to z praktycznego punktu widzenia to nie istnieje. Ale z praktyki wynika, że to rzeczywiście istnieje. [...]”⁷

„Słownik języka polskiego” definiuje jakość jako wartość czegoś lub istotne cechy przedmiotu wyróżniające go spośród innych.⁸ W ujęciu prakseologicznym jakość to suma cech charakteryzujących daną rzecz, która wiąże się z oceną ze względu na jakieś obiektywne cechy lub wzorce. Ekonomisci twierdzą natomiast, że jakość jest zbiorem cech produktu lub usługi, która dotyczy ich przydatności w zaspakajaniu potrzeb konsumenta, zapewniająca przewidywany stopień jednolitości przy niskich kosztach. Z mnogości przedstawionych ujęć wynika, że jakość jest terminem niejednolitym i trudnym jednoznacznie do zdefiniowania.⁹

W ostatnich latach przez kształcenie coraz częściej rozumie się łącznie nauczanie i uczenie się. Pojęcie jakości w edukacji zostało po raz pierwszy użyte w 1989 roku w Raporcie Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju „Schools and Quality”. Raport był podsumowaniem prac komisji edukacyjnej OECD (Organizacji Współpracy Go-

7 A. Krajewska, *Jakość kształcenia uniwersyteckiego – ujęcie pedagogiczne*, Białystok 2004, s. 189.

8 Słownik języka polskiego PWN, sjp.pwn.pl/szukaj/jako%C5%9B%C4%87.html, [dostęp: 10.08.2017].

9 A. Krajewska, *Jakość kształcenia uniwersyteckiego – ujęcie pedagogiczne*, Białystok 2004, s. 190.

spodarczej i Rozwoju, ang. Organisation for Economic Co-operation and Development). Jego treść wskazywała na potrzebę poprawy jakości. Wyraźnie zaznaczono, że nie jest możliwe osiągnięcie tego za pomocą jednorazowego działania, a konieczne jest wdrożenie starannie opracowanego procesu. Ponadto zaznaczono, że jakość edukacji jest i będzie w następnych latach priorytetem państw Unii Europejskiej.¹⁰

Innymi słowy pod pojęciem kształcenia możemy rozumieć całość doświadczeń będących częściami składowymi procesu edukacji, tj. zdobywania przez jednostkę wiedzy, umiejętności oraz rozumienia przez nią świata. W wąskim znaczeniu kształcenie będzie rozumiane jako podejmowanie nauki w instytucjach oświatowych, lecz przy szerszym podejściu do tematu za kształcenie uznamy także nieformalne procesy mające źródło w codziennych doświadczeniach rodzinnych czy koleżeńskich. „Słownik języka polskiego” definiuje ten termin jako „przekazywanie komuś wiedzy, umiejętności, wartości w jakiejś dziedzinie, uczyć kogoś, posyłać na naukę do szkoły”. W omawianym procesie nie można zapomnieć, że działania są dwustronne – kształcąc, nie tylko przekazujemy wiedzę, ale także kształtujemy osobowość człowieka, wpływamy na jego charakter i umiejętność samodzielnego pozyskiwania i wykorzystywania informacji.¹¹

Podsumowując powyższe rozważania nad znaczeniem jakości, można dojść do wniosku, że jakość kształcenia oznacza sumę cech pozytywnych procesu dydaktycznego, istotnych z punktu widzenia studentów i wykładowców, które dają się obiektywnie zmierzyć. Wraz z przemianami gospodarczymi zmienia się znaczenie szkolnictwa wyższego, a wraz z tymi zmianami modyfikacji ulegają także oczekiwania wobec edukacji i cechy, które uważane są za ważne w procesie kształcenia. Idąc dalej tym tokiem rozumowania, należy dojść do wniosku, że zmienia się także znaczenie pojęcia „jakość kształcenia”. Jak łatwo zauważyć, jest to pojęcie uniwersalne, którego znaczenie i właściwe odczytanie zależy od kontekstu otaczającej nas rzeczywistości.

10 S. Cichoń, *Jakość kształcenia w szkole wyższej*, Częstochowa 2013, s. 12.

11 J. Telep, T. Telep, Z. Wojciechowski, *Jakość kształcenia w wyższej uczelni*, Warszawa 2012, s. 19.

3. Wybrane teorie jakości kształcenia

Istnieje wiele koncepcji teoretycznych, które podejmują problematykę jakości kształcenia, a ich mnogość wskazuje na możliwość różnorodnego podejścia do badanego tematu i przyjrzenia się mu z różnych perspektyw.¹²

Teoria kapitału ludzkiego zakłada, że wykształcenie wyższe jest mechanizmem rozwoju zarówno jednostki, jak i całego społeczeństwa, a inwestycja w wykształcenie jest *de facto* inwestycją w kapitał ludzki. Jest to zatem pożyteczne w wąskim spojrzeniu dla jednostki, a w szerszym dla gospodarki i społeczeństwa. Dbanie o jakość kształcenia ma się zatem przełożyć na wzrost ekonomiczny oraz sprawniejsze działanie gospodarki. Krytycy tej teorii zaznaczają, że wraz z ilością osób kształcących się na określonym poziomie spada wartość i prestiż wykształcenia, a jednocześnie wzrastają standardy pracodawców, zatrudniających osoby z konkretnym typem wykształcenia. Jednocześnie warto zaznaczyć, że wzrost podaży wykształconej siły roboczej powoduje potrzebę dalszego doskonalenia się i podnoszenia swoich kompetencji.¹³

Z nieco innej strony zagadnienie to przedstawia teoria kapitału społecznego, traktowanego jako uzupełnienie kapitału ludzkiego. Idea kapitału społecznego zakłada, że wartość tkwi nie tyle w bogactwach naturalnych typu ropa naftowa, diamenty, złoto, nie w pieniądzu, maszynach, urządzeniach, a w wiedzy i umiejętnościach ludzkich. Potencjał ludzki jest tworzony nie tylko przez sprawności i wiedzę, ale także ważną jego część stanowi zdolność łączenia się ludzi w zorganizowane grupy dla realizacji wspólnych założeń i celów. Kapitał społeczny powstaje w wyniku rozszerzającego się poczucia zaufania w całym społeczeństwie bądź w jego części. W opozycji do teorii kapitału ludzkiego omawiana teoria zakłada, że kapitał społeczny nie może być zgromadzony z inicjatywy jednostki, wymaga zaakceptowania norm moralnych danej społeczności i przyjęcia przez jej członków cech takich, jak lojalność i uczciwość. Nie jest to więc działanie jednostki inwestującej w ka-

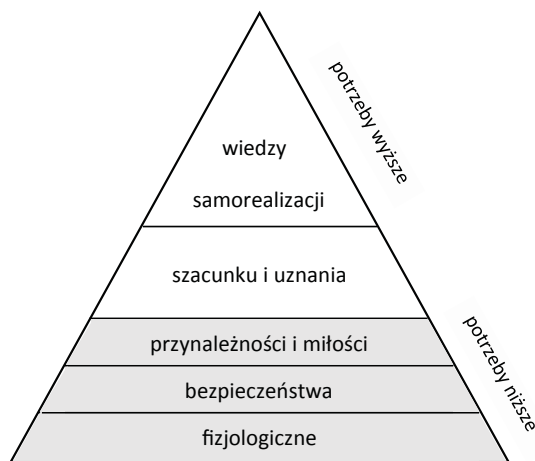
12 A. Krajewska, *Jakość kształcenia uniwersyteckiego – ujęcie pedagogiczne*, Białystok 2004, s. 162.

13 *Ibidem*, s. 163-164.

pitał ludzki w celu wzmocnienia gospodarki, jak głosiła teoria omawiana wyżej.¹⁴

A.H. Maslow, tworząc teorię potrzeb, zakładał, że zaspokojenie potrzeb jednostki jest konieczne do utrzymania jej przy życiu, umożliwienia jej samorealizacji. Wyróżnił pięć podstawowych potrzeb: fizjologiczne (pożywienia, ubrania, schronienia), bezpieczeństwa (ładu, porządku, ochrony), socjopsychiczne (np. miłości, przynależności do grupy), uznania (szacunku, godności, prestiżu) oraz potrzebę samorealizacji. Kluczowe w całej teorii jest założenie, że niezaspokojenie którejś z potrzeb w procesie kształcenia powoduje, że jednostka czuje się niepełnowartościowa. Celem systemu edukacyjnego jest zatem zaspokojenie wszystkich potrzeb jednostki, aby mogła ona dokonać samorealizacji, podnosząc swoje kompetencje.¹⁵

Ryc. 1. Piramida potrzeb wg A.H. Maslowa

Źródło: https://pl.wikibooks.org/wiki/Pomocnik_olimpijczyka_-_Elementy_wiedzy_obywatelskiej_i_ekonomicznej/Ekonomia [dostęp: 10.10.2017].

Omówione wyżej teorie to tylko wycinek poglądów na temat jakości kształcenia. Z uwagi na wielopoziomowość problemu z biegiem czasu powstawały teorie próbujące zdefiniować oraz wyjaśnić to za-

14 *Ibidem*, s. 165-167.

15 *Ibidem*, s. 167-168.

gadnienie, przy czym każda z nich ujmowała problem z innej strony, a jednoznaczne jego wyjaśnienie nie nastąpiło. Ze względu na powyższe można założyć, że pojmowanie jakości kształcenia jest ściśle związane z kontekstem kulturowym, w jakim to pojęcie jest użyte.

4. Systemy jakości kształcenia jako mierniki oceny

W czasach globalizacji procesów integracyjnych oraz coraz bardziej zacieśnianych więziach współpracy międzynarodowej niejednokrotnie podkreśla się znaczenie zasobów ludzkich. To one decydują o pozycji kraju, stanowiąc istotny czynnik wpływający na osiągnięcia gospodarcze państwa. Wartość zasobów ludzkich jest mierzona przede wszystkim poziomem i jakością wykształcenia, dlatego troska o jakość kształcenia na uczelniach wyższych jest często poruszaną i dyskutowaną problematyką, a inwestycja w szkolnictwo wyższe staje się inwestycją w szeroko pojętą przyszłość państwa. Aby sprostać nieustannym zmianom występującym w społeczeństwie zarówno Europy jak i świata, na uniwersytetach powinno występować przenikanie kształcenia z badaniami naukowymi i transfer wiedzy do gospodarki, w której wykorzystywanie wysokich technologii stało się codziennością.¹⁶

Tabela 1. Polskie systemy jakości kształcenia

Zewnętrzny system jakości kształcenia	Wewnętrzny system jakości kształcenia
Państwowa Komisja Akredytacyjna	Wewnętrzne systemy jakości kultury i kształcenia poszczególnych uczelni
Ewaluacje/akredytacje środowiskowe	
Rankingi	

Źródło: K. Ciżkowicz, K. Marszałek (red.), *Ewolucja jakości kształcenia. Rozstrzygnięcia, poszukiwania, pola badań*, Bydgoszcz 2011, s. 13.

W Polsce system jakości kształcenia uczelni wyższych można podzielić jak w tabeli powyżej. Na zewnętrzny system jakości kształcenia składają się czynniki niezależne od uczelni, mające na celu wpływanie na poszczególne placówki badawcze, ujednocianie jakości kształcenia oraz dbanie, aby był on na odpowiednim poziomie.

16 A. Ćwiąkała-Malys, *Pomiar efektów procesu kształcenia w publicznym szkolnictwie akademickim*, Wrocław 2010, s. 9.

Państwowa Komisja Akredytacyjna została utworzona na podstawie ustawy z dnia 20 lipca 2001 r. o zmianie ustawy o szkolnictwie wyższym, ustawy o wyższych szkołach zawodowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw.¹⁷ Komisja jest niezależną instytucją działającą na rzecz jakości kształcenia. Jest to jedyna w Polsce instytucja o takich celach, której tryb pracy i zadania są ustalone ustawowo. Uczelnie wyższe są poddawane ocenie Państwowej Komisji Akredytacyjnej obligatoryjnie, a wystawienie negatywnej oceny skutkuje zobowiązaniem ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego do wydania decyzji o cofnięciu lub zawieszeniu uprawnienia do kształcenia na danym kierunku studiów i poziomie kształcenia.¹⁸

Ewaluacje środowiskowe można określić jako systematyczne badania społeczno-ekonomiczne oceniające i informujące o jakości programów publicznych. Powstały one z inicjatywy uczelni i koszty z nimi związane ponosi jednostka poddająca się ocenie. Sama ocena jest wystawiana po kontroli ustalonych wcześniej kryteriów wypracowanych przez specjalnie powołane do tego zespoły międzyuczelniane. Warto zaznaczyć, że komisje środowiskowe ograniczają swoją działalność do wybranych kierunków studiów, np. Fundacja Promocji i Akredytacji Kierunków Ekonomicznych.¹⁹

W Polsce ważną rolę odgrywają także rankingi tworzone przez mass media. Ranking polega na przyznaniu oceny uczelni za spełnienie określonych kryteriów. Dla przykładu można podać coroczny ranking szkół wyższych tworzony przez „Perspektywy”, który przyznaje uczelni punkty poprzez zweryfikowanie kryteriów:

- prestiż,
- absolwenci na rynku pracy,
- innowacyjność,
- efektywność naukowa,
- potencjał naukowy,

17 Dz.U. Nr 85, poz. 924.

18 Biuletyn Informacji Publicznej Polskiej Komisji Akredytacyjnej, www.pka.edu.pl/biuletyn-informacji-publicznej-pka/, [dostęp 1.08.2017 r.].

19 K. Ciżkowicz, K. Marszałek (red.), *Ewolucja jakości kształcenia. Rozstrzygnięcia, poszukiwania, pola badań*, Bydgoszcz 2011, s. 14.

– umiędzynarodowienie.

Wypisane kryteria są hasłami ogólnikowymi i można je dalej dzielić, a w celu ich zbadania stosuje się wiele szczegółowych kryteriów.²⁰ Wraz ze zwiększającą się rolą mass mediów na świecie zwiększyło się także zainteresowanie tego typu rankingami. Trudno bowiem wyobrazić sobie maturzystów dokładnie zgłębiających ocenę Polskiej Komisji Akredytacyjnej. Ranking umieszczony w prasie czy na stronie internetowej jest dla przyszłych studentów zdecydowanie bardziej zrozumiały i w szczególności kryteria przystępne do przyswojenia.

Prawne uregulowania wewnętrznego systemu jakości kształcenia zostały zawarte w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 lipca 2007 r. w sprawie standardów kształcenia dla poszczególnych kierunków oraz poziomów kształcenia, a także trybu tworzenia warunków, jakie musi spełniać uczelnia, by prowadzić studia międzykierunkowe oraz makrokierunki.²¹ Ze względu na autonomię uczelni wyższych przepisy nie określają odgórnie schematu wewnętrznego systemu jakości kształcenia, a jedynie zaznaczają, że powinien takowy funkcjonować i wyznaczają cele, jakie powinny zostać dzięki niemu osiągnięte.²² Jest to więc sterowanie kreowaniem jakości kształcenia poprzez stworzenie pewnych ram, które mają spełniać wszystkie uczelnie wyższe.

Pomimo braku odgórnych uregulowań wspomniany system najczęściej wygląda podobnie. Nad wszystkim czuwa Pełnomocnik Rektora ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia, który kieruje i współpracuje z Biurem ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia (do zadań biura należy administracyjna organizacja systemu jakości kształcenia) oraz Uczelniany Zespół Jakości Kształcenia (Zespół tworzą przedstawiciele kadry naukowej, studentów i doktorantów oraz administracji uczelni). Na wydziałach często istnieją także wydziałowe zespoły/biura ds. jakości kształcenia, które współpracują z Pełnomocnikiem Rektora i Uczelnianym Zespołem ds. Jakości Kształcenia.²³

20 Ranking Szkół Wyższych Perspektywy 2017, www.perspektywy.pl/RSW2017/ranking-uczelni-akademickich/ranking-uczelni-akademickich-wg-grup-kryteriow, [dostęp: 1.08.2017].

21 Dz.U. Nr 164, poz. 1166 z późn. zm.

22 K. Ciżkowicz, K. Marszałek (red.), *Ewolucja jakości kształcenia. Rozstrzygnięcia, poszukiwania, pola badań*, Bydgoszcz 2011, s. 18.

23 *Ibidem*, s. 18-19.

5. System oceny studentów

5.1. System ECTS

W celu pomiaru umiejętności studentów oraz ujednoczenia systemu oceniania stworzono Europejski System Transferu Punktów (ang. European Credit Transfer System – dalej wspominany pod skrótem ECTS). Jest to system ułatwiający zaliczanie poszczególnych okresów studiów w uczelni partnerskiej, w tym także w uczelniach zagranicznych, przez uczelnię macierzystą studenta. Dzięki niemu studenci mogą korzystać z programów takich jak ERASMUS+ czy MOST lub zmienić uczelnię w trakcie studiów przy zachowaniu wymaganego poziomu jakości kształcenia przez uczelnię. System może być stosowany w skali międzynarodowej, ponieważ został opracowany na zlecenie Komisji Europejskiej w celu uelastycznienia programów studiów oraz ułatwienia wymian studenckich, jak również w skali krajowej, a nawet w skali uczelnianej, np. przy przejściu na inny wydział tej samej uczelni.²⁴

System ECTS stanowi kanon rozwiązań dotyczących uznawania okresów studiów. Przez pełne uznanie okresu rozumiemy zaliczenie danego okresu w uczelni zagranicznej lub krajowej, innej niż macierzysta, zastępujące zaliczenie porównywalnego okresu studiów w uczelni macierzystej, niezależnie od różnic w programie studiów. Punkty ECTS są wartością liczbową od 1 do 60 przyznawaną przedmiotom na podstawie ilości pracy, jaką student musi włożyć w zaliczenie danego przedmiotu. W całym roku akademickim wymagana ilość pracy od studenta wynosi 60 punktów ECTS, co zazwyczaj przekłada się po 30 punktów na każdy semestr, a zgromadzona w danym roku nadwyżka punktów przechodzi na rok następny. O ilości punktów, jaka będzie przyznana konkretnemu przedmiotowi na danej uczelni, decyduje instytucja uczestnicząca w systemie ECTS. Warto przy tym zaznaczyć, że punkty przypisywane są przedmiotom, a studenci otrzymują je dopiero po ich pozytywnym zaliczeniu zgodnie z wymogami uczelni, przy czym liczba punktów jest z góry ustalona i niezależna od oceny uzyskanej na egzaminie czy też zaliczeniu.²⁵

24 J. Telep, T. Telep, Z. Wojciechowski, *Jakość kształcenia w wyższej uczelni*, Warszawa 2012, s. 65.

25 *Ibidem*, s. 65-66.

5.2. System wystawiania stopni

Oddzielnym od punktów kredytowych systemem miary pracy studenta jest system ocenowy, który prezentuje tabela poniżej:

Tabela 2. Ocena poziomu wiedzy

A	5	BARDZO DOBRY (very good) – wyniki znacznie powyżej średniego standardu, z niewielkimi błędami;
B	4+	DOBRY PLUS (better than good) – wyniki nieco powyżej średniego standardu, z pewnymi błędami;
C	4	DOBRY (good) – generalnie solidna praca z szeregiem zauważalnych błędów;
D	3+	ZADOWALAJĄCY (better than satisfactory) – do przyjęcia, ale ze znacznymi błędami i brakami;
E	3	DOSTATECZNY (satisfactory) – praca i wyniki spełniają minimalne kryteria;
FX	2+	NIEDOSTATECZNY (unsatisfactory fail) – punkty będzie można przyznać pod warunkiem uzupełnienia przez studenta podstawowych braków w opanowaniu materiału;
F	2	NIEDOSTATECZNY (unsatisfactory fail) – punkty będzie można przyznać, gdy student gruntownie powtórzy całość materiału;
	ZAL.	ZALICZENIE – brak egzaminu końcowego, zajęcia są studentom zaliczane bez oceny;

Źródło: J. Telep, T. Telep, Z. Wojciechowski, *Jakość kształcenia w wyższej uczelni*, Warszawa 2012, s. 67.

System ocenowy jest próbą miarodajnego zopiniowania umiejętności studenta oraz jego opanowania wiedzy składającej się na zakres danego przedmiotu. System wystawiania stopni studentom jest pewnym wzorem i nie przewiduje czynnika ludzkiego w systemie oceniania. Może się bowiem zdarzyć, co nietrudno sobie wyobrazić, że osoby, które uzyskały taką samą ocenę z przedmiotu, o takim samym programie na różnych uczelniach (lub nawet na tej samej uczelni, lecz u różnych prowadzących), mogą posiadać odmienny stan wiedzy.

5.3. Samoocena

Odbiegając od sformalizowanego systemu oceniania, opisanego wyżej, można zauważyć jeszcze inny system, którym kierują sami studenci, a którego uczelnia powinna studenta nauczyć – chodzi mianowicie o samoocenę. Współcześnie szkoły wyższe posiadają własną wizję absolwenta danej uczelni, czyli określoną listę cech, jakie powinna posiadać osoba po zakończeniu edukacji w danej placówce. Diagnoza stanu wiedzy i umiejętności przeprowadzana przez uczelnie nigdy nie będzie

idealna, a sposobem na pobudzanie studentów do „dopasowania się” do określonego profilu wymarzonego absolwenta może być nauczanie ich, jak właściwie dokonywać samooceny.²⁶

W procesie samooceny jednostka świadomie ustosunkowuje i wartościuje swoje cechy zarówno fizyczne, jak i psychiczne. Samoocena jest niezbędną cechą człowieka umożliwiającą mu osiągnięcie samorealizacji, a także stwarza podstawę do pracy twórczej. Niezbędne do dokonania samooceny jest ustalenie kryteriów wartościujących, które początkowo określane są przez nauczycieli, a dopiero później jednostka uczy się, jak z nich samodzielnie korzystać. Kryteria te powinny być ściśle związane z celami kształcenia, a więc powinny dotyczyć wiedzy i umiejętności, ale ponadto niezbędne jest stworzenie odpowiedniej kultury organizacji sprzyjającej pogłębianiu relacji student – nauczyciel akademicki. Przygotowanie nauczycieli do realizowania procesu kształcenia jest niezwykle ważne, a odpowiednie działania, takie jak np. stosowanie oceny opisowej wobec studentów czy prowadzenie zajęć w mniejszych grupach ćwiczeniowych, mogą pozytywnie wpłynąć na samoocenę studenta, a przez to pobudzić go do samodzielnego zgłębiania wiedzy i podnoszenia swoich kwalifikacji.

6. Wpływ relacji student – wykładowca na jakość kształcenia na uczelniach wyższych

Jakość kształcenia jest jednym z mierników jakości pracy uczelni. Najważniejszym elementem procesu kształcenia powinno być nastawienie na rozwój studenta. Dobry nauczyciel akademicki, prowadząc zajęcia dydaktyczne, powinien zadbać o transparentne i zrozumiałe przekazanie wiedzy studentom, ale nie może przy tym pominąć nauczania, jak wykorzystać pozyskaną wiedzę w sytuacjach praktycznych. Celem takiego działania jest wyeksponowanie i pielęgnowanie kreatywnego potencjału studenta. Chodzi o to, aby studenci oprócz poznania wiedzy z materiału programowego kierunku studiów nauczyli się umiejętności, takich jak zorganizowanie pracy własnej, organizacja pracy w grupie, a w tym właściwe rozdzielanie obowiązków czy szeroko pojęta współpraca z innymi.

26 K. Ciekot, *Samoocena oraz ocena koleżeńska jako składowe procesu edukacji*, [w:] K. Janowski, B. Sitarzka, C. Tkaczuk (red.), *Jakość kształcenia w szkole wyższej – priorytetem współczesności*, Siedlce 2002, s. 87-88.

Osiągnięcie takich rezultatów wymaga odejścia od przekazywania gotowej wiedzy i skupienia uwagi na rozwoju osobowości studenta.²⁷ Oto przykład: nauczyciel akademicki może na wykładzie z historii omówić przebieg II wojny światowej, wspomnieć ważne daty i wydarzenia, ale z uwagi na łatwość samodzielnego zapoznania się z tą problematyką lepiej byłoby, aby sam przebieg wojny student samodzielnie przyswoił z wskazanego wcześniej podręcznika, a tematyką wykładu były przyczyny i skutki działań wojennych, które wykładowca mógłby wyciągać we współpracy ze studentami podczas dyskusji akademickiej. Takie problemowe podejście do nauczania sprawia, że wykład nie tylko staje się ciekawszy czy bardziej atrakcyjny dla audytorium, ale także informacje i wnioski na nim przedstawione zapadną studentowi dłużej w pamięci poprzez zapisanie się w pamięci długotrwałej.

Pojęcie jakości ściśle związane jest z teoriami zarządzania. Na edukację w szkołach wyższych także można spojrzeć pod kątem zarządzania i marketingu oraz należy przypomnieć, że w myśl ustawy z dnia 16 lutego 2007 o ochronie konkurencji i konsumentów uczelnia jest przedsiębiorcą, a student konsumentem. Idąc tym torem myślenia, można zauważyć, że nauczyciel akademicki nie jest już tylko mistrzem przekazującym wiedzę swojemu uczniowi, ale także usługodawcą dbającym o zaspokojenie potrzeb swojego klienta. Jak łatwo się domyślić, klientem jest student – w wąskim znaczeniu tej koncepcji, bowiem klientem *sensu largo* będzie całe społeczeństwo korzystające z pracy, jaką wykona osoba wykształcona.²⁸

Zarządzanie jakością kształcenia, jak też każda inna płaszczyzna zarządzania, wiąże się z nieustannym doskonaleniem sposobu nauczania w celu zwiększenia efektywności w pozyskiwaniu wiedzy. Współczesne podejście do jakości kształcenia coraz częściej wiąże się z odejściem od tradycyjnych metod nauczania, a zyskują przy tym procesy wpływające na ciągłe doskonalenie się wszystkich zaangażowanych w przebieg kształcenia, czyli nie tylko wykładowców i studentów, ale także przedsiębiorców i społeczności lokalnych.²⁹

27 S. Cichoń, *Jakość kształcenia w szkole wyższej*, Częstochowa 2013, s. 67-68.

28 A. Trzpił, *Relacja między wykładowcami i studentami a jakość kształcenia*, [w:] K. Jankowska, B. Sitarska, C. Tkaczuk, *Student jako ważne ogniwo jakości kształcenia*, Siedlce 2004, s. 28.

29 *Ibidem*, s. 28-29.

Relacja między studentami a nauczycielem akademickim polega na obustronnym wpływanie na siebie. Uczeń wpływa na wykładowcę m.in. poprzez aktywne słuchanie związane z zadawaniem pytań, które często stymulują nauczyciela do zmiany sposobu wykładania, jeżeli dotychczasowe metody nie pozwalają na osiągnięcie zakładanych rezultatów. Zadaniem wykładowcy jest natomiast wpływanie na rozwój studenta, przy czym należy zauważyć, że praca ta ma dwa aspekty: merytoryczny i moralno-etyczny. Praca nauczyciela akademickiego podlega stałej ocenie moralnej, przy czym ważne jest także to, czy ponosi on odpowiedzialność za swoje działanie dobrowolnie, czy też pod przymusem instytucji kontroli. Wykładowca powinien brać na siebie odpowiedzialność za treści przekazywane podczas zajęć, co jest wyrazem dojrzałości pedagogicznej. Przy przekazywaniu wiedzy merytorycznej nie wolno zapominać, jak ważne jest uczenie się bycia twórczym i samodzielnym w zdobywaniu wiedzy. Student, współpracując z twórczym nauczycielem, biorąc udział w dyskusjach i wymianie myśli, niewątpliwie nabiera umiejętności kreatywnego podejścia do nauki.³⁰

Współcześnie odchodzi się od relacji mentorskich między studentem a wykładowcą na rzecz relacji partnerskich w celu poszukiwania najlepszych sposobów przyswajania wiedzy. Działania te służą wypracowaniu swoistego dialogu, którego następstwem ma być nie tylko zwiększanie poziomu wykształcenia, ale także stworzenie warunków do wypracowywania własnych poglądów. Celem współczesnej edukacji jest nie tyle przekazanie wiedzy, ile nauka, jak z tej wiedzy korzystać w praktyce, jak wyciągać prawidłowe wnioski i jakich można spodziewać się rezultatów przy odpowiednim wykorzystaniu zasobów. Odpowiednie relacje między studentem a wykładowcą stwarzają możliwość bardziej osobistego przeżywania procesu kształcenia, który staje się dzięki temu nie tylko koniecznością niezbędną w życiu zawodowym, ale nabiera także cech pasji i zamiłowania do wiedzy, do procesu jej zdobywania. Zadaniem wykładowcy jest bowiem pobudzenie w studencie potrzeby

30 H. Laskowska, *Interakcje student – nauczyciel akademicki, między istniejącymi a oczekiwanymi relacjami*, [w:] K. Jankowska, B. Sitarska, C. Tkaczuk, *Student jako ważne ogniwo jakości kształcenia*, Siedlce 2004, s. 49-50.

rozumienia i łączenia ze sobą faktów, zamiast bezproduktywnego przechowywania w pamięci niezlepionych wątków.³¹

7. Rola samorządu studenckiego we wpływniu na jakość kształcenia na uczelniach wyższych

Poruszając temat wpływu studentów na potwierdzanie efektów uczenia się, warto zaznaczyć, że to senaty szkół wyższych ustalają szczegółowe zasady potwierdzania efektów kształcenia. Zgodnie z art. 170f ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym³² to Senat uczelni określa organizację potwierdzania efektów kształcenia, w tym: zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się oraz sposób powoływania i tryb działania komisji weryfikujących ten proces. Analiza uchwał senatów różnych uczelni wykazała, że opracowanie szczegółowych rozwiązań jest delegowane do innych organów uczelni – najczęściej do rad wydziałów. Zdarza się także, że obowiązek ten jest przekazany bezpośrednio do rektora.³³

Dzięki działaniu senatorów studenckich (studenckich członków senatu uczelni) samorząd studencki może aktywnie wpływać na wypracowywanie nowych rozwiązań oraz zgłaszać autorskie projekty. Oprócz problemów podejmowanych w senacie samorządowcy będący członkami innych organów kolegialnych, jak np. Uczelnianego Zespołu ds. Jakości Kształcenia, mogą podejmować dyskusje i postulować o wprowadzenie koniecznych zmian.³⁴

Należy mieć na uwadze, że organy samorządu nie mogą w pełni realizować swojej misji bez konsultacji z ogółem studentów, których reprezentują. Konsultacje takie mogą przybierać różne formy – ankiety, dyskusje, debaty oraz rozmowy zarówno na poziomie ogólnouczelnianym jak i wydziałowym. Z pewnością przy uwzględnieniu całej społeczności akademickiej może dojść do konfliktów lub zdań odmiennych, a w takich sytuacjach najważniejsze jest znalezienie rozwiązania, które najbardziej będzie satysfakcjonowało zainteresowane strony. Samorząd

31 A. Trzpił, *Relacja między wykładowcami i studentami a jakość kształcenia* [w:] K. Jankowska, B. Sitarzka, C. Tkaczuk, *Student jako ważne ogniwo jakości kształcenia*, Siedlce 2004, s. 29.

32 Tekst jedn. Dz.U. z 2017 r. poz. 2183 z późn. zm.

33 M. Panowicz, *Potwierdzanie efektów uczenia się. Poradnik dla samorządów studenckich*, Warszawa 2015, s. 6.

34 *Ibidem*, s. 5.

powinien zatem monitorować nastroje społeczne w środowisku studenckim, aby w pełni realizować demokratyczną zasadę przedstawicielstwa. Zebrane we wspomniany sposób informacje z pewnością mogą stać się mocnym argumentem w rozmowie z władzami uczelni. Aktywny samorząd studencki, przy zachowaniu odpowiedniej staranności w swoich działaniach, może stać się ważnym partnerem dla rektorów i dziekanów w procesie potwierdzania efektów kształcenia.³⁵

Jednym z praw studenta jest prawo do oceny procesu dydaktycznego, które najczęściej realizowane jest poprzez ankietyzację. Badania ankietowe dotyczące jakości zajęć mają na celu ukazanie opinii studenta na temat danego przedmiotu oraz sposobu jego prowadzenia. Odpowiedzi na pytania ankietowe mają posłużyć poprawie jakości kształcenia na uczelni.³⁶

Aby ankiety były wydajne, powinny spełniać cztery podstawowe założenia: być dobrowolne, anonimowe i poufne oraz nie krzywdzić oceniających. Ważne jest, aby cel ankietyzacji był zrozumiały dla studentów oraz zaakceptowany przez środowisko akademickie. Na niektórych uczelniach ocena procesu dydaktycznego jest obowiązkowa, lecz może to wpłynąć na zaniżenie autentyczności wyników. Przy dobrowolnym wzięciu udziału w ankiecie mamy pewność, że ocena jest szczerą i zgodną z wewnętrznym przekonaniem respondenta.³⁷ Warto podkreślić, że ocena zajęć poprzez ankietę nie powinna być przeprowadzana w małych grupach oraz grupach o niskiej stopie zwrotu, ponieważ w takiej sytuacji zagrożona jest rzetelność wyników (swoją opinię mogliby przekazać tylko studenci niezadowoleni z procesu dydaktycznego). Spełnienie tej zasady nie zawsze jest możliwe np. za kierunkach o małej liczebności studentów³⁸ (zdarzają się kierunki, gdzie liczba studentów na roku nie przekracza 10 osób).

Niezwykle ważne jest następcze wykorzystanie wyników badania w praktyce, bowiem ankietyzacja nie jest celem samym w sobie. Wyniki ankiety mają za zadanie przyczynić się do polepszenia jakości kształcenia

35 *Ibidem.*

36 J. Bereza, D. Knara, *Jak tworzyć studenckie ankiety oceny zajęć? Poradnik dla samorządów studenckich*, Warszawa 2015, s. 3.

37 *Ibidem.*

38 *Ibidem*, s. 4.

na uczelni. Poprawa ta może wystąpić na dwóch poziomach. Pierwszą to samodoskonalenie się nauczycieli akademickich, którzy po odebraniu negatywnych opinii na temat prowadzonych przez siebie zajęć mogą zmienić sposób przekazywania wiedzy, aby lepiej dostosować się do oczekiwań audytorium. Mogą oni ocenić swoje mocne i słabe strony, a wykorzystując wyniki ankiety, powinni doskonalić sposób prowadzenia zajęć oraz swój warsztat dydaktyczny.³⁹

Ocena pracowników dydaktycznych na uczelniach wyższych jest regulowana na mocy ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Art. 132 wskazanej ustawy stanowi, że oceny tej dokonuje podmiot wskazany w statucie uczelni, nie rzadziej niż raz na cztery lata lub na wniosek kierownika jednostki organizacyjnej, w której nauczyciel akademicki jest zatrudniony. Oceniając obowiązki dydaktyczne, brana jest pod uwagę ocena zajęć dydaktycznych wystawiona podczas ankietyzacji przez studentów i doktorantów. Jest to niezwykle ważne, bowiem w przypadku uzyskania dwóch kolejnych ocen negatywnych rektor rozwiązuje za wypowiedzeniem stosunek pracy z takim nauczycielem akademickim.

Na Uniwersytecie w Białymstoku ocena procesu dydaktycznego jest realizowana poprzez platformę USOSweb. Student ma prawo do oceny każdego prowadzącego po zakończeniu z nim zajęć. Ankieta ta jest całkowicie anonimowa, a opracowywaniem analizy wyników zajmuje się specjalnie powołany do tego zespół, który następnie przedstawia wyniki badań organom uczelni, m.in. Radzie Wydziału.

Role samorządu studenckiego jest wspieranie idei oceny procesu dydaktycznego wśród studentów. Sprowadza się to do m.in. podkreślenia znaczenia tego procesu podczas szkoleń z praw i obowiązków studenta przeprowadzanych dla studentów pierwszego roku oraz organizacji konkursów mających na celu zachęcenie studentów do wypełnienia wspomnianych ankiet. Dobrym sposobem promocji jest także rozwieszanie plakatów czy dystrybucja ulotek przypominających o prawie do oceny procesu dydaktycznego. W dzisiejszym świecie, przy potężnej roli mass mediów i portali społecznościowych, staje się to prostsze. Promowanie takich zachowań może przybrać rolę postu lub grafiki umieszczonej na samorządowym profilu na portalu społecznościowym. Ten sposób

39 *Ibidem.*

jest nie tylko tani w realizacji, ale jak pokazuje doświadczenie – dociera do znacznie większej ilości odbiorców niż tradycyjne, papierowe formy promocji. Niezwykle ważne jest poszerzanie świadomości studentów w kwestii znaczenia oceny procesu dydaktycznego. Im student będzie bardziej rozumiał sens i cel oceny, tym chętniej z własnej inicjatywy będzie udzielał odpowiedzi w ankietach.

Na jakość kształcenia wpływ ma znajomość praw i obowiązków wśród studentów. Samorząd studencki organizuje w tym celu odpowiednie szkolenia dla studentów pierwszego roku. Szkolenia zaznająmają szczegółowo z przepisami dotyczącymi zaliczeń, egzaminów oraz pomocy materialnej, ale także omawiają strukturę uczelni i możliwe perspektywy działalności studenckiej. Poszerzają więc znajomość przepisów, a ponadto mogą wpłynąć na aktywność studencką w życiu akademickim. Przeprowadzane są one na początku roku akademickiego przez członków Parlamentu Studenckiego UwB, a o ich poprawność merytoryczną i metodyczną dba Parlament Studentów Rzeczypospolitej Polskiej, który przygotowuje prelegentów na Konferencji Ekspertów Praw Studenta. Na tej konferencji samorządowcy są szkoleni ze znajomości przepisów oraz z umiejętności miękkich, umożliwiających sprawniejsze przekazanie zdobytej wiedzy studentom na swojej uczelni.

Działania szerzące znajomość praw i obowiązków studenta nie mogą ograniczać się do adeptów pierwszego roku. Powstają liczne inicjatywy, dzięki którym żacy mogą lepiej przyswoić sobie przepisy panujące na uczelni. Komisja Prawa Parlamentu Studenckiego UwB opracowuje krótkie artykuły naukowe nt. prawa szkolnictwa wyższego, które umieszczane są na stronie internetowej Parlamentu.⁴⁰ Opracowane w ten sposób zagadnienia problemowe mogą dodatkowo doksztalcić studentów w znajomości przepisów. Od roku akademickiego 2017/2018 na profilu facebookowym Rzecznika Praw Studenta UwB umieszczane są fiszki o przepisach i innych faktach, które mogą się przydać w trakcie studiowania. Fiszka składa się z obrazka, na którym umieszczone jest pewne hasło, a w poście widnieje jego rozszerzenie. Taka prosta forma przekazania informacji pozwala na dotarcie do szerszej grupy odbiorczej oraz w jasny sposób przedstawia wiedzę, na zdobycie której prze-

40 Strona internetowa Parlamentu Studenckiego UwB, parlament.uwb.edu.pl, [dostęp: 27.03.2018].

ciężny student musiałby włożyć więcej wysiłku. Im większa jest bowiem świadomość studentów co do znajomości prawa, tym rzadziej będzie ono nieprzestrzegane, a tym samym wzrośnie jakość procesu kształcenia na uczelni.

Dodatkowo, aby każdy student mógł indywidualnie skonsultować się w sprawie wątpliwości dotyczących przepisów, istnieje fanpage Rzecznika Praw Studenta UwB na portalu społecznościowym Facebook, gdzie każdy zainteresowany może zadać nurtujące go pytanie. Rzecznik Praw Studenta na bieżąco odpowiada na maile, a w okresie sesji organizowane są specjalne dyżury, na które można przyjść i osobiście porozmawiać o problemach związanych ze studiowaniem. Spotkania takie organizowane są podczas sesji egzaminacyjnej głównej i poprawkowej, ponieważ właśnie wtedy pojawia się najwięcej pytań związanych z prawidłową formą, przebiegiem oraz trybem egzaminu.

Innym przykładem próby wpływu na pomiar jakości kształcenia na Uniwersytecie w Białymstoku jest ta publikacja. Inicjatywa wyszła oddolnie i zrodziła się w Parlamencie Studenckim UwB. Jej opracowanie zostało zlecone Komisji Prawnej Parlamentu, a przy realizacji projektu brali udział także inni studenci i pracownicy dydaktyczni Uniwersytetu. Podstawową metodą badawczą sprawdzającą funkcjonowanie uczelni jest przeprowadzenie ankiet wypełnianych przez studentów różnych wydziałów i kierunków, co miało zapewnić najbliższy rzeczywistości obraz studiowania. Publikacja ma na celu diagnozę jakości kształcenia na Uniwersytecie, sprawdzenie jakie elementy szeroko pojętego procesu edukacji są, zdaniem studentów, na poziomie zadawalającym, a jakie powinny zostać poprawione. Jest to więc nie tylko próba zbadania *status quo*, ale także chęć aktywnego wspierania i polepszania pracy uczelni.

Wyżej wymienione zostały tylko przykłady wpływania środowiska studenckiego na jakość kształcenia na uczelni. Studenci coraz częściej angażują się w życie akademickie. Zaangażowanie takie wymaga, aby nie tylko korzystać z tego, co daje nam uczelnia, ale także starać się wpłynąć na poprawę jakości kształcenia. Jak zostało przedstawione, nie jest to proces należący do najprostszych, wymaga ewolucyjnych zmian, które przeprowadzane są przez lata. Niemniej jednak wartości, którymi kierują się władze uczelni, nauczyciele akademicy, pracownicy, doktoranci

oraz studenci są warte ciężkiej pracy włożonej w doskonalenia naszego wspólnego dobra – Uniwersytetu w Białymstoku.

Rozdział 2.

WYBRANE ASPEKTY REGULAMINOWE DOTYCZĄCE STUDENTÓW UNIwersYTETU W BIAŁYMSTOKU

1. Uwagi wstępne

Dbłość o przestrzeganie praw studenta jest jednym z podstawowych zadań każdego samorządu studenckiego. Wyraża się to w szeregu działań, które są podejmowane również na Uniwersytecie w Białymstoku. Należą do nich m.in. uczestnictwo w komisjach senackich, opiniowanie projektów aktów wewnętrznych uczelni oraz – może przede wszystkim – otwartość na problemy zgłaszane przez studentów i gotowość ich rozwiązywania.

W niniejszym rozdziale zostaną poruszone wybrane tematy, które z różnych względów są najistotniejsze dla studentów. Umowa zawierana między uczelnią a nowo przyjętymi studentami wymaga podkreślenia jej roli w świadomości studentów, którzy często nawet nie zdają sobie sprawy z jej istnienia. System stypendialny oraz procedura związana z zaliczaniem etapów studiów i egzaminami komisyjnymi są natomiast tematami, które najczęściej pojawiają się w rozmowach adeptów z Rzecznikiem Praw Studenta UwB.

2. Umowa student – uczelnia

Jednym z pierwszych zagadnień prawnych, a zarazem powszechnie ignorowanym, z jakim spotykają się studenci, którzy uzyskali uprawnioną decyzję o przyjęciu na studia, jest umowa zawierana między nimi a uczelnią, którą z sukcesem wybrali w procesie rekrutacji. Jak wynika z doświadczenia Rzecznika Praw Studenta Uniwersytetu w Białymstoku, duża część adeptów nawet nie pamięta, że w czasie pierwszych tygodni

nowego etapu edukacji podpisywała jedną z pierwszych umów w swoim życiu.

Jak stanowi art. 160a ust. 1 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym,¹ przedmiotowa umowa jest kontraktem, który musi być obligatoryjnie podpisany przez nowych studentów, regulującym:

- warunki pobierania opłat związanych z odbywaniem studiów, o których mowa w art. 98 ust. 1 pkt 5, czyli jednorazowych opłat za wydanie dyplomu, świadectwa oraz innych dokumentów związanych z tokiem studiów;
- warunki pobierania opłat za usługi edukacyjne, o których mowa w art. 99 ust. 1 pkt 1-6, czyli opłat za:
 - kształcenie studentów i doktorantów na studiach niestacjonarnych,
 - powtarzanie określonych zajęć na studiach stacjonarnych z powodu niezadowalających wyników w nauce,
 - prowadzenie studiów w języku obcym,
 - prowadzenie zajęć nieobjętych planem studiów, w tym zajęć uzupełniających efekty kształcenia niezbędne do podjęcia studiów drugiego stopnia na określonym kierunku,
 - prowadzenie studiów podyplomowych, kursów doksztalających oraz szkoleń,
 - przeprowadzanie potwierdzania efektów uczenia się;
- wysokość wymienionych wyżej opłat.

Należy pamiętać, że pobieranie przez uczelnie innych opłat niż wyżej wymienione jest bezwzględnie zabronione. Zgodnie z rejestrem klauzul niedozwolonych Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów zabronione jest zastrzeżenie w omawianych umowach m.in. takich postanowień:

- „Wysokość opłaty dodatkowej za udzielenie urlopu dziekańskiego z powodów innych niż zdrowotne – 250 PLN” – z umowy Wyższej Szkoły Wychowania Fizycznego i Turystyki w Sopotcie²,

1 Tekst jedn. Dz.U. z 2017 r. poz. 2183 z późn. zm.

2 Postanowienie Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 17 maja 2006 r., sygn. akt XVII AmC 9/05. Rejest Klauzul Niedozwolonych.

- „Ponadto student zobowiązany jest do uiszczenia w nieprzekraczalnym terminie jednego miesiąca od momentu złożenia pisemnej rezygnacji bądź skreślenia go z listy studentów, opłaty karnej w wysokości 450 zł.” – z umowy Wyższej Szkoły Finansów i Zarządzania w Warszawie³,
- „Za pisemne wezwanie pobiera się zryczałtowaną opłatę w kwocie 20 zł.” – z umowy Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu.⁴

Przedmiotowa umowa jest zawierana wyłącznie w formie pisemnej, pod rygorem nieważności (*ad solemnitatem*), co wynika z art. 160a ust. 1 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Również jej zmiana, mając na względzie powyższe, musi zostać dokonana w formie pisemnej, pod tym samym rygorem, co bezpośrednio wynika z wyroku Sądu Najwyższego z 17 maja 2002 r., który orzekł, że zmiana umowy, której ważność zależy od zachowania formy pisemnej, może być – pod rygorem nieważności tej zmiany – dokonana tylko w formie pisemnej.⁵

Przepis art. 160a ust. 2 reguluje niezmiernie istotną kwestię – moment zawarcia omawianej umowy. Zgodnie z regulacją kontrakt między uczelnią a studentem zawierany jest nie wcześniej niż po wydaniu decyzji o przyjęciu na studia i nie później niż w terminie trzydziestu dni, liczonym od dnia rozpoczęcia zajęć. O ile w omawianej regulacji nie jest to kluczową kwestią, warto zaznaczyć, że pewien spór w doktrynie wywiązał się co do momentu rozpoczęcia studiów przez studenta. Podpisanie umowy między uczelnią a studentem może bowiem nastąpić od momentu wydania decyzji o przyjęciu na studia, co nie znaczy, że studentowi przysługuje już pełnia jego praw z tym związanych, a to natomiast może powodować znaczne nieporozumienia. Szerzej o tym problemie pisałem w artykule dla Parlamentu Studenckiego Uniwersytetu w Białymstoku, pt. „Podstawowe zagadnienia związane z rozpoczęciem studiów przez studenta”.⁶

3 Postanowienie SO w Warszawie – SOKiK z dnia 25 maja 2007 r., sygn. akt XVII AmC 33/06, RKN.

4 Postanowienie SO w Warszawie – SOKiK z dnia 27 kwietnia 2012 r., sygn. akt XVII AmC 5533/11, RKN. Zob. też P. Gutowski, *Podręcznik tworzenia i analizy umowy zawieranej między uczelnią a studentem lub osobą przyjętą na studia określającej warunki pobierania opłat związanych z odbywaniem studiów oraz opłat za usługi edukacyjne*, Warszawa 2015.

5 Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 maja 2002 r., sygn. akt I CKN 827/00, Lex nr 53926.

6 P. Brzozowski, *Podstawowe zagadnienia związane z momentem rozpoczęcia studiów przez studenta*, parlament.uwb.edu.pl, [dostęp: 27.03.2018].

Co ważne, umowa zawarta między uczelnią a studentem, zgodnie z art. 160a ust. 3 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, obowiązuje przez cały przewidywany okres studiów. Wynika z tego, że student, bez zaakceptowanej przez siebie zmiany jej warunków, nie jest zobowiązany do uiszczania innych opłat niż określone w umowie.⁷

Warto wspomnieć, że art. 160a ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, został dodany do całości ustawy nowelizacją w 2014 r., po wysłuchaniu i zaaprobowaniu postulatów samorządów studenckich, szczególnie Parlamentu Studentów Rzeczypospolitej Polskiej. Jednym z ważnych założeń było wprowadzenie obowiązku zamieszczania wzorów przedmiotowych umów przez uczelnie na swoich stronach internetowych, co wsparło transparentność regulacji umownych.

Umowa, którą zawiera uczelnia z nowo przyjętymi studentami, mimo że istnieje spór, czy jest umową nazwaną czy nienazwaną,⁸ jest umową cywilnoprawną i dwustronnie zobowiązującą, co wynika już wprost z orzecznictwa.⁹ Oznacza to, że ani uczelnia, ani student nie mają prawa do zmiany jej warunków bez uzyskania zgody drugiego podmiotu. Stosowanie tego typu postanowień jest zabronione na mocy art. 385³ pkt 10 kodeksu cywilnego¹⁰ stanowiącego, że niedozwolonymi postanowieniami umownymi są te, które w szczególności uprawniają kontrahenta konsumenta do jednostronnej zmiany umowy bez ważnej przyczyny wskazanej w tej umowie (studenci zostali uznani przez orzecznictwo za konsumentów w rozumieniu art 22¹ kodeksu cywilnego¹¹). Tą kwestią zajmował się również Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów. W tym miejscu warto wskazać na przykładowe klauzule, które zostały uznane za niedozwolone w umowach między uczelnią a studentem:

- „Czesne w następnych latach studiów może ulec zmianie w związku z uzasadnionym wzrostem kosztów ponoszonych

7 H. Izbebski, J. Zieliński, *Prawo o szkolnictwie wyższym. Komentarz*, Lex 2015.

8 M. Gąsowski, *Nazwana czy nienazwana – rozważania wokół umowy między uczelnią a studentem*, parlament.uwb.edu.pl, [dostęp: 27.03.2018].

9 Wyrok Sądu Okręgowego w Nowym Sączu z dnia 22 listopada 2013 r., sygn. akt III Ca 753/13.
10 Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny, tekst jedn. Dz.U. z 2017 r. poz. 459 z późn. zm.

11 Postanowienie Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 20 listopada 2014 r., sygn. akt I C 961/14.

- przez uczelnię i zostanie ustalone przez rektora zarządzeniem wiążącym strony umowy przed rozpoczęciem nowego roku akademickiego” – z umowy Wyższej Szkoły Hotelarstwa i Gastronomii w Poznaniu¹²,
- „Wysokość czesnego może ulec zmianom w zależności od inflacji i aktualnych kosztów kształcenia” – z umowy Wyższej Szkoły Turystyki i Hotelarstwa w Łodzi¹³,
 - „Uczelnia zastrzega sobie prawo do zmiany wysokości czesnego stosownie do aktualnych kosztów organizacji prowadzonego procesu dydaktycznego i prowadzonej działalności statutowej” – z umowy Wyższej Szkoły Wychowania Fizycznego i Turystyki w Sopocie.¹⁴

3. Egzamin komisyjny

Za jeden z największych sukcesów w trakcie ostatnich lat działalności Parlamentu Studenckiego Uniwersytetu w Białymstoku uważa się dokonanie wykładni przepisów związanych z egzaminami komisyjnymi i trwającą w związku z tym kampanią informacyjną wśród władz i wykładowców poszczególnych wydziałów. Warto więc zapoznać się z tym zagadnieniem, ponieważ jest ono również jednym z najczęściej poruszanych problemów przez osoby zgłaszające się do Rzecznika Praw Studenta Uniwersytetu w Białymstoku.

Powszechnie znana jest treść § 23 ust. 2-4 Regulaminu Studiów Uniwersytetu¹⁵ w Białymstoku. Przepis ten stanowi, że student ma co do zasady prawo do dwóch terminów egzaminów – głównego i poprawkowego. Do terminu poprawkowego przystępuje się w wyznaczonej sesji poprawkowej, jeżeli student w sposób nieusprawiedliwiony nie przystąpił do egzaminu głównego lub uzyskał z niego ocenę niedostateczną. Wyjątek przewiduje § 22 ust. 2 tego aktu, który stanowi, że w przy-

12 Postanowienie SO w Warszawie – Sądu Antymonopolowego z dnia 10 kwietnia 2002 r., sygn. akt XVII AmC 17/01, RKN.

13 Postanowienie SO w Warszawie – SOKiK z dnia 5 października 2005 r., sygn. akt XVII AmC 20/05, RKN.

14 Postanowienie SO w Warszawie – SOKiK z dnia 17 maja 2006 r., sygn. akt XVII AmC 9/05, RKN. Zob. też P. Gutowski, *Podręcznik tworzenia...*, op. cit.

15 Obwieszczenie nr 2/2017 Rektora Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 6 czerwca 2017 r. w sprawie ogłoszenia tekstu jednolitego Regulaminu studiów Uniwersytetu w Białymstoku, Biuletyn Informacji Publicznej Uniwersytetu w Białymstoku.

padku nieusprawiedliwionego niezaliczenia zajęć (w formie ćwiczeń, laboratoriów, konwersatoriów, lektoratu) w przewidzianym terminie i przystąpienia do poprawkowego terminu zaliczenia tych zajęć student traci prawo do zdawania egzaminu z danego przedmiotu w terminie głównym.

Problemy w prawidłowym interpretowaniu przepisów Regulaminu studiów Uniwersytetu w Białymstoku pojawiają się jednak podczas analizy § 25 tego aktu. Stanowi on, że w ciągu siedmiu dni od daty ogłoszenia wyników zaliczenia lub egzaminu student ma prawo złożyć wnioski o przeprowadzenie zaliczenia komisyjnego lub egzaminu komisyjnego. Najważniejsze jest jednak, że nie można zrobić tego bez właściwego umotywowania swojego wniosku. Regulamin Studiów UwB wymienia enumeratywnie cztery przesłanki, z powodu których student może wnieść o przeprowadzenie egzaminu komisyjnego – są to zastrzeżenia co do bezstronności, formy, trybu lub przebiegu – i jest to katalog zamknięty.

Częstym błędem popełnianym przez studentów jest więc motywowanie wniosku o egzamin komisyjny chorobą, trudną sytuacją rodzinną, nagłym wypadkiem losowym. Te powody są podstawą do wnioskowania o wskazanie innego terminu zaliczenia lub egzaminu.

Oceny wniosku dokonuje właściwy dziekan – na różnych wydziałach może być to dziekan ds. studenckich lub dziekan ds. studiów odpowiednio stacjonarnych lub niestacjonarnych. Decydując się uznać zasadność wniosku, dziekan decyduje wówczas:

- w przypadku zaliczenia pisemnego lub egzaminu pisemnego
 - o komisyjnym zweryfikowaniu oceny pracy lub dopuszczeniu do ustnego zaliczenia komisyjnego lub ustnego egzaminu komisyjnego,
- w przypadku zaliczenia ustnego lub egzaminu ustnego – o dopuszczeniu do ustnego zaliczenia komisyjnego lub ustnego egzaminu komisyjnego.

Przepis § 25 ust. 2 przewiduje również możliwość zastosowania przez dziekana trybu wyjątkowego poprzez wydanie, w uzasadnionych przypadkach, decyzji o przeprowadzeniu zaliczenia komisyjnego lub egzaminu komisyjnego z własnej inicjatywy lub inicjatywy organu sa-

morządu studenckiego. Jest to jednak przepis raczej niestosowany w bieżącym funkcjonowaniu Uniwersytetu w Białymstoku.

Warto zwrócić uwagę na terminy, które obowiązują w procedurze przeprowadzania zaliczeń komisyjnych i egzaminów komisyjnych. Student ma jedynie siedem dni na złożenie wniosku o taką formę zaliczenia lub egzaminu, a powinno ono odbyć się w terminie czternastu dni od daty złożenia wniosku, a nie, jakby się wydawało, od pozytywnego rozpatrzenia wniosku przez dziekana, jednak nie później niż do 30 września.

Najwięcej różnic interpretacyjnych powodował § 25 ust. 4 Regulaminu studiów Uniwersytetu w Białymstoku. Zaliczenie komisyjne lub egzamin komisyjny przeprowadza bowiem trzyosobowa komisja powoływana przez dziekana. Jej skład przedstawia się następująco:

- dziekan, prodziekan lub inny upoważniony przez dziekana nauczyciel akademicki – jako przewodniczący komisji,
- jeden lub dwóch specjalistów z zakresu przedmiotu objętego egzaminem (także zaliczeniem, choć Regulamin studiów UwB wykazuje się tu niekonsekwencją),
- Regulamin studiów Uniwersytetu w Białymstoku nie przewiduje żadnych wymagań co do trzeciej osoby, jeśli nie powoła się dwóch ww. specjalistów z zakresu danego przedmiotu.

Przedmiotowy regulamin przewiduje także fakultatywnych uczestników zaliczenia komisyjnego lub egzaminu komisyjnego. Są to:

- nauczyciel akademicki, który wystawił ocenę weryfikowaną w trybie egzaminu komisyjnego (także zaliczenia komisyjnego, choć Regulamin Studiów UwB wykazuje się tu niekonsekwencją),
- przedstawiciel właściwego organu samorządu studenckiego (np. Rzecznik Praw Studenta UwB) lub wskazany nauczyciel akademicki – obaj tylko na wyraźny wniosek studenta.

Zgodnie z od dawna prezentowanym stanowiskiem Parlamentu Studenckiego Uniwersytetu w Białymstoku, a także ostatnią praktyką, nauczyciel akademicki, który wystawił ocenę weryfikowaną w trybie egzaminu komisyjnego, może uczestniczyć w tym egzaminie wyłącznie w charakterze obserwatora, czyli na równych prawach z przedsta-

wicielem samorządu studenckiego (np. Rzecznikiem Praw Studenta). Takiemu nauczycielowi akademickiemu nie przysługuje więc prawo do oceny wiedzy studenta podczas zaliczenia komisyjnego lub egzaminu komisyjnego. W przeciwnym razie wpływałoby to negatywnie na poziom jakości kształcenia na Uniwersytecie w Białymstoku, a także byłoby sprzeczne z samą ideą zaliczeń komisyjnych i egzaminów komisyjnych.

4. System stypendialny na Uniwersytecie w Białymstoku

4.1. Informacje ogólne

Na mocy art. 173 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym¹⁶ student może ubiegać się od uczelni o pomoc materialną ze środków przeznaczonych na ten cel w budżecie państwa. Może to przybrać formę:

- stypendium socjalnego,
- stypendium specjalnego dla osób niepełnosprawnych,
- stypendium rektora dla najlepszych studentów,
- stypendium ministra za wybitne osiągnięcia,
- zapomogi.

Student może również wnioskować o zakwaterowanie w domu studenckim. Prawo to przysługuje jednocześnie małżonkowi wnioskującego studenta oraz jego dzieciom.

Obowiązek szczegółowego uregulowania powyższych form pomocy studentowi został delegowany na rektora uczelni, przy jednoczesnym zobligowaniu go do porozumienia z uczelnianym organem samorządu studenckiego.

W tym celu należy przeanalizować przepisy Regulaminu przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej studentom Uniwersytetu w Białymstoku, wprowadzonego w życie zarządzeniem nr 27 Rektora Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 20 września 2016 r.¹⁷ (dalej zwanego także Regulaminem).

16 Tekst jedn. Dz.U. z 2017 r. poz. 2183 z późn. zm.

17 Zarządzenie nr 27 Rektora Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 20 września 2016 r. w sprawie Regulaminu przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej studentom Uniwersytetu w Białymstoku, Biuletyn Informacji Publicznej Uniwersytetu w Białymstoku.

Zgodnie z § 3 przedmiotowego aktu prawnego Rektor UwB w porozumieniu z Parlamentem Studenckim UwB dokonują corocznych, obowiązkowych ustaleń:

- wysokości dochodu na osobę w rodzinie studenta uprawniającej do ubiegania się o stypendium socjalne,
- wysokości miesięcznych stawek stypendium socjalnego w kolejnych przedziałach dochodowych,
- miesięcznych stawek zwiększenia stypendium socjalnego,
- wysokości miesięcznych stawek stypendium specjalnego dla osób niepełnosprawnych,
- wysokości miesięcznych stawek stypendium rektora dla najlepszych studentów,
- maksymalnej wysokości jednorazowej zapomogi, nieprzekraczającej 80% najniższego wynagrodzenia zasadniczego asystenta.

Należy pamiętać, że zgodnie z § 12 Regulaminu przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej studentom Uniwersytetu w Białymstoku – wnioski studentów o przyznanie tych świadczeń pomocy materialnej, wraz z odpowiednimi dokumentami, powinny być złożone co do zasady najpóźniej do 15 października danego roku akademickiego. Wzory takich wniosków stanowią załączniki do Regulaminu.

Przedmiotowy Regulamin przewiduje także okoliczności, na skutek których następuje utrata prawa do otrzymywania pomocy ze strony uczelni. Są to:

- ukończenie studiów (interpretowane jako złożenie egzaminu dyplomowego),
- prawomocna decyzja o skreśleniu z listy studentów,
- pisemna rezygnacja ze studiów,
- prawomocne orzeczenie komisji dyscyplinarnej o zawieszeniu w prawach studenta,
- uzyskanie pomocy materialnej z tego samego tytułu na innej uczelni wyższej,
- złożenie niezgodnego z prawdą oświadczenia lub fałszywych dokumentów do wniosku stypendialnego,

- śmierć studenta.

Specyficznie uregulowano sytuację prawną studentów, którzy przebywają na urlopie. Osoby takie nie mogą ubiegać się o przyznanie świadczeń pomocy materialnej (z wyjątkiem stypendium rektora dla najlepszych studentów), ale mogą pobierać te świadczenia, które uzyskali przed wyrażeniem na ich rzecz zgody na odbycie urlopu.

4.2. Organy właściwe do przyznawania świadczeń i rozpatrywania odwołań

W systemie stypendialnym obowiązującym na Uniwersytecie w Białymstoku środki materialne są przyznawane na dwojakię ścieżce:

- przez dziekana bądź wydziałową komisję stypendialną ds. studentów:
 - stypendium socjalne,
 - stypendium specjalne dla osób niepełnosprawnych,
 - zapomoga;
- przez rektora bądź odwoławczą komisję stypendialną ds. studentów (działającą wówczas jako organ I instancji):
 - stypendium rektora dla najlepszych studentów.

O powołanie wydziałowej komisji stypendialnej ds. studentów wnioskuje do właściwego dziekana odpowiednia Wydziałowa Rada Samorządu Studenckiego, a o powołanie odwoławczej komisji stypendialnej ds. studentów – Parlament Studencki UwB do Rektora UwB. Powołanie tych komisji może nastąpić najpóźniej odpowiednio 31 października i 15 grudnia danego roku akademickiego.

Istotny jest fakt, iż w skład wydziałowych komisji stypendialnych ds. studentów wchodzi studenci delegowani przez właściwe wydziałowe rady samorządu studenckiego oraz pracownicy wydziałów, a w skład odwoławczej komisji stypendialnej ds. studentów – studenci delegowani przez Parlament Studencki UwB oraz pracownicy uczelni. W obu przypadkach obowiązuje zastrzeżenie, że studenci muszą stanowić większość składów komisji.

Od każdego rozpatrzonego wniosku o przyznanie środków materialnych studentowi przysługuje odwołanie do II instancji. Musi to odbyć się w terminie 14 dni od doręczenia decyzji w następujący sposób:

- od decyzji dziekana bądź wydziałowej komisji stypendialnej ds. studentów – odwołanie do rektora bądź odwoławczej komisji stypendialnej ds. studentów, za pośrednictwem wydziałowej komisji stypendialnej ds. studentów,
- od decyzji rektora bądź odwoławczej komisji stypendialnej ds. studentów (działającej w I instancji) – wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy odpowiednio do rektora bądź odwoławczej komisji stypendialnej ds. studentów.

4.3. Stypendium socjalne

Na mocy § 18 Regulaminu przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej studentom Uniwersytetu w Białymstoku stypendium socjalne przysługuje studentom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej, ocenianej na podstawie wysokości dochodu na osobę w rodzinie studenta. Przy ustalaniu tej wysokości uwzględnia się dochody osiągnięte przez:

- studenta,
- małżonka studenta,
- będące na utrzymaniu studenta lub jego małżonka dzieci niepełnoletnie, dzieci pobierające naukę co do zasady do 26. roku życia oraz dzieci niepełnosprawne,
- rodziców, opiekunów prawnych lub faktycznych studenta,
- będące na utrzymaniu rodziców, opiekunów prawnych lub faktycznych studenta dzieci niepełnoletnie, dzieci pobierające naukę co do zasady do 26. roku życia oraz dzieci niepełnosprawne (dotyczy m.in. rodzeństwa studenta).

Pewien przywilej, w formie braku obowiązku wykazywania dochodów osiągniętych przez dwie ostatnie kategorie członków rodziny wymienione powyżej, przysługuje studentowi, który:

- nie prowadzi wspólnego gospodarstwa domowego z żadnym z rodziców i potwierdzi ten fakt w złożonym oświadczeniu (sta-

nowiącym załącznik do omawianego Regulaminu) oraz spełni jeden z dodatkowych warunków:

- ukończył 26. rok życia,
- pozostaje w związku małżeńskim,
- ma na utrzymaniu dziecko niepełnoletnie, pobierające naukę co do zasady do 26. roku życia lub dziecko niepełnosprawne,
- osiągnął pełnoletność, przebywając w pieczy zastępczej;
- spełnia łącznie następujące warunki:
 - posiadał stałe źródło dochodów w ostatnim roku podatkowym,
 - posiada stałe źródło dochodów w roku bieżącym,
 - jego miesięczny dochód w powyższych okresach jest wyższy lub równy 1,15 kwoty określonej w ustawie z dnia 18 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych,¹⁸
 - nie prowadzi wspólnego gospodarstwa domowego z żadnym z rodziców i potwierdzi ten fakt w złożonym oświadczeniu.

Zgodnie z § 19 Regulaminu przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej studentom Uniwersytetu w Białymstoku dochód studenta ubiegającego się o przyznanie stypendium socjalnego ustala się na podstawie zaświadczeń i oświadczeń załączonych do wniosku stypendialnego. Oczywiście student wykazuje wszelkie dochody własne oraz określonych członków rodziny osiągnięte w roku kalendarzowym poprzedzającym rok akademicki, w którym składa się wniosek.

W uzasadnionych przypadkach dziekan bądź wydziałowa komisja stypendialna ds. studentów lub rektor bądź odwoławcza komisja stypendialna ds. studentów mogą zażądać doręczenia przez ubiegającego się o stypendium zaświadczenia z ośrodka pomocy społecznej o sytuacji dochodowej i majątkowej tego studenta oraz jego rodziny i uwzględnić tę sytuację przy ocenie spełniania przez niego kryterium znajdowania się w trudnej sytuacji materialnej. W przypadku niedostarczenia przedmiotowego zaświadczenia organ wzywa studenta do złożenia wyjaśnień, a ich niezłożenie skutkuje odmową przyznania stypendium socjalnego.

18 Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych, tekst jedn. Dz.U. z 2017 r. poz. 1952.

Szczegółne uprawnienie przewiduje § 20 Regulaminu przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej studentom Uniwersytetu w Białymstoku. Określa się w nim, że student studiów stacjonarnych znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej może otrzymywać stypendium socjalne w zwiększonej wysokości z tytułu zamieszkania w domu studenckim lub w obiekcie innym niż dom studencki. Warunkiem jest spełnienie jednego z dodatkowych kryteriów:

- codzienny dojazd studenta z miejsca stałego zamieszkania do uczelni uniemożliwiałby lub w znacznym stopniu utrudniałby mu studiowanie,
- student zamieszkuje w domu studenckim lub w obiekcie innym niż dom studencki z niepracującym małżonkiem lub dzieckiem.

Ważne jest, iż dodatek taki przysługuje jedynie studentowi, którego dochód na osobę w rodzinie nie przekracza najniższego przedziału dochodowego ustalonego przez rektora.

4.4. Stypendium specjalne dla osób niepełnosprawnych

Jest to stypendium o najprostszej regulacji, co wynika z jego charakteru oraz bardzo prostej ścieżki dowodowej, prowadzącej do jego otrzymania. Na mocy § 21 Regulaminu przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej studentom Uniwersytetu w Białymstoku przysługuje ono studentowi z tytułu niepełnosprawności potwierdzonej orzeczeniem właściwego organu.

Stypendium specjalne dla osób niepełnosprawnych jest przyznawane nie dłużej niż na okres ważności przedstawionego przez studenta orzeczenia potwierdzającego niepełnosprawność, a jego wysokość jest uzależniona od stopnia niepełnosprawności określonego w orzeczeniu.

W przypadku utraty ważności orzeczenia o niepełnosprawności w trakcie roku akademickiego, w celu ponownego uzyskania uprawnień, student ma obowiązek niezwłocznie dostarczyć do dziekana bądź wydziałowej komisji ds. studentów wnioski o ponowne przyznanie stypendium wraz z aktualnym orzeczeniem wydanym przez właściwy organ.

Warto w tym miejscu poświęcić uwagę definicji wyrażenia „niezwłocznie”. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 13 grudnia 2006 roku przyjął, że terminu tego nie należy utożsamiać z terminem natychmiałym.

stowym, termin „niezwłocznie” oznacza bowiem termin realny, mający na względzie okoliczności miejsca i czasu. Powinien również uwzględniać cel społeczno-gospodarczy, zasady współżycia społecznego, ewentualne zwyczaje oraz należyta staranność.¹⁹

4.5. Stypendium rektora dla najlepszych studentów

Ten rodzaj stypendium na Uniwersytecie w Białymstoku różni się od większości regulacji przyjętych na innych uniwersytetach bezprymiotnikowych. Rozbieżność ta wynika głównie z przyjęcia w § 22 Regulaminu przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej studentom Uniwersytetu w Białymstoku dwutorowości przyznawania tej pomocy materialnej, która przejawia się w rozdzieleniu puli stypendiów na:

- stypendium za wysoką średnią ocen,
- stypendium za osiągnięcia naukowe, artystyczne lub wysokie wyniki sportowe we współzawodnictwie międzynarodowym lub krajowym.

Student ubiegający się o stypendium rektora dla najlepszych studentów w więcej niż jednej z czterech wymienionych wyżej kategorii, pomimo spełnienia przewidzianych dla nich kryteriów, może ostatecznie otrzymać tylko jedno, najkorzystniejsze dla niego stypendium.

O przyznanie omawianego stypendium mogą ubiegać się następujące podmioty:

- studenci, którzy ukończyli pierwszy rok studiów,
- studenci pierwszego roku studiów, którzy są laureatami olimpiady międzynarodowej albo laureatami lub finalistami olimpiady przedmiotowej o zasięgu ogólnopolskim,
- studenci, którzy spełnili warunki otrzymania przedmiotowego stypendium na ostatnim roku studiów I stopnia, z zastrzeżeniem, że od daty ukończenia studiów I stopnia do dnia rozpoczęcia studiów II stopnia nie upłynął czas dłuższy niż rok kalendarzowy.

Stypendium rektora dla najlepszych studentów może jednocześnie otrzymywać tylko ten student, który:

19 Wyrok Sądu Najwyższego – Izba Cywilna z dnia 13 grudnia 2006 r., sygn. akt II CSK 293/06.

- zaliczył rok studiów poprzedzający rok, w którym ubiega się o przyznanie stypendium,
- nie powtarzał roku studiów poprzedzającego roku, w którym ubiega się o przyznanie stypendium i nie miał wpisu warunkowego na wyżej wymieniony rok studiów.

W przypadku stypendium rektora dla najlepszych studentów istnieje istotne ograniczenie ilościowe. Ten rodzaj pomocy materialnej może otrzymywać bowiem maksymalnie 10% studentów każdego kierunku studiów (wszystkich lat i trybów), co reguluje zarówno art. 174 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym, jak i § 23 Regulaminu przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej studentom Uniwersytetu w Białymstoku. Dodatkowo, jeszcze bardziej restrykcyjne ograniczenie przewiduje, iż stypendium rektora dla najlepszych studentów za wysoką średnią ocen może uzyskać maksymalnie 9% studentów każdego kierunku studiów, a za osiągnięcia naukowe, artystyczne lub wysokie wyniki sportowe we współzawodnictwie międzynarodowym lub krajowym – łącznie tylko 1% studentów każdego kierunku studiów.

Co do zasad obliczania średniej ocen studenta Regulamin przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej studentom Uniwersytetu w Białymstoku odsyła do przepisów zawartych w Regulaminie Studiów Uniwersytetu w Białymstoku,²⁰ którego § 24 stanowi, że do średniej ocen z danego roku studiów wlicza się wszystkie oceny uzyskane przez studenta z egzaminów i zaliczeń przedmiotów objętych planem studiów (z uwzględnieniem wszystkich form zajęć) wymaganych do zaliczenia roku studiów, przy czym do średniej ocen nie wlicza się oceny zweryfikowanej w trybie egzaminu lub zaliczenia komisyjnego.

Zgodnie z § 25 ust. 1 Regulaminu przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej studentom Uniwersytetu w Białymstoku pracownicy dziekanatu (Regulamin używa nieprecyzyjnego sformułowania „dziekanat”) weryfikują i potwierdzają średnią ocen podaną przez studenta na wniosku o stypendium rektora dla najlepszych studentów.

20 Obwieszczenie nr 2/2017 Rektora Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 6 czerwca 2017 r. w sprawie ogłoszenia tekstu jednolitego Regulaminu studiów Uniwersytetu w Białymstoku, Biuletyn Informacji Publicznej Uniwersytetu w Białymstoku.

Na części uniwersytetów bezprzymiotnikowych regulaminy określają minimalną średnią ocen (najczęściej 4,00), która kwalifikuje studentów do następnego etapu postępowania w sprawie przyznania stypendium. Na Uniwersytecie w Białymstoku, na podstawie ust. 2 wyżej przytoczonego przepisu rektor bądź odwoławcza komisja stypendialna ds. studentów, spośród wszystkich studentów, którzy złożyli wnioski, wyłania studentów z najwyższą średnią ocen, stanowiących nie więcej niż 9% studentów danego kierunku studiów, z zachowaniem następujących reguł:

- jeżeli wynikiem wyliczenia 9% liczby studentów kierunku jest liczba niecałkowita (np. 12,34 studentów) zaokrągla się ją do liczby całkowitej z zachowaniem zasady, że liczba ta nie może być wyższa niż 9% liczby studentów kierunku (np. 12),
- jeżeli wśród osób z najwyższą średnią ocen ostatnie miejsca zajmują osoby, które uzyskały taką samą średnią ocen (np. 2 osoby na 12. miejscu z taką samą średnią), a zaliczenie wszystkich tych osób do grupy studentów z najwyższą średnią spowodowałoby przekroczenie ustalonego limitu, do grupy studentów z najwyższą średnią ocen nie zalicza się żadnej z tych osób.

W przypadku stypendium rektora dla najlepszych studentów z tytułu osiągnięć naukowych, artystycznych lub wysokich wyników sportowych we współzawodnictwie międzynarodowym lub krajowym, zgodnie z § 26 ust. 1 Regulaminu przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej studentom Uniwersytetu w Białymstoku, rektor bądź odwoławcza komisja stypendialna ds. studentów rozpatruje wnioski studentów, przyznając punkty za udokumentowane osiągnięcia i wyniki.

Zgodnie z § 26 ust. 2 Regulaminu, po ustaleniu punktacji uzyskanej przez wszystkich studentów wnioskujących o stypendium z tego tytułu, analogicznie jak w przypadku stypendium uzyskiwanego za średnią ocen, rektor bądź odwoławcza komisja stypendialna ds. studentów wyłania grupę studentów, którzy uzyskali najwyższą liczbę punktów, co ważne – nie mniej jednak niż 40 pkt, stanowiącą nie więcej niż 1% studentów danego kierunku studiów, z zachowaniem reguł, jak w przypadku stypendium z tytułu wysokiej średniej ocen.

Na mocy § 27 Regulaminu przynawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej studentom Uniwersytetu w Białymstoku system punktowania przez rektora bądź odwoławczą komisję stypendialną ds. studentów na Uniwersytecie w Białymstoku wygląda następująco:

- stypendium rektora dla najlepszych studentów z tytułu posiadania osiągnięć naukowych:
 - publikacje naukowe – do 30 pkt,
 - czynny udział w konferencjach naukowych – do 20 pkt,
 - nagrody i wyróżnienia uzyskane za prace naukowo-badawcze w konkursach – do 20 pkt,
 - udział w pracach naukowo-badawczych prowadzonych przez jednostkę uczelni macierzystej lub realizowanych w ramach współpracy z innymi ośrodkami akademickimi (naukowymi), w tym zagranicznymi – do 10 pkt,
 - aktywne uczestnictwo w pracach naukowo-badawczych realizowanych przez koło naukowe – do 10 pkt,
 - inne osiągnięcia naukowe – do 10 pkt;
- stypendium rektora dla najlepszych studentów z tytułu posiadania osiągnięć artystycznych:
 - nagrody i wyróżnienia uzyskane indywidualnie i grupowo w konkursach, przeglądach, festiwalach o zasięgu:
 - √ międzynarodowym i krajowym – do 40 pkt,
 - √ regionalnym – do 20 pkt;
 - własny dorobek artystyczny prezentowany na forum regionalnym, ogólnopolskim, międzynarodowym (podczas festiwalu, koncertów, wystaw malarskich, wieczorów poetyckich itp.) – do 20 pkt,
 - udział w występach zespołu artystycznego reprezentującego Uniwersytet – do 20 pkt,
 - inne osiągnięcia artystyczne na szczeblu co najmniej regionalnym – do 20 pkt;

- stypendium rektora dla najlepszych studentów z tytułu wysokich wyników sportowych we współzawodnictwie międzynarodowym lub krajowym:
 - udział w igrzyskach olimpijskich, mistrzostwach świata, mistrzostwach Europy, uniwersjadach, akademickich mistrzostwach świata, akademickich mistrzostwach Europy lub zawodach tej samej rangi dla osób niepełnosprawnych – do 40 pkt,
 - zajęcie w mistrzostwach Polski, akademickich mistrzostwach Polski, mistrzostwach Polski szkół wyższych lub zawodach tej samej rangi dla osób niepełnosprawnych:
 - √ miejsca I-II – do 40 pkt,
 - √ miejsca IV-VI – do 30 pkt,
 - √ miejsca VII-X – do 20 pkt;
 - zajęcie od pierwszego do piątego miejsca w innych zawodach sportowych o zasięgu co najmniej regionalnym jako członek reprezentacji Uniwersytetu – do 20 pkt;
- stypendium rektora dla najlepszych studentów z tytułu osiągnięcia statusu laureata olimpiady międzynarodowej albo statusu laureata lub finalisty olimpiady przedmiotowej o zasięgu ogólnopolskim w przypadku studentów I roku studiów – 40 pkt.

4.6. Zapomoga

Zgodnie z § 31 Regulaminu przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej studentom Uniwersytetu w Białymstoku zapomoga jest przyznawana jednorazowo studentowi, który znalazł się w stanie spełniającym jednocześnie następujące kryteria:

- losowym,
- przejściowym,
- powodującym trudną sytuację materialną.

Przedmiotowy Regulamin w powołanym paragrafie wylicza stany, które są zaliczane na Uniwersytecie w Białymstoku jako kwalifikujące do uzyskania zapomogi, pozostawiając jednak ich otwarty katalog. Są to:

- śmierć członka najbliższej rodziny,

- choroba studenta, jego dziecka lub członka najbliższej rodziny pozostającego we wspólnym gospodarstwie domowym,
- pożar, powódź lub inna klęska żywiołowa,
- inne zdarzenie losowe, spełniające dodatkowe kryteria – nieprzewidywalne bądź trudne do przewidzenia oraz niezależne od studenta.

Ponadto na mocy § 31 ust. 3 Regulaminu wniosek o zapomogę wraz z dokumentacją student musi złożyć w ciągu dwóch miesięcy od dnia powstania danej okoliczności.

Ciekawym zagadnieniem jest fakt ubiegania się przez studentki o przyznanie zapomogi w przypadku zajścia przez nie w ciążę lub urodzenia dziecka. Taką możliwość faktycznie przewidywał Regulamin przyznawania pomocy materialnej studentom Uniwersytetu w Białymstoku wprowadzony zarządzeniem nr 16 Rektora Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 26 września 2007 r.²¹ Jednak kolejne nowelizacje Regulaminu nie przewidywały takiej możliwości, co sprzyja wykładni, iż takie zdarzenia nie mogą być dziś honorowane zapomogą.

Przepisy przewidują również, że zapomogę można otrzymać maksymalnie dwa razy w jednym roku akademickim, przy czym należy pamiętać, że jedynie raz z powodu jednego zdarzenia.

4.7. Stypendium ministra za wybitne osiągnięcia

Kwestie stypendium ministra za wybitne osiągnięcia regulują ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym oraz rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 17 lipca 2015 r. w sprawie stypendiów ministra za wybitne osiągnięcia przyznawanych studentom.²²

Zgodnie z tymi aktami prawnymi przedmiotowe stypendium może być przyznane studentowi, który uzyskał w okresie studiów, a nie w ostatnim roku akademickim, wybitne osiągnięcia naukowe lub ar-

21 Zarządzenie nr 16 Rektora Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 26 września 2007 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu przyznawania pomocy materialnej studentom Uniwersytetu w Białymstoku i Regulaminu przyznawania pomocy materialnej doktorantom Uniwersytetu w Białymstoku, Biuletyn Informacji Publicznej Uniwersytetu w Białymstoku.

22 Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 17 lipca 2015 r. w sprawie stypendiów ministra za wybitne osiągnięcia przyznawanych studentom, Dz.U. poz. 1050.

tystyczne związane z odbywanymi studiami lub wybitne osiągnięcia w sporcie. Zgodnie z wytycznymi zawartymi w § 3 wspomnianego rozporządzenia wybitnymi osiągnięciami są:

- w sferze naukowej:
 - autorstwo lub współautorstwo publikacji naukowych w czasopiśmie naukowych ujętych w wykazie ogłoszonym przez ministra właściwego do spraw nauki lub w formie książki, o zasięgu co najmniej krajowym, z wyłączeniem publikacji pokonferencyjnych,
 - udział w projektach badawczych realizowanych samodzielnie przez uczelnię,
 - udział w projektach badawczych realizowanych przez uczelnię we współpracy z innymi uczelniami lub jednostkami naukowymi, w tym zagranicznymi,
 - autorstwo lub współautorstwo wynalazku, wzoru użytkowego, wzoru przemysłowego, topografii układu scalonego lub wyhodowanej albo odkrytej i wyprowadzonej odmiany rośliny:
 - √ na które udzielono odpowiednio patentu na wynalazek, prawa ochronnego na wzór użytkowy, prawa z rejestracji wzoru przemysłowego, prawa z rejestracji topografii układu scalonego lub przyznano wyłączne prawo do odmiany rośliny,
 - √ które zostały zgłoszone w celu uzyskania odpowiednio patentu na wynalazek, prawa ochronnego na wzór użytkowy, prawa z rejestracji wzoru przemysłowego, prawa z rejestracji topografii układu scalonego lub w sprawie których zostały złożone wnioski o przyznanie prawa do ochrony wyhodowanej albo odkrytej i wyprowadzonej odmiany rośliny;
 - referaty własne wygłoszone samodzielnie na konferencjach naukowych, w których uczestniczyli prelegenci co najmniej z pięciu ośrodków akademickich,
 - nagrody uzyskane w konkursach o zasięgu międzynarodowym, w których uczestniczyli studenci uczelni co najmniej z pięciu państw, z wyłączeniem konkursów organizowanych w ramach konferencji oraz konkursów o przyznanie innych stypendiów – o wysokiej randze lub wysokim poziomie innowacyjności;

- w sferze artystycznej:
 - autorstwo, współautorstwo lub wykonanie dzieł artystycznych, w tym plastycznych, muzycznych, teatralnych lub filmowych, zaprezentowanych publicznie na festiwalach, wystawach lub przeglądach, o znaczeniu co najmniej krajowym, lub wydanych w nakładzie co najmniej 500 egzemplarzy,
 - autorstwo lub współautorstwo wynalazku, wzoru użytkowego lub wzoru przemysłowego:
 - √ na które udzielono odpowiednio patentu na wynalazek, prawa ochronnego na wzór użytkowy lub prawa z rejestracji wzoru przemysłowego,
 - √ które zostały zgłoszone w celu uzyskania odpowiednio patentu na wynalazek, prawa ochronnego na wzór użytkowy lub prawa z rejestracji wzoru przemysłowego;
 - nagrody uzyskane w konkursach artystycznych o znaczeniu międzynarodowym, w których brali udział uczestnicy co najmniej z pięciu państw – o wysokiej randze lub szczególnym nowatorstwie;
- w sferze sportowej:
 - zajęcie w klasyfikacji indywidualnej albo drużynowej w sportach olimpijskich lub paraolimpijskich, w których działają polskie związki sportowe, co najmniej:
 - √ dziesiątego miejsca w igrzyskach olimpijskich,
 - √ ósmego miejsca w mistrzostwach świata,
 - √ piątego miejsca w młodzieżowych mistrzostwach świata lub mistrzostwach Europy,
 - √ trzeciego miejsca w młodzieżowych mistrzostwach Europy,
 - √ ww. miejsc w zawodach organizowanych dla osób niepełnosprawnych;
 - zajęcie w klasyfikacji indywidualnej albo drużynowej w sportach, w których działają polskie związki sportowe, co najmniej trzeciego miejsca w:

- √ uniwersjadzie,
- √ akademickich mistrzostwach świata,
- √ akademickich mistrzostwach Europy,
- √ Europejskich Igrzyskach Studentów.

Kolejnym warunkiem uzyskania stypendium ministra za wybitne osiągnięcia, zawartym w § 2 przytoczonego rozporządzenia, jest zaliczenie roku studiów w roku akademickim poprzedzającym rok złożenia wniosku oraz uzyskanie w danym roku akademickim wpisu na kolejny rok studiów przewidziany w planie studiów. O stypendium może ubiegać się również student pierwszego roku studiów drugiego stopnia rozpoczętych w terminie roku od ukończenia studiów pierwszego stopnia.

Ponadto stypendium ministra za wybitne osiągnięcia nie przysługuje osobom, które:

- po ukończeniu studiów I stopnia kontynuują naukę na drugim kierunku studiów I stopnia,
- studiują na studiach II stopnia dłużej niż 3 lata,
- uzyskali tytuł zawodowy magistra lub równorzędny i kontynuują naukę na studiach I lub II stopnia.²³

Procedura przyznania przedmiotowego stypendium wygląda następująco. Formalnie wniosku o przyznanie stypendium nie składa student. W tym przypadku podmiotem wnioskującym jest rektor uczelni. Oczywiście wcześniej odbywa się wewnątrzuczelniany proces zgłaszania się studentów zainteresowanych takim świadczeniem materialnym w wyznaczonym przez rektora terminie. Następnie zgłoszenia studentów rozpatrują poszczególne rady wydziałów, które opiniują je pozytywnie lub negatywnie. W przypadku przegłosowania wniosku rektor przedstawia go do oceny Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Wnioski w ministerstwie są, zgodnie z § 7 niniejszego rozporządzenia, oceniane metodą punktową – punkty są przyznawane za poszczególne osiągnięcia naukowe, artystyczne lub sportowe. Po zakończeniu

23 Komisja Prawno-Socjalna Parlamentu Studentów Rzeczypospolitej Polskiej, *Podręcznik tworzenia Regulaminu ustalania wysokości, przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej dla studentów*, Warszawa 2015.

procesu oceniania wniosków tworzone są listy rankingowe uszeregowane według liczby punktów. Stypendium Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego, na podstawie kolejnego paragrafu, może otrzymać maksymalnie 845 studentów z całego kraju w danym roku kalendarzowym. Warto wspomnieć, że studentom uczelni mundurowych, medycznych, morskich i artystycznych stypendium przyznaje właściwy minister sprawujący nadzór nad daną uczelnią. Stypendium ministra za wybitne osiągnięcia jest jednorazową wpłatą na rachunek bankowy wskazany przez studenta i wynosi do 15 000 złotych.

Rozdział 3.

STRUKTURA SAMORZĄDU STUDENCKIEGO NA UNIWERSYTECIE W BIAŁYMSTOKU

1. Uwagi wstępne

Ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym¹ w art. 202 ust. 3 stanowi, iż samorząd studencki działa na podstawie ustawy i uchwalonego przez uczelniany organ uchwałodawczy samorządu regulaminu, określającego zasady organizacji i tryb działania samorządu. Ponadto jego działalność musi być zgodna ze statutem danej szkoły wyższej.

Na naszej uczelni podstawowym aktem ustrojowym dotyczącym struktur studenckich jest Regulamin Samorządu Studenckiego Uniwersytetu w Białymstoku (dalej zwany także Regulaminem), którego pierwotna wersja została w dniu 30 maja 2012 r. zatwierdzona jako zgodna z ustawą Prawo o szkolnictwie wyższym i Statutem Uniwersytetu w Białymstoku.²

Kwintesencja działalności Samorządu Studenckiego wyraża się przez fakt, że tworzą go wszyscy studenci Uniwersytetu, co zostało stwierdzone wprost w § 1 Regulaminu. Jest to podkreślenie jedności i współpracy braci studenckiej dla osiągnięcia wspólnych celów, do których należą przede wszystkim prowadzenie działalności w zakresie spraw studenckich, w tym socjalno-bytowych i kulturalnych, zwłaszcza poprzez wyrażanie opinii, decydowanie lub współdecydowanie z organami Uni-

1 Tekst jedn. Dz.U. z 2017 r. poz. 2183 z późn. zm.

2 Uchwała nr 1247 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 30 maja 2012 r. w sprawie stwierdzenia zgodności Regulaminu Samorządu Studenckiego Uniwersytetu w Białymstoku z ustawą Prawo o szkolnictwie wyższym i Statutem Uniwersytetu w Białymstoku

wersytetu w zakresie określonym obowiązującymi przepisami (§ 6-7 Regulaminu).

Najważniejszymi środkami, które Samorząd Studencki ma zapewnione poprzez § 8 Regulaminu ze strony uczelni, są: możliwość korzystania z jej osobowości prawnej i wsparcie materialne, niezbędne do funkcjonowania organów samorządu. Odnosząc się do pierwszej wymienionej kwestii, kodeks cywilny³ w art. 33 stanowi, że osobami prawnymi są Skarb Państwa i jednostki organizacyjne, którym przepisy szczególne przyznają osobowość prawną. Uczelnie otrzymały ją na mocy art. 12 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym. Konsekwencją przyznania osobowości prawnej jest uzyskanie przez jednostkę organizacyjną zdolności prawnej oraz zdolności do czynności prawnych. Oznacza to, że uczelnia jest podmiotem praw i obowiązków, a ponadto ma możliwość dokonywania własnym działaniem i we własnym imieniu czynności prawnych, np. zawierania umów. Jak ujęto wyżej, z tej osobowości, w granicach własnych potrzeb, może korzystać również Samorząd Studencki, co znacznie ułatwia organizację pracy jego członków (m.in. planowanie wydarzeń studenckich, pozyskiwanie sponsorów).

Co istotne, działalność poszczególnych osób w strukturach Samorządu Studenckiego jest całkowicie społeczna. Na podstawie § 19 Regulaminu Samorządu Studenckiego Uniwersytetu w Białymstoku⁴ osoby pełniące funkcje w Samorządzie nie mogą z tego tytułu otrzymywać od organów Uniwersytetu stypendiów motywacyjnych ani innych form wynagrodzenia. Jest to swoista forma zabezpieczenia przed politycznymi wpływami na studentów, którzy, o czym mowa w dalszej części rozdziału, mają spory wpływ na wybór najważniejszych osób na uczelni.

Mimo że Samorząd Studencki stanowią wszyscy studenci Uniwersytetu, w związku z ich liczebnością nie można sobie wyobrazić, że działają oni bezpośrednio. Z tego powodu wybierane są wydziałowe i uczelniane organy Samorządu, a także przedstawiciele Samorządu Studenckiego w organach kolegialnych uniwersytetu.

3 Tekst jedn. Dz.U. z 2017 r. poz. 459 z późn. zm.

4 Załącznik do uchwały nr 1247 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 30 maja 2012 r. Regulamin Samorządu Studenckiego Uniwersytetu w Białymstoku, Biuletyn Informacji Publicznej Uniwersytetu w Białymstoku.

2. Wydziałowe struktury Samorządu Studenckiego

Na poziomie każdego z dziewięciu wydziałów Uniwersytetu w Białymstoku funkcjonuje organ uchwałodawczy Samorządu Studenckiego. Są to:

- Wydziałowa Rada Samorządu Studenckiego Wydziału Biologiczno-Chemicznego,
- Wydziałowa Rada Samorządu Studenckiego Wydziału Ekonomii i Zarządzania,
- Wydziałowa Rada Samorządu Studenckiego Wydziału Filologicznego,
- Wydziałowa Rada Samorządu Studenckiego Wydziału Fizyki,
- Wydziałowa Rada Samorządu Studenckiego Wydziału Historyczno-Socjologicznego,
- Wydziałowa Rada Samorządu Studenckiego Wydziału Matematyki i Informatyki,
- Wydziałowa Rada Samorządu Studenckiego Wydziału Pedagogiki i Psychologii,
- Wydziałowa Rada Samorządu Studenckiego Wydziału Prawa,
- Wydziałowa Rada Samorządu Studenckiego Wydziału Ekonomiczno-Informatycznego w Wilnie.

Po analizie § 41 Regulaminu Samorządu Studenckiego Uniwersytetu w Białymstoku wiemy, że w skład poszczególnych wydziałowych rad samorządu studenckiego (WRSS) wchodzi dziesięciu członków powołanych przez ogół studentów danego wydziału w wyborach powszechnych, równych i bezpośrednich, w głosowaniu tajnym. Przeprowadzają je pięcioosobowe wydziałowe studenckie komisje wyborcze (WSKW) do dnia 31 października roku wyborczego. Kadencja każdej wydziałowej rady samorządu studenckiego trwa aktualnie dwa lata, a skład WRSS może być w jej trakcie w razie potrzeby uzupełniany. Obecnie trwają szeroko zakrojone rozmowy nad skróceniem ich do jednego roku z powodów praktycznych. Dwuletnie kadencje na najczęściej dwu- lub trzy-letnich studiach powodują konieczność częstego przeprowadzania wyborów uzupełniających z powodu zakończenia kształcenia przez część członków WRSS.

Wydziałowe rady samorządu studenckiego jako organy kolegialne podejmują decyzje w drodze uchwał. Jeżeli Regulamin lub Statut UwB nie stanowią inaczej, WRSS podejmują uchwały w sprawach personalnych oraz wyborczych bezwzględną większością głosów w głosowaniu tajnym przy obecności co najmniej pięciu członków, a w sprawach innych – zwykłą większością głosów w głosowaniu jawnym (chyba że zgłoszono wniosek o utajnienie) przy obecności co najmniej pięciu członków.

Wydziałowe rady samorządu studenckiego są jedynymi reprezentantami ogółu studentów danego wydziału, a do ich kompetencji należy, na podstawie § 42 Regulaminu Samorządu Studenckiego Uniwersytetu w Białymstoku, m.in.:

- decydowanie w sprawach rozdziału środków przeznaczonych przez organy danego wydziału na cele studenckie (w praktyce niestety kompetencja często nierealizowana),
- delegowanie studenckich kandydatów na członków wydziałowych komisji stypendialnych,
- zgłaszanie kandydatów na studenckich członków wydziałowych komisji rekrutacyjnych,
- przedstawianie organom danych wydziałów stanowiska w sprawach dotyczących studentów danego wydziału,
- uzgadnianie z danym dziekanem wydziału szczegółowej organizacji roku akademickiego i harmonogramów sesji egzaminacyjnych,
- wyrażanie opinii na temat planów studiów i programów kształcenia.

Organem wykonawczym każdej wydziałowej rady samorządu studenckiego jest jej przewodniczący wybierany przez WRSS ze swojego grona. Do jego zadań należy m.in. reprezentacja wydziałowej rady samorządu studenckiego na zewnątrz, kierowanie jej pracami, zwoływanie i przewodniczenie jej posiedzeniom oraz sporządzanie projektów uchwał.

Oprócz wymienionych zadań związanych z kwestiami formalnymi dotyczącymi studentów wydziałowe rady samorządu studenckiego (WRSS) najczęściej pełnią wiodącą rolę w studenckim życiu kulturalnym i integracyjnym na poszczególnych wydziałach, organizując szereg cie-

szących się dużym zainteresowaniem wydarzeń (m.in. Dni Wydziału, wyjazdy szkoleniowo-integracyjne).

Wydziałowymi organami wyborczymi są wydziałowe studenckie komisje wyborcze (WSKW), powoływane na każdym wydziale. W ich skład wchodzi po pięciu członków, wybieranych na dwuletnie kadencje w następujący sposób:

- z mocy § 7 Regulaminu wyborczego Samorządu Studenckiego Uniwersytetu w Białymstoku w skład danej WSKW wchodzi jedynie przedstawiciel danego wydziału w Uczelnianej Studenckiej Komisji Wyборczej (USKW),
- pozostałych czterech członków danej WSKW wybiera do 31 maja roku wyborczego dana wydziałowa rada samorządu studenckiego (po przekroczeniu tego terminu – Parlament Studencki).

Podstawowym zadaniem poszczególnych wydziałowych studenckich komisji wyborczych (WSKW) jest przeprowadzanie na danym wydziale wyborów powszechnych do wydziałowych rad samorządu studenckiego (WRSS) oraz referendów, a także czuwanie nad kwestiami organizacyjnymi związanymi z wyborami.

Należy pamiętać, że w związku z brzmieniem § 3 Regulaminu wyborczego Samorządu Studenckiego Uniwersytetu w Białymstoku, funkcji członka organu Samorządu bądź przedstawiciela w organach kolegialnych Uniwersytetu nie można łączyć z funkcją członka studenckiej komisji wyborczej.

3. Uczelniane struktury Samorządu Studenckiego

Centralnym, uczelnianym organem uchwałodawczym samorządu studenckiego jest wybierany na dwuletnią kadencję Parlament Studencki Uniwersytetu w Białymstoku. Warto zaznaczyć, że rozdział Regulaminu Samorządu Studenckiego Uniwersytetu w Białymstoku dotyczący tego kluczowego dla studentów organu został znowelizowany i zatwierdzony co do zgodności z ustawą Prawo o szkolnictwie wyższym i Statutem UwB dnia 21 grudnia 2016 r.⁵

5 Załącznik do uchwały nr 1983 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 21 grudnia 2016 r., Dział II Rozdział I Regulaminu Samorządu Studenckiego Uniwersytetu w Białymstoku, Biuletyn Informacji Publicznej Uniwersytetu w Białymstoku.

Członkowie Parlamentu Studenckiego wybierni są w wyborach pośrednich przez poszczególne wydziałowe rady samorządu studenckiego spośród wszystkich studentów danego wydziału. Następuje to w drodze uchwał podejmowanych do dnia 15 listopada roku wyborczego. Ilość miejsc do obsadzenia przez poszczególne WRSS jest uzależniona od ogólnej liczby studentów kształcących się na danym wydziale w ten sposób, że:

- w przypadku wydziałów liczących nie więcej niż tysiąc studentów każda wydziałowa rada samorządu studenckiego ma prawo wyboru trzech przedstawicieli do Parlamentu Studenckiego,
- w przypadku wydziałów liczących większą liczbę studentów niż tysiąc wydziałowa rada samorządu studenckiego ma prawo wyboru jednego dodatkowego przedstawiciela na każdy kolejny rozpoczęty tysiąc studentów danego wydziału.

W praktyce, na dzień wydania niniejszej publikacji, proporcje przedstawicieli poszczególnych wydziałów w trzydziestopięcioosobowym Parlamencie Studenckim Uniwersytetu w Białymstoku przedstawiają się następująco:

- Wydział Biologiczno-Chemiczny UwB – 3 przedstawicieli,
- Wydział Ekonomii i Zarządzania UwB – 5 przedstawicieli,
- Wydział Filologiczny UwB – 4 przedstawicieli,
- Wydział Fizyki UwB – 3 przedstawicieli,
- Wydział Historyczno-Socjologiczny UwB – 3 przedstawicieli,
- Wydział Matematyki i Informatyki UwB – 3 przedstawicieli,
- Wydział Pedagogiki i Psychologii UwB – 5 przedstawicieli,
- Wydział Prawa UwB – 6 przedstawicieli,
- Wydział Ekonomiczno-Informatyczny UwB w Wilnie – 3 przedstawicieli.⁶

Parlament Studencki, jako organ kolegialny, również podejmuje decyzje w drodze uchwał. Jeżeli Regulamin lub Statut UwB nie stano-

6 Dane na podstawie sprawozdania GUS S-10 stan w dniu 30 listopada 2016 r. nr 1 oraz sprawozdania nr 2 – aktualizacja opracowana na potrzeby systemu POL-on stan w dniu 6 lutego 2017 r., uwb.edu.pl/2016-2017-2369, [dostęp: 27.03.2018].

wią inaczej, podejmuje on uchwały w sprawach personalnych oraz wyborczych bezwzględną większością głosów w głosowaniu tajnym przy obecności co najmniej połowy liczby członków (aktualnie osiemnaście osób), a w sprawach innych – zwykłą większością głosów w głosowaniu jawnym (chyba że zgłoszono wniosek o utajnieniu) przy obecności co najmniej połowy liczby członków.

Na mocy § 22 Regulaminu Samorządu Studenckiego Uniwersytetu w Białymstoku do głównych kompetencji Parlamentu Studenckiego jako organu uchwałodawczego należą m.in.:

- uchwalanie, dokonywanie zmian i interpretacji Regulaminu Samorządu Studenckiego UwB po zasięgnięciu opinii komisji Parlamentu właściwej do spraw prawnych,
- uzgadnianie treści Regulaminu studiów Uniwersytetu w Białymstoku,
- wybór przedstawicieli do Parlamentu Studentów Rzeczypospolitej Polskiej,
- zgłaszanie kandydatów do komisji dyscyplinarnych uniwersytetu,
- zgłaszanie kandydatów na przedstawicieli samorządu w Uczelnianej Komisji Rekrutacyjnej,
- zgłaszanie kandydatów na członków komisji Senatu Uniwersytetu w Białymstoku,
- formułowanie wniosków w sprawach dotyczących ogółu studentów i przedstawianie ich organom Uniwersytetu,
- uzgadnianie z Rektorem UwB treści regulaminu przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej studentom UwB oraz wykonywanie uprawnień wskazanych w tym regulaminie,
- wyrażanie opinii w sprawie organizacji roku akademickiego.

Organem wykonawczym Parlamentu Studenckiego UwB jest Prezydium Parlamentu, które zostaje wybrane z grona parlamentarzystów. Do jego obowiązków należą w szczególności: uchwalanie i kierowanie wykonywaniem budżetu Parlamentu Studenckiego, prowadzenie bieżących działań, przygotowywanie posiedzeń Parlamentu i sporządzanie projektów uchwał.

W skład Prezydium wchodzi Przewodniczący Parlamentu Studenckiego, który reprezentuje go na zewnątrz, kieruje jego pracami i przewodniczy posiedzeniom, a także wiceprzewodniczący w liczbie od dwóch do pięciu oraz sekretarz. Przewodniczący dzieli między wiceprzewodniczących kompetencje z zakresu spraw: finansowych, prawnych, kultury, promocji i jakości kształcenia. Tworzy się tym samym opiniodawczo-doradcze komisje Parlamentu Studenckiego, na których czele stoją właśnie wiceprzewodniczący Parlamentu. Co ważne, Przewodniczący Komisji Prawnej jest jednocześnie z mocy Regulaminu Rzecznikiem Praw Studenta UwB.

Zgodnie z treścią § 27 ust. 5 Regulaminu Samorządu Studenckiego UwB do zadań Rzecznika należy w szczególności świadczenie pomocy prawnej studentom w zakresie ich praw i obowiązków oraz organom samorządu w zakresie ich regulaminowej działalności. Rzecznik w celu realizacji swoich zadań może powołać pełnomocników na poszczególnych wydziałach.

Parlament Studencki na czele z Prezydium, oprócz wymienionych wyżej zadań i obowiązków, realizuje z poziomu centralnego szereg inicjatyw studenckich – kulturalnych, szkoleniowych, integracyjnych i rozrywkowych, które pozwalają na wspólne spędzanie czasu studentom różnych wydziałów.

Uniwersyteckim organem wyborczym jest Uczelniana Studencka Komisja Wyborcza (USKW), w której skład wchodzi przedstawiciel każdego z dziewięciu wydziałów Uniwersytetu w Białymstoku. Jak zostało wspomniane wyżej, osoby te wchodzi również z mocy prawa w skład swoich wydziałowych studenckich komisji wyborczych (WSKW). Członkowie USKW zostają wybierani przez Parlament Studencki na dwuletnie kadencje.

Do podstawowych zadań Uczelnianej Studenckiej Komisji Wyborczej należą na podstawie § 6 Regulaminu wyborczego Samorządu Studenckiego UwB:

- ustalenie kalendarza czynności wyborczych,
- nadzór nad prawidłowym przebiegiem wyborów na poszczególnych wydziałach,
- przechowywanie kopii protokołów.

Jak już wcześniej wspomniano, funkcji członka studenckiej komisji wyborczej nie można łączyć z funkcją członka organu samorządu bądź przedstawiciela w organach kolegialnych Uniwersytetu.

4. Przedstawiciele Samorządu Studenckiego w organach kolegialnych Uniwersytetu

Studenci, oprócz tworzenia własnych struktur, którym ustawa lub uczelnia przyznaje określone kompetencje, posiadają własnych przedstawicieli w organach kolegialnych Uniwersytetu w Białymstoku. Są to na poziomie poszczególnych wydziałów – rady wydziałów i kolegia Elektorów wydziałów, a na poziomie uczelnianym – Senat UwB i Kolegium Elektorów Uniwersytetu.

W skład najwyższego organu kolegialnego, czyli Senatu Uniwersytetu w Białymstoku, na którego czele stoi Jego Magnificencja Rektor UwB, wchodzi nie mniej niż dwadzieścia procent studentów i doktorantów, wybieranych w wyborach bezpośrednich przez ogół kształcących się na uczelni. Na dzień wydania niniejszej publikacji w obradach Senatu UwB uczestniczy siedmiu studentów i jeden doktorant.

Poszczególne organy uchwałodawcze na poziomach wydziałów, czyli rady wydziałów, również posiadają przedstawicieli studentów i doktorantów w proporcji nie mniejszej niż dwadzieścia procent całego składu. W zależności od liczebności danej rady, przedstawiciele studentów wybiera się w wyborach powszechnych na danym wydziale od kilku do kilkunastu.

Kolegium Elektorów Uniwersytetu oraz poszczególne kolegia elektorów wydziałów odpowiedzialne są za dokonywanie wyboru odpowiednio Rektora UwB i dziekanów. Również w tych organach liczną, dwudziestoprocentową grupę stanowią studenci i doktoranci.

Powyższe informacje ukazują, jak ważną rolę w podejmowaniu najważniejszych decyzji zarówno na poziomie całego uniwersytetu, jak i poszczególnych wydziałów odgrywają studenci. Jest to konsekwencja pracy, jaką wykonał Parlament Studentów Rzeczypospolitej Polskiej, który przez lata negocjował najwyższą możliwą pozycję samorządów studenckich w strukturach uniwersytetów. Należy pamiętać, że w sytuacjach, gdy głosy poszczególnych członków organów kolegialnych uczelni wyższych rozkładają się mniej więcej po równo, często to

zdanie reprezentacji studentów przeważa za jedną z opcji. Jest to wielki zaszczyt, ale też duża odpowiedzialność podczas podejmowania decyzji. Szczególnie należy więc zwracać uwagę czy nie dochodzi do procesów manipulacji lub przekupstwa studentów przez osoby z kadry akademickiej lub nawet spoza uczelni.

Rozdział 4.

WYNIKI ANKIETY DOTYCZĄCEJ OPINII STUDENTÓW NA TEMAT JAKOŚCI KSZTAŁCENIA NA UNIWERSYTECIE W BIAŁYMSTOKU

1. Uwagi wstępne

Przedmiotem naszego projektu naukowo-badawczego jest szeroko pojmowana jakość kształcenia na Uniwersytecie w Białymstoku. Celem badania jest diagnoza świadomości studentów na temat pomocy materialnej, praw i obowiązków studenta oraz poznanie zdania respondentów o działalności Samorządu Studenckiego, funkcjonowaniu administracji uczelni, kadry naukowej, wyposażeniu wydziałów oraz bibliotek, a także infrastruktury Uniwersytetu.

Problemy badawcze zostały podzielone na 4 kategorie:

- prawa studenta i sprawy studenckie,
- infrastruktura i wyposażenie jednostek,
- jakość zajęć i sprawy dydaktyczne,
- dostępność informacji oraz nauczycieli i pracowników.

Pierwsza z wymienionych części ankiety porusza kwestie pomocy materialnej, działalności Samorządu Studenckiego, ze szczególnym uwzględnieniem Rzecznika Praw Studenta oraz działanie dziekanatu jako administracji uczelni. Ta ostatnia podlega ocenie pod względem sposobu przekazywania informacji, dogodności kontaktu oraz czasu przyjmowania interesantów.

W części drugiej badanie dotyczy wyposażenia wydziałów, domów studenta, sposobu dojazdu studentów na zajęcia oraz wyposażenia bibliotek. W przypadku wyposażenia wydziałów uwaga została skupiona

na takich aspektach, jak: dostęp do Internetu, dostęp do stanowisk komputerowych, wyposażenie sal w pomoce dydaktyczne, w tym projektory i tablice oraz jakość tego sprzętu. Badany jest nie tylko sposób, w jaki studenci docierają na zajęcia, ale także jak w ich zdaniem można ocenić dogodność dojazdu na uczelnię za pomocą własnego samochodu, autobusu oraz roweru. Miejsca docelowe zostały rozróżnione na Kampus UwB oraz pozostałe wydziały. W przypadku bibliotek istotnymi aspektami mogącymi wpłynąć na ocenę ich funkcjonowania są: dostępność zbiorów, godziny otwarcia placówek, panujące w nich warunki do nauki oraz jakość obsługi. Warto zaznaczyć, że badanie rozróżnia Bibliotekę Uniwersytecką i biblioteki wydziałowe.

Część trzecia badania ma na celu diagnozę spraw dydaktycznych, w szczególności: sylabusów przedmiotów, zaliczeń zajęć oraz wystawianych ocen.

Ostatnia, czwarta część skupia się na dostępności informacji na wydziale, czyli bada, czy strony internetowe Uniwersytetu i wydziałów są pomocne w odszukiwaniu potrzebnych informacji. Badaniu poddana została także dostępność nauczycieli i pracowników, w tym czas trwania indywidualnych konsultacji, ich częstotliwość oraz przydatność w odnajdywaniu poszukiwanych informacji.

Respondenci zostali poinformowani o anonimowości badania, wypełniali je dobrowolnie podczas zajęć lub w trakcie przerw między zajęciami. Badanie było całkowicie anonimowe, a dane, takie jak rok urodzenia, płeć, kierunek, tryb i rok studiów oraz sytuacja majątkowa gospodarstwa domowego były wykorzystane tylko do celów badawczych, z poszanowaniem danych osobowych respondentów.

W celu pozyskania interesujących nas informacji zdecydowaliśmy się przeprowadzić wśród studentów Uniwersytetu w Białymstoku ankietę, skonstruowaną wcześniej przez Komisję Prawną Parlamentu Studenckiego. Takie rozwiązanie pozwoliło nam na pewność, że respondenci w zdecydowanej większości odpowiedzą na postawione przez nas pytania. Dzięki pomocy dr Macieja Białousa z Zakładu Socjologii Kultury Wydziału Historyczno-Socjologicznego Uniwersytetu w Białymstoku opracowaliśmy również próbę badawczą (mowa o niej w końcowej części publikacji), która zadecydowała o ilości pożądanых przez nas ankiet na danych wydziałach.

Stworzona przez nas ankieta wyglądała następująco:

Serdecznie prosimy o wypełnienie poniższej ankiety. Została ona stworzona w celu poznania Waszej opinii dotyczących spraw związanych jakością kształcenia na Uniwersytecie w Białymstoku.

Wypełnienie ankiety powinno zająć nie więcej niż kilkanaście minut. Uczestnictwo w badaniu jest anonimowe. Dziękujemy za pomoc!

Parlament Studencki UwB

Część 1. Prawa studenta i sprawy studenckie

1. Czy znasz kryteria przyznawania różnego rodzaju stypendiów? (zaznacz właściwą odpowiedź w każdym wierszu).

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
Stypendium socjalne	☐	☐	☐
Stypendium specjalne dla osób niepełnosprawnych	☐	☐	☐
Stypendium rektora dla najlepszych studentów za średnią ocen	☐	☐	☐
Stypendium rektora dla najlepszych studentów za osiągnięcia naukowe	☐	☐	☐
Stypendium rektora dla najlepszych studentów za osiągnięcia artystyczne	☐	☐	☐
Stypendium rektora dla najlepszych studentów za wysokie wyniki sportowe	☐	☐	☐

2. Czy uważasz, że szkolenia z praw i obowiązków studenta są potrzebne?

- Zdecydowanie tak
- Raczej tak
- Raczej nie
- Zdecydowanie nie
- Nie mam zdania / trudno powiedzieć

3. Czy wiesz, czym zajmuje się Rzecznik Praw Studenta UwB i w jakich sprawach możesz się do niego zwrócić? (po odpowiedzi postępuj zgodnie z instrukcją).

- Zdecydowanie tak
- Raczej tak
- Raczej nie

- Zdecydowanie nie → przejdź do pytania 5.
- Nie mam zdania / trudno powiedzieć → przejdź do pytania 5.

4. Czy kiedykolwiek korzystał(a)ś z wsparcia Rzecznika Praw Studenta UwB?

- Tak
- Nie
- Nie pamiętam

5. Czy wiesz, jakie zadania ma Samorząd Studencki?

- Tak
- Nie
- Trudno powiedzieć

6. Czy uważasz, że Samorząd Studencki dobrze realizuje swoje zadania?

- Zdecydowanie tak
- Raczej tak
- Nie mam zdania / trudno powiedzieć
- Raczej nie
- Zdecydowanie nie

7. Czy wiesz, kto tworzy Samorząd Studencki na Twoim wydziale?

- Zdecydowanie tak
- Raczej tak
- Raczej nie
- Zdecydowanie nie

8. Czy sposób przekazywania informacji i kontakt z dziekanatem są według Ciebie satysfakcjonujące?

- Zdecydowanie tak
- Raczej tak
- Nie mam zdania
- Raczej nie
- Zdecydowanie nie

9. Czy godziny przyjmowania interesantów przez dziekanat umożliwiają sprawne rozwiązywanie bieżących kwestii?

- Zdecydowanie tak
- Raczej tak
- Nie mam zdania / trudno powiedzieć
- Raczej nie
- Zdecydowanie nie

Część 2. Infrastruktura i wyposażenie jednostek

10. Czy poniższe elementy wyposażenia Wydziału, na którym studiujesz, spełniają Twoje oczekiwania? (zaznacz właściwą odpowiedź w każdym wierszu)

	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Raczej nie	Zdecydowanie nie	Trudno powiedzieć
Przestrzeń do nauki	☐	☐	☐	☐	☐
Dostęp do stanowisk komputerowych	☐	☐	☐	☐	☐
Dostęp do Internetu	☐	☐	☐	☐	☐
Wyposażenie sal w pomoce dydaktyczne (projektor, tablice)	☐	☐	☐	☐	☐
Jakość sprzętu	☐	☐	☐	☐	☐

11. Czy mieszkasz lub mieszka(a)ś w Domu Studenta UwB? (po odpowiedzi postępuj zgodnie z instrukcją).

- Tak
- Nie → przejdź do pytania 13.

12. Jeżeli mieszkasz lub mieszka(a)ś w Domu Studenta UwB, napisz, jak oceniasz kontakty z jego pracownikami. Czy w razie problemów można liczyć na ich pomoc?

- Zdecydowanie tak
- Raczej tak
- Raczej nie
- Zdecydowanie nie
- Nie mam zdania / trudno powiedzieć

13. Jak oceniasz działalność Uniwersyteckiego Centrum Kultury?

- Zdecydowanie dobrze
- Raczej dobrze
- Nie mam zdania / trudno powiedzieć
- Raczej źle
- Zdecydowanie źle

14. Za pomocą jakiego środka komunikacji najczęściej docierasz na zajęcia? Możesz udzielić więcej niż jednej odpowiedzi. (po odpowiedzi postępuj zgodnie z instrukcją).

- Samochód osobowy
- Komunikacja miejska
- Rower
- Pieszo → przejdź do pytania 17.
- W inny sposób. Jaki?..... → przejdź do pytania 17.
- Nie mam zdania / trudno powiedzieć → przejdź do pytania 17.

Rozdział 4.

15. Jak oceniasz możliwość dojazdu na zajęcia poza Kampusem UwB? (zaznacz właściwą odpowiedź w każdym wierszu).

	Zdecydowanie dobrze	Raczej dobrze	Raczej źle	Zdecydowanie źle	Trudno powiedzieć
Własnym samochodem (parking należący do wydziału, jego wielkość)	☐	☐	☐	☐	☐
Autobusem (lokalizacja przystanku, częstotliwość kursów)	☐	☐	☐	☐	☐
Rowerem (dostępność stojaków, ścieżek rowerowych)	☐	☐	☐	☐	☐

16. Jak oceniasz możliwość dojazdu na Kampus UwB? (zaznacz właściwą odpowiedź w każdym wierszu).

	Zdecydowanie dobrze	Raczej dobrze	Raczej źle	Zdecydowanie źle	Trudno powiedzieć
Własnym samochodem (parking należący do wydziału, jego wielkość)	☐	☐	☐	☐	☐
Autobusem (lokalizacja przystanku, częstotliwość kursów)	☐	☐	☐	☐	☐
Rowerem (dostępność stojaków, ścieżek rowerowych)	☐	☐	☐	☐	☐

17. Czy zdarza Ci się korzystać z Biblioteki Uniwersyteckiej? (po odpowiedzi postępuj zgodnie z instrukcją).

- Tak
- Nie → przejdź do pytania 19.

18. Jak oceniasz działanie Biblioteki Uniwersyteckiej w następujących aspektach? (zaznacz właściwą odpowiedź w każdym wierszu).

	Zdecydowanie dobrze	Raczej dobrze	Raczej źle	Zdecydowanie źle	Trudno powiedzieć
Dostępność zbiorów	☐	☐	☐	☐	☐
Godziny otwarcia	☐	☐	☐	☐	☐
Warunki do nauki	☐	☐	☐	☐	☐
Jakość obsługi	☐	☐	☐	☐	☐

Wyniki ankiety dotyczącej opinii studentów na temat jakości kształcenia...

19. Czy na Twoim wydziale funkcjonuje biblioteka lub czytelnia? (po odpowiedzi postępuj zgodnie z instrukcją).

- Tak
- Nie → przejdź do pytania 21.
- Nie wiem → przejdź do pytania 21.

20. Jak oceniasz działanie biblioteki lub czytelni wydziałowej w następujących aspektach? (zaznacz właściwą odpowiedź w każdym wierszu).

	Zdecydowanie dobrze	Raczej dobrze	Raczej źle	Zdecydowanie źle	Nie wiem/ Trudno powiedzieć
Dostępność zbiorów	☐	☐	☐	☐	☐
Godziny otwarcia	☐	☐	☐	☐	☐
Warunki do nauki	☐	☐	☐	☐	☐
Jakość obsługi	☐	☐	☐	☐	☐

Część 3. Jakość zajęć i sprawy dydaktyczne

21. Ustosunkuj się do poniższych zdań (zaznacz właściwą odpowiedź w każdym wierszu).

	Zawsze	Zazwyczaj	Czasami	Rzadko	Nigdy	Trudno powiedzieć
Przed rozpoczęciem zajęć zapoznają się z sylabusem przedmiotu.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Zdarza się, że sylabus przedmiotu jest niedostępny lub nieaktualny.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sylabus przedmiotu przedstawia zakres zagadnień w sposób czytelny i zrozumiały.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Prowadzący zmieniają zasady zaliczenia przedmiotu w trakcie trwania semestru.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kryteria zaliczenia przedmiotu są jasne.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Prowadzący oceniają studentów w sposób stronniczy.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Zaliczenia i egzaminy są przeprowadzane w odpowiednich warunkach (wielkość sali, oświetlenie, itp.)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Po zakończeniu kursu moja ocena jest wprowadzona do systemu USOSweb.	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Część 4. Dostępność informacji oraz nauczycieli i pracowników

22. Czy strony internetowe Uniwersytetu, wydziału lub kierunku studiów są pomocne w odnalezieniu poszukiwanych przez Ciebie informacji?

- Zdecydowanie tak
- Raczej tak
- Raczej nie
- Zdecydowanie nie
- Nie mam zdania / trudno powiedzieć

23. Czy masz zastrzeżenia w kwestii funkcjonowania strony Twojego wydziału? (aktualizowanie informacji, przejrzystość, działanie, inne)

- Nie
- Trudno powiedzieć
- Tak (jakie?)

24. Ustosunkuj się do poniższych zdań (zaznacz właściwą odpowiedź w każdym wierszu).

	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Raczej nie	Zdecydowanie Nie	Trudno powiedzieć
Prowadzący zajęcia są dostępni w czasie dyżurów.	☐	☐	☐	☐	☐
Czas trwania i częstotliwość dyżurów jest wystarczająca.	☐	☐	☐	☐	☐
Dyżury są pomocne w pozyskiwaniu poszukiwanych przeze mnie informacji.	☐	☐	☐	☐	☐

Część 5. Metryka respondentów

25. Podaj rok urodzenia.

.....

26. Zaznacz swoją płeć.

- Kobieta Mężczyzna

27. Zapisz, na jakim kierunku, w jakim trybie (stacjonarny/niestacjonarny) oraz na którym roku studiujesz (jeśli studiujesz na więcej niż jednym kierunku, wymień wszystkie).

.....

28. Jak określił(a)byś sytuację swojego gospodarstwa domowego? Wybierz najlepiej pasującą odpowiedź.

- Żyjemy bardzo biednie – nie starcza nawet na podstawowe potrzeby
- Żyjemy skromnie – musimy na co dzień bardzo oszczędnie gospodarować

- Żyjemy średnio – starcza nam na co dzień, ale musimy oszczędzać na poważniejsze zakupy
- Żyjemy dobrze – starcza nam na wszystkie potrzeby życia codziennego bez specjalnego oszczędzania
- Żyjemy bardzo dobrze – można pozwolić sobie na pewien luksus
- Odmowa odpowiedzi / nie wiem

2. Prawa studenta i sprawy studenckie

W pierwszej części ankiety studentom poszczególnych wydziałów zadano pytania dotyczące szeroko pojętych spraw studenckich, w tym Samorządu Studenckiego. Sądzymy, że jest to jeden z ważniejszych działów ankiety. Powszechnie panuje opinia, że student powinien znać swoje prawa, jednak czy wie, jak z nich korzystać lub w razie potrzeby prosić o pomoc? Zastanawiając się nad tą częścią ankiety, myśleliśmy, jak ważna jest nie tylko znajomość praw, ale też sposób korzystania z nich. Twórcy ankiety postanowili sprawdzić stan wiedzy studentów w tej kwestii. Ankietowani odpowiadali w tym dziale na pytania:

- Czy znasz kryteria przyznawania różnego rodzaju stypendiów?
- Czy uważasz, że szkolenia z praw i obowiązków studenta są potrzebne?
- Czy wiesz czym zajmuje się Rzecznik Praw Studenta UwB i w jakich sprawach możesz się do niego zwrócić?
- Czy kiedykolwiek korzystałeś(a)ś z wsparcia Rzecznika Praw Studenta UwB?
- Czy uważasz że Samorząd Studencki dobrze realizuje swoje zadania?
- Czy wiesz kto tworzy Samorząd Studencki na Twoim wydziale?
- Czy sposób przekazywania informacji i kontakt z dziekanatem są według Ciebie satysfakcjonujące?
- Czy godziny przyjmowania interesantów przez dziekanat umożliwiają sprawne rozwiązywanie bieżących kwestii?

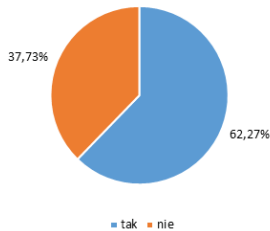
Pierwsze analizowane pytanie brzmiało: „Czy znasz kryteria przyznawania różnego rodzaju stypendiów?”. Stypendia, które zostały wymienione to:

- stypendium socjalne,
- stypendium specjalne dla osób niepełnosprawnych,

- stypendium rektora dla najlepszych studentów za średnią ocen,
- stypendium rektora dla najlepszych studentów za osiągnięcia naukowe,
- stypendium rektora dla najlepszych studentów za osiągnięcia artystyczne,
- stypendium rektora dla najlepszych studentów za wysokie wyniki sportowe.

Wyniki przedstawiają się następująco:

Pytanie 1a.
Czy znasz kryteria przyznawania stypendium socjalnego?

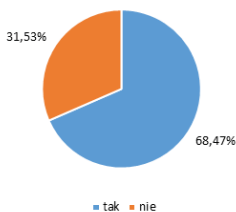
Wykres 1. – Wyniki odpowiedzi na pytanie 1a. – Czy znasz kryteria przyznawania różnego rodzaju stypendiów? – stypendium socjalne (opracowanie własne). Liczba udzielonych odpowiedzi (N) = 510.

Pytanie 1b.
Czy znasz kryteria przyznawania stypendium specjalnego dla osób niepełnosprawnych?

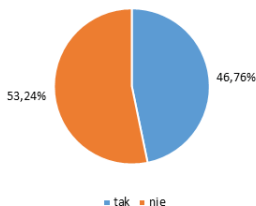
Wykres 2. – Wyniki odpowiedzi na pytanie 1b. – Czy znasz kryteria przyznawania różnego rodzaju stypendiów? – stypendium specjalne dla osób niepełnosprawnych (opracowanie własne). Liczba udzielonych odpowiedzi (N) = 510.

Pytanie 1c.
Czy znasz kryteria przyznawania stypendium rektora dla
najlepszych studentów za średnią ocen?

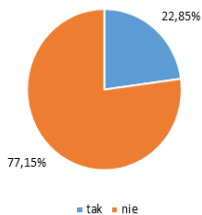
Wykres 3. – Wyniki odpowiedzi na pytanie 1c. – Czy znasz kryteria przyznawania różnego rodzaju stypendiów? – stypendium rektora dla najlepszych studentów za średnią ocen (opracowanie własne). Liczba udzielonych odpowiedzi (N) = 517.

Pytanie 1d.
Czy znasz kryteria przyznawania stypendium rektora dla
najlepszych studentów za osiągnięcia naukowe?

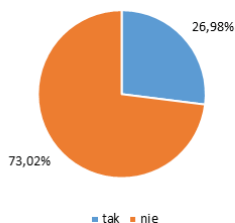
Wykres 4. – Wyniki odpowiedzi na pytanie 1d. – Czy znasz kryteria przyznawania różnego rodzaju stypendiów? – stypendium rektora dla najlepszych studentów za osiągnięcia naukowe (opracowanie własne). Liczba udzielonych odpowiedzi (N) = 481.

Pytanie 1e.
Czy znasz kryteria przyznawania stypendium rektora dla
najlepszych studentów za osiągnięcia artystyczne?

Wykres 5. – Wyniki odpowiedzi na pytanie 1e. – Czy znasz kryteria przyznawania różnego rodzaju stypendiów? – stypendium rektora dla najlepszych studentów za osiągnięcia artystyczne (opracowanie własne). Liczba udzielonych odpowiedzi (N) = 501.

Pytanie 1f.
Czy znasz kryteria przyznawania stypendium rektora dla
najlepszych studentów za wysokie wyniki sportowe?

Wykres 6. – Wyniki odpowiedzi na pytanie 1f. – Czy znasz kryteria przyznawania różnego rodzaju stypendiów? – stypendium rektora dla najlepszych studentów za wysokie wyniki sportowe (opracowanie własne). Liczba udzielonych odpowiedzi (N) = 495.

Najbardziej znanymi przez studentów kryteriami przyznawania stypendiów są te, na podstawie których przyznaje się stypendium za średnią ocen. Aż 62,47% studentów deklaruje, że wie, jakie wymogi należy spełnić, aby je otrzymać. Niemal równie duża część badanych uważa, że zna kryteria przyznawania stypendium socjalnego (62,27%). Niecała połowa studentów pozytywnie odpowiedziała natomiast na pytanie dotyczące stypendium rektora dla najlepszych studentów za osiągnięcia naukowe.

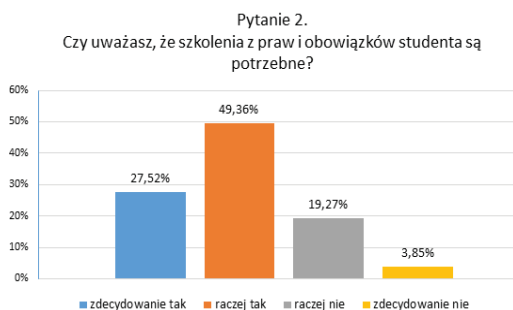
Studenci Uniwersytetu w Białymstoku mają niestety problem ze znajomością kryterium przyznawania stypendium specjalnego dla osób niepełnosprawnych (23,14%) oraz stypendiów rektora dla najlepszych studentów kolejno za osiągnięcia artystyczne (22,85%) oraz wysokie wyniki sportowe (26,98%).

Sprawdziliśmy również poprzez pytanie o sytuację materialną gospodarstwa domowego ankietowanego, czy istnieje zależność pomiędzy tym stanem a znajomością zasad przyznawania stypendium. Niestety, respondenci ze wszystkich grup wykazywali niedużą znajomość kryteriów przyznawania stypendium.

Warto podkreślić, że Regulamin przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej studentom Uniwersytetu w Białymstoku¹ mo-

1 Zarządzenie nr 27 Rektora Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 20 września 2016 r. w sprawie Regulaminu przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej studentom Uniwersytetu w Białymstoku, Biuletyn Informacji Publicznej Uniwersytetu w Białymstoku.

zemy odnaleźć na stronie Uniwersytetu, jak i w pobliżu dziekanatów, gdzie najczęściej są one wywieszane na tablicach ogłoszeniowych.

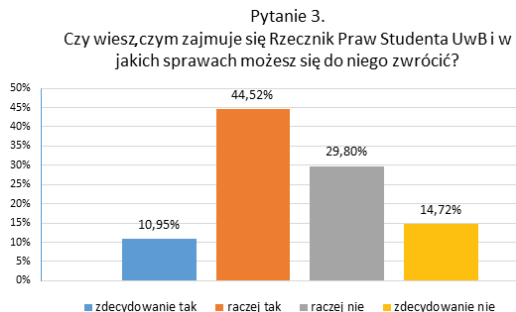

Wykres 7. – Wyniki odpowiedzi na pytanie 2. – Czy uważasz, że szkolenia z praw i obowiązków studenta są potrzebne? (opracowanie własne). Liczba udzielonych odpowiedzi (N) = 545.

Kolejne pytanie w analizowanym dziale ankiety brzmi: „Czy uważasz, że szkolenia z praw i obowiązków studenta jest potrzebne?”. Największa liczba respondentów wybrała odpowiedź „raczej tak” (49,36%), kolejno „zdecydowanie tak” (27,52%). Pozytywne odpowiedzi wynoszą razem około 77%. Studenci Uniwersytetu w Białymstoku uważają więc, że szkolenia z praw i obowiązków studentów są potrzebne.

Niniejsze szkolenia organizowane są od kilku lat na niemal wszystkich uczelniach wyższych w Polsce. Na Uniwersytecie w Białymstoku organizuje je Parlament Studencki poprzez osobę Rzecznika Praw Studenta UwB. Prowadzący spotkania ze studentami na poszczególnych wydziałach przechodzą wcześniej odpowiedni kurs tematyczny, który odbywa się pod kierownictwem ekspertów Parlamentu Studentów Rzeczypospolitej Polskiej.

Do szkoleń z praw i obowiązków studenta pozytywnie podchodzą również władze poszczególnych wydziałów. Dziekani na Uniwersytecie w Białymstoku zezwalają na odwołanie niektórych zajęć lub nawet zarządzają godziny dziekańskie w celu poprawienia frekwencji i umożliwienia wszystkim studentom udziału w spotkaniach.

Wykres 8. – Wyniki odpowiedzi na pytanie 3. – Czy wiesz, czym zajmuje się Rzecznik Praw Studenta UwB i w jakich sprawach możesz się do niego zwrócić? (opracowanie własne). Liczba udzielonych odpowiedzi (N) = 557.

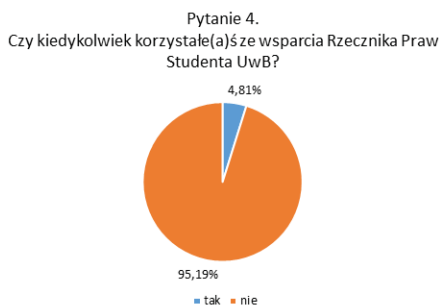
Kolejne pytanie sprawdzało wiedzę studentów na temat tego, kim jest Rzecznik Praw Studenta UwB oraz z jakimi sprawami mogą się do niego zwrócić. Około 55% (odpowiedzi raczej tak oraz zdecydowanie tak) badanych uważa, że zna tę instytucję. Stanowi to nieco ponad połowę badanych, dlatego warto wyjaśnić, kim jest Rzecznik Praw Studenta UwB oraz jaki jest jego zakres kompetencji.

Jest to stanowisko umocowane w Regulaminie Samorządu Studenckiego Uniwersytetu w Białymstoku.² Zgodnie z treścią § 27 ust. 5 niniejszego aktu do zadań Rzecznika należy w szczególności świadczenie pomocy prawnej studentom w zakresie ich praw i obowiązków oraz organom samorządu w zakresie ich regulaminowej działalności. Rzecznik w celu realizacji swoich zadań może powoływać również swoich pełnomocników na poszczególnych wydziałach. Jedną ze szczególnie popularnych wśród studentów form aktywności Rzecznika Praw Studenta jest jego osobista obecność w charakterze obserwatora podczas egzaminów komisyjnych.

Należy również wspomnieć, że osoba pełniąca urząd Rzecznika Praw Studenta UwB wchodzi w skład Prezydium Parlamentu Studenckiego i stoi na czele Komisji Prawnej Parlamentu, która stanowi jego ciało opiniodawczo-doradcze.

2 Załącznik do uchwały nr 1983 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 21 grudnia 2016 r., Dział II Rozdział I Regulaminu Samorządu Studenckiego Uniwersytetu w Białymstoku, Biuletyn Informacji Publicznej Uniwersytetu w Białymstoku.

Rzecznik utrzymuje stały kontakt z władzami dziekańskimi i rektorскими, przez co zwrócenie się o pomoc do niego gwarantuje szybsze uzyskanie potrzebnych informacji. Podejmuje też działania prewencyjne, mające na celu usprawnienie kontaktu student-uczelnia oraz przestrzeganie obowiązującego prawa.

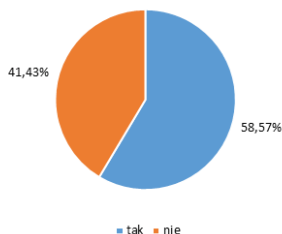

Wykres 9. – Wyniki odpowiedzi na pytanie 4. – Czy kiedykolwiek korzystał(a)ś z wsparcia Rzecznika Praw Studenta UwB? (opracowanie własne). Liczba udzielonych odpowiedzi (N) = 478.

Pytanie czwarte analizowanej ankiety brzmi „Czy kiedykolwiek korzystał(a)ś z wsparcia Rzecznika Praw Studenta UwB?” Zdecydowana większość respondentów nie korzystała z takiej pomocy (95,19%), inaczej twierdzi zaledwie 4,81% badanych.

W praktyce można zaobserwować różne formy kontaktu Rzecznika ze studentem. Możliwość uzyskania pomocy regulaminowej z jego strony istnieje za pomocą profili na portalach społecznościowych, a w okresach szczególnych dla studentów, które przypadają w okresie sesji egzaminacyjnych, odbywają się także spotkania w formie dyżurów Rzecznika. Są one również aranżowane w przypadku spraw szczególnie zawiłych.

Pytanie 5.
Czy wiesz, jakie zadania ma Samorząd Studencki?

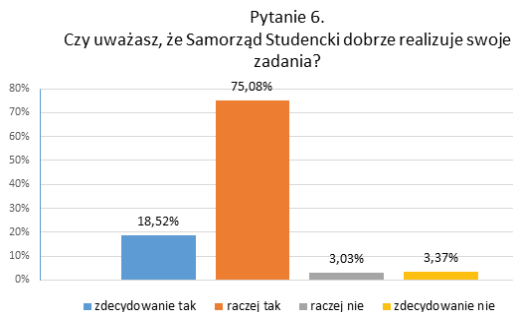

Wykres 10. – Wyniki odpowiedzi na pytanie 5. – Czy wiesz, jakie zadania ma Samorząd Studencki? (opracowanie własne). Liczba udzielonych odpowiedzi (N) = 391.

Organy Samorządu Studenckiego działają obecnie na każdej uczelni wyższej w Polsce. Jednak wiedza na temat ich funkcjonowania nie jest dla badanych oczywista. 58,57% respondentów udzielających odpowiedzi na pytanie „Czy wiesz jakie zadania ma Samorząd Studencki?” odpowiada twierdząco, odpowiedzi „nie” udzieliło 41,43% badanych. Blisko jedna trzecia (31,9%) udzieliła wymijającej odpowiedzi „trudno powiedzieć” lub też nie udzieliła odpowiedzi. Może być to sygnał do szerszego przedstawienia działań Samorządu Studenckiego studentom Uniwersytetu w Białymstoku lub przeprowadzenia otwartych spotkań Samorządu ze studentami uczelni.

Zadania organów Samorządu Studenckiego określa Regulamin Samorządu Studenckiego Uniwersytetu w Białymstoku,³ rozdzielając je pomiędzy organy uczelniane (głównie Parlament Studencki UwB) i wydziałowe (głównie poszczególne wydziałowe rady samorządu studenckiego).

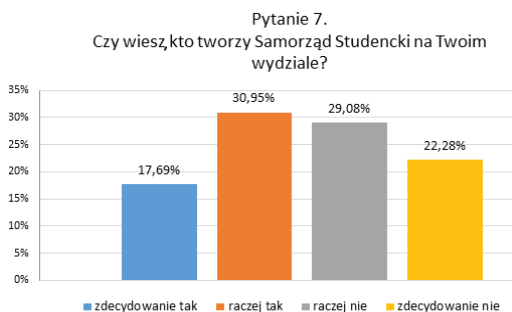
3 Załącznik do uchwały nr 1247 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 30 maja 2012 r. Regulamin Samorządu Studenckiego Uniwersytetu w Białymstoku, Biuletyn Informacji Publicznej Uniwersytetu w Białymstoku.

Wykres 11. – Wyniki odpowiedzi na pytanie 6. – Czy uważasz, że Samorząd Studencki dobrze realizuje swoje zadania? (opracowanie własne). Liczba udzielonych odpowiedzi (N) = 297.

Co ciekawe, w kolejnym pytaniu, które pojawia się w ankiecie („Czy uważasz, że Samorząd Studencki dobrze realizuje swoje zadania?”) duża część respondentów (49,49%) nie ma zdania na ten temat (brak udzielonych odpowiedzi). Wynika to z wymijających odpowiedzi udzielonych na poprzednie pytanie.

Około 90% badanych, którzy udzielili odpowiedzi uważa, że Samorząd studencki dobrze realizuje swoje zadania (odpowiedzi „zdecydowanie tak” oraz „raczej tak”). Pokazuje to, że studenci poszczególnych wydziałów raczej nie mają zastrzeżeń do funkcjonowania organów Samorządu Studenckiego na Uniwersytecie w Białymstoku.

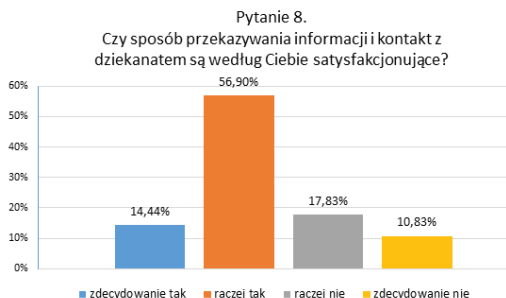

Wykres 12. – Wyniki odpowiedzi na pytanie 7. – Czy wiesz, kto tworzy Samorząd Studencki na Twoim wydziale? (opracowanie własne). Liczba udzielonych odpowiedzi (N) = 588.

Odpowiedzi na kolejne pytanie pokazują nam, że ponad 50% studentów nie wie, kto tworzy Samorząd Studencki na ich wydziale. Może

wydawać się to zaskakujące, ponieważ osoby pełniące funkcję członków poszczególnych wydziałowych rad samorządu studenckiego są wybierane w wyborach powszechnych, równych i bezpośrednich, w głosowaniu tajnym, przeprowadzanym przez pięcioosobowe wydziałowe studenckie komisje wyborcze. Kadencja każdej wydziałowej rady samorządu studenckiego trwa aktualnie dwa lata, a jej skład może być w razie potrzeby uzupełniany.

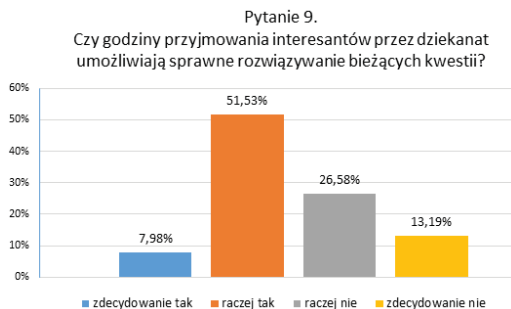
Jak wspomniano w poprzednich rozdziałach, obecnie trwają szeroko zakrojone rozmowy nad skróceniem tych kadencji do jednego roku w powodów praktycznych. Być może spowoduje to również ożywienie zainteresowania studentów sytuacją wydziałowego Samorządu Studenckiego.

Wykres 13. – Wyniki odpowiedzi na pytanie 8. – Czy sposób przekazywania informacji i kontakt z dziekanatem są według Ciebie satysfakcjonujące? (opracowanie własne). Liczba udzielonych odpowiedzi (N) = 471.

Kolejne dwa pytania ankiety dotyczą spraw związanych z funkcjonowaniem aparatu administracyjnego, czyli dziekanatów na poszczególnych wydziałach.

Odpowiedzi na pytanie „Czy sposób przekazywania informacji i kontakt z dziekanatem są według Ciebie satysfakcjonujące?” pokazało, że studenci pozytywnie oceniają ten aspekt komunikacji z wydziałem, odpowiedzi takiej udzieliło ponad 70% badanych (odpowiedzi „zdecydowanie tak” oraz „raczej tak”). Około 28% ankietowanych nie jest zadowolona z aktualnego przekazu informacji oraz kontaktu z dziekanatem (odpowiedzi „zdecydowanie nie” oraz „raczej nie”), natomiast 20% respondentów nie ma zdania na ten temat.

Wykres 14. – Wyniki odpowiedzi na pytanie 9. – Czy godziny przyjmowania interesantów przez dziekanat umożliwiają sprawne rozwiązywanie bieżących kwestii? (opracowanie własne). Liczba udzielonych odpowiedzi (N) = 489.

W przypadku pytania „Czy godziny przyjmowania interesantów przez dziekanat umożliwiają sprawne rozwiązywanie bieżących kwestii?” respondenci oceniają pozytywnie aktualny stan rzeczy – 59,51% badanych udzieliło odpowiedzi twierdzących, choć tylko niecałe 8% zaznaczyło pole „zdecydowanie tak”.

Dziekanaty na poszczególnych wydziałach otwarte są z reguły w cztery dni robocze w tygodniu oraz podczas zjazdów studentów, który kształcą się w trybie niestacjonarnym.

Z obserwacji wynika, iż największa ilość studentów chętnych do załatwienia sprawy w dziekanacie koncentruje się na początku roku akademickiego, czyli w okresie odbioru legitymacji studenckich, podpisywania umów student – uczelnia oraz składania wniosków o przyznanie różnego rodzaju stypendiów.

3. Infrastruktura i wyposażenie jednostek

W poniższym rozdziale zaprezentowane zostaną wyniki drugiej części ankiety przeprowadzonej wśród studentów Uniwersytetu w Białymstoku w zakresie infrastruktury i wyposażenia jednostek uczelnianych. Pytania, które zostały zadane respondentom, brzmiały następująco:

- Czy poniższe elementy wyposażenia wydziału, na którym studiujesz, spełniają Twoje oczekiwania?
 - przestrzeń do nauki,
 - dostęp do stanowisk komputerowych,

- dostęp do Internetu,
- wyposażenie sal w pomoce dydaktyczne (projektory, tablice),
- jakość sprzętu.
- Czy mieszkasz lub mieszkał(a)ś w Domu Studenta UwB?
- Jeżeli mieszkasz lub mieszkał(a)ś w Domu Studenta UwB, jak oceniasz kontakty z jego pracownikami? Czy w razie problemów można liczyć na ich pomoc?
- Jak oceniasz działalność Uniwersyteckiego Centrum Kultury?
- Za pomocą jakiego środka komunikacji najczęściej docierasz na zajęcia?
- Jak oceniasz możliwość dojazdu własnym samochodem, autobusem i rowerem na zajęcia poza Kampusem UwB?
- Jak oceniasz możliwość dojazdu własnym samochodem, autobusem i rowerem na Kampus UwB?
- Czy zdarza Ci się korzystać z Biblioteki Uniwersyteckiej?
- Jak oceniasz działanie Biblioteki Uniwersyteckiej w następujących aspektach?
 - dostępność zbiorów,
 - godziny otwarcia,
 - warunki do nauki,
 - jakość obsługi.
- Czy na Twoim wydziale funkcjonuje biblioteka lub czytelnia?
- Jak oceniasz działanie biblioteki lub czytelnia wydziałowej w następujących aspektach?
 - dostępność zbiorów,
 - godziny otwarcia,
 - warunki do nauki,
 - jakość obsługi.

W badaniu istotną rolę odgrywało zebranie informacji na temat stanu infrastruktury na Uniwersytecie z perspektywy studentów, jak odbierana i oceniana jest funkcjonalność placówek pod względem tech-

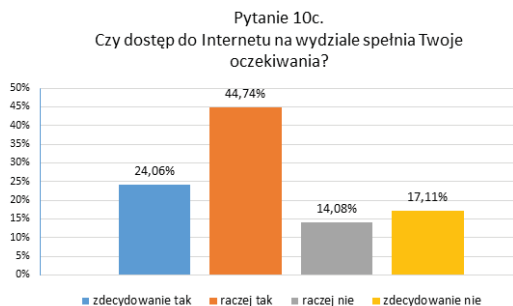
nicznym. Jak ważne jest m.in. odpowiednie wyposażenie sal, wiedzą doskonale zarówno prowadzący zajęcia, jak i osoby na nie uczęszczające. Dostęp do dobrej jakości sprzętu, m.in. projektorów i nowoczesnych tablic, pozwala na uatrakcyjnienie ćwiczeń i wykładów nowoczesnymi metodami przekazywania wiedzy.

Wykres 15. – Wyniki odpowiedzi na pytanie 10a. – Czy poniższe elementy wyposażenia wydziału, na którym studujesz, spełniają Twoje oczekiwania? – przestrzeń do nauki (opracowanie własne). Liczba udzielonych odpowiedzi (N) = 559.

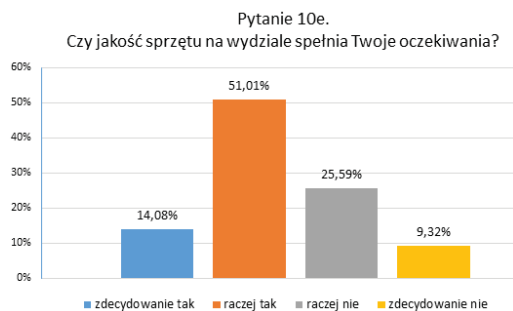
Wykres 16. – Wyniki odpowiedzi na pytanie 10b. – Czy poniższe elementy wyposażenia wydziału na którym studujesz, spełniają Twoje oczekiwania? – dostęp do stanowisk komputerowych (opracowanie własne). Liczba udzielonych odpowiedzi (N) = 523.

Wykres 17. – Wyniki odpowiedzi na pytanie 10c. – Czy poniższe elementy wyposażenia wydziału, na którym studiujesz, spełniają Twoje oczekiwania? – dostęp do Internetu (opracowanie własne). Liczba udzielonych odpowiedzi (N) = 561.

Wykres 18. – Wyniki odpowiedzi na pytanie 10d. – Czy poniższe elementy wyposażenia wydziału, na którym studiujesz, spełniają Twoje oczekiwania? – wyposażenie sal w pomoce dydaktyczne (projektory, tablice) (opracowanie własne). Liczba udzielonych odpowiedzi (N) = 561.

Wykres 19. – Wyniki odpowiedzi na pytanie 10e. – Czy poniższe elementy wyposażenia wydziału, na którym studiujesz, spełniają Twoje oczekiwania? – jakość sprzętu (opracowanie własne). Liczba udzielonych odpowiedzi (N) = 547.

Analizując pytanie numer 10 („Czy poniższe elementy wyposażenia wydziału, na którym studiujesz, spełniają Twoje oczekiwania?”), warto skupić się na poszczególnych elementach, które oceniali badani. W pierwszej kolejności respondenci deklarowali, czy ich oczekiwania spełnia oferowana przestrzeń do nauki.

Studenci ten aspekt oceniają bardzo pozytywnie, ponieważ aż ponad 80% z nich odpowiedziało pozytywnie (odpowiedzi „zdecydowanie tak” i „raczej tak”). Najczęściej wskazywaną odpowiedzią (55,64%) była odpowiedź „raczej tak”, najrzadziej wybieraną zaś „zdecydowanie nie” (5,19%).

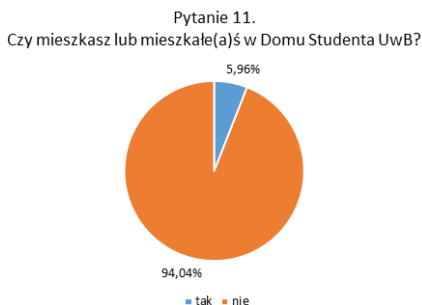
Kolejny element podlegający ocenie to dostęp do stanowisk komputerowych na poszczególnych wydziałach. Wydaje się, że jest on w dzisiejszych czasach równie istotny, jak przestrzeń do nauki. W świecie powszechnej cyfryzacji niewyobrażalny wydaje się brak dostępu do komputerów czy Internetu, o którym mowa w następnym pytaniu.

Większość studentów na szczęście nie musi mierzyć się z tym problemem. 69,03% ankietowanych uważa, że dostęp do stanowisk komputerowych jest satysfakcjonujący (odpowiedzi „zdecydowanie tak” oraz „raczej tak”), choć wydaje się, że ten odsetek powinien być jeszcze wyższy. Obecnie na Uniwersytecie w Białymstoku możemy skorzystać ze stanowisk komputerowych głównie w bibliotekach, czytelnich oraz pracowniach komputerowych.

Dostęp do Internetu również nie stanowi większej bariery dla studentów Uniwersytetu w Białymstoku. Aż około 68% ankietowanych udzieliło odpowiedzi „zdecydowanie tak” oraz „raczej tak”, natomiast odpowiedzi negatywnie oceniające dostęp do Internetu wynoszą około 31% (odpowiedzi „zdecydowanie nie” oraz „raczej nie”). Należy zauważyć wyższy niż w przypadku dostępu do stanowisk komputerowych odsetek odpowiedzi „zdecydowanie nie” (aż 17,11%), który powinien być impulsem do poprawy stanu ogólnodostępnej sieci wi-fi, szczególnie na niektórych wydziałach.

Według oceniających poszczególne wydziały Uniwersytetu w Białymstoku są wyposażone w pomoce dydaktyczne (m.in. projekторы, tablice). Niemal 90% studentów udzieliło odpowiedzi twierdzących w tej kwestii.

Jednak samo posiadanie przez jednostki Uniwersytetu pomocy i sprzętów dydaktycznych to jedno, a drugą sprawą jest ich jakość, która została oceniona już nieco gorzej. Ankietowani przy ich ocenie zaznaczali głównie odpowiedź „raczej tak” (51,01%), a następnie „raczej nie” (25,59%). Skrajnych odpowiedzi „zdecydowanie tak” i „zdecydowanie nie” udzieliła łącznie około jedna czwarta respondentów.

Wykres 20. – Wyniki odpowiedzi na pytanie 11. – Czy mieszkasz lub mieszkale(a)ś w Domu Studenta UwB? (opracowanie własne). Liczba udzielonych odpowiedzi (N) = 587.

Kolejną kwestią poruszoną w ankiecie jest ocena sytuacji w domach studenta. Aktualnie Uniwersytet w Białymstoku posiada dwie takie placówki:

- Dom Studenta nr 1 (DS nr 1) przy ul. Żeromskiego 1,
- Dom Studenta nr 3 (DS nr 3) przy ul. Pogodnej 65.

Akademiki Uniwersytetu w Białymstoku nie cieszą się taką popularnością jak te, które oferują inne białostockie uczelnie, szczególnie Politechnika Białostocka, choć dysponują dobrymi warunkami do nauki i codziennego życia.

Domy studenta Uniwersytetu w Białymstoku oferują studentom pokoje dwuosobowe (DS nr 1) oraz pokoje jedno- i dwuosobowe w segmencie trzyosobowym (DS nr 3). Zagospodarowano również przestrzeń wspólną, m.in. w pokój cichej nauki, salę telewizyjną i gier oraz siłownię.

Oba akademiki położone są obok siebie, na osiedlu Nowe Miasto. Odległość, jaka dzieli je od białostockich wydziałów Uniwersytetu w Białymstoku, jest spora, ale wynika to również z położenia poszczególnych jednostek dydaktycznych. Dane przedstawiają się następująco:

- do Wydziału Pedagogiki i Psychologii – 1,6 km
- do Kampusu UwB (Wydział Biologiczno-Chemiczny, Wydział Fizyki, Wydział Matematyki i Informatyki) – 2,2 km,
- do Wydziału Filologicznego i Wydziału Historyczno-Socjologicznego – 2,9 km,
- do Wydziału Prawa UwB – 3,6 km,
- do Wydziału Ekonomii i Zarządzania – 4,2 km.

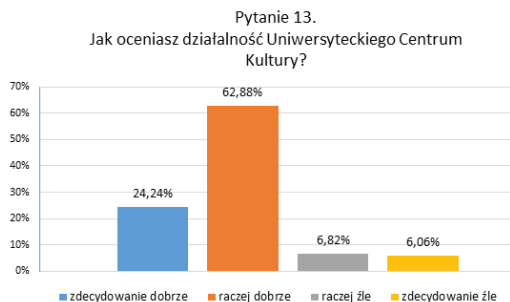
Badanie ujawniło, że większość ankietowanych nie mieszka i nigdy nie mieszkała w domach studenta UwB (94,04%). W akademikach mieszka zaledwie 36 osób, co stanowi 5,96% badanych.

Wykres 21. – Wyniki odpowiedzi na pytanie 12. – Jeżeli mieszkasz lub mieszkale(a)ś w Domu Studenta UwB, jak oceniasz kontakty z jego pracownikami? Czy w razie problemów można liczyć na ich pomoc? (opracowanie własne). Liczba udzielonych odpowiedzi (N) = 36.

Powyższy wykres dotyczy studentów mieszkających w Domu Studenta UwB i przedstawia odpowiedzi na pytanie „Jak oceniasz kontakty z jego pracownikami? Czy w razie potrzeby można liczyć na ich pomoc?”. W pytaniu tym zdecydowaliśmy się przedstawić częstość odpowiedzi, uwzględniając niedużą liczbę mieszkających w Domach Studenta UwB.

Zdecydowana większość pozytywnie ocenia kwestie relacji z pracownikami akademików i ich pomocy w problematycznych sytuacjach (88,89%). Uważamy, że może stanowić to najlepszą reklamę domów studenta Uniwersytetu w Białymstoku.

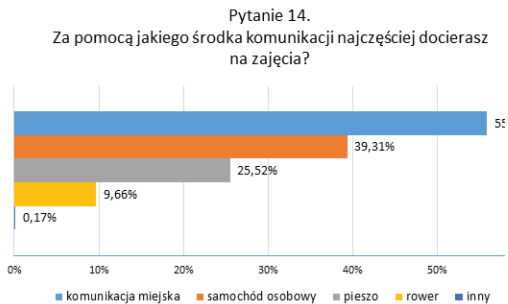
Wykres 22. – Wyniki odpowiedzi na pytanie 13. – Jak oceniasz działalność Uniwersyteckiego Centrum Kultury? (opracowanie własne). Liczba udzielonych odpowiedzi (N) = 132.

Kolejne pytanie pozwoliło badanym na ocenę funkcjonującego w naszym mieście Uniwersyteckiego Centrum Kultury. Większość badanych nie potrafi ocenić działań prowadzonych przez UCK, udzielając wymijającej odpowiedzi „nie mam zdania/trudno powiedzieć”, co może świadczyć o nieznanomości tego miejsca wśród studentów Uniwersytetu w Białymstoku.

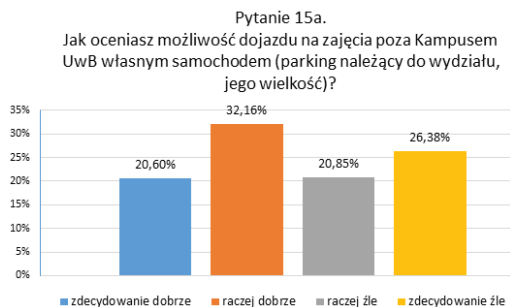
Wydaje się, że może mieć na to wpływ ograniczona możliwość korzystania z Uniwersyteckiego Centrum Kultury przez studentów. Mimo faktu powołania studenckiego koordynatora tego miejsca, nie jest ono w pełni wykorzystywane do celów akademickich, o czym może świadczyć sam fakt nieprzeformowania nazwy obiektu „Centrum Kultury Studenckiej”, proponowanej przez Parlament Studencki UwB.

Jednak ankietowani, którzy podjęli się oceny działania Uniwersyteckiego Centrum Kultury, oceniają je pozytywnie – odpowiedzi „zdecydowanie dobrze” oraz „raczej dobrze” udzieliło aż 87,12%. Nieuwzględnienie na wykresie odpowiedzi respondentów, którzy nie oceniają działalności tej instytucji, pozwala na przejrzystą analizę odpowiedzi pozostałych badanych.

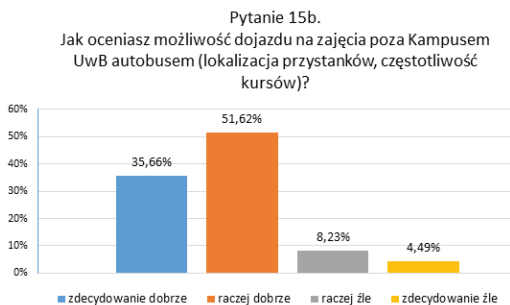
Uniwersyteckie Centrum Kultury znajduje się w budynku Kampusu UwB, przy ul. Konstantego Ciołkowskiego 1N. Obiekt oferuje dwie duże sale – sceniczną (Sara) i uniwersalną (Feniks) oraz pomieszczenia techniczne.

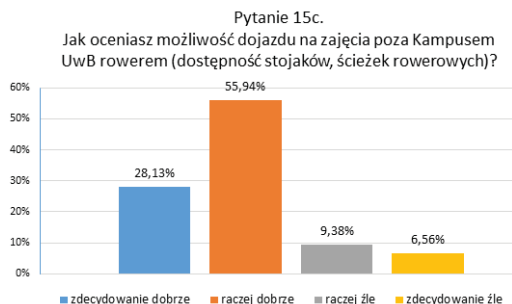
Wykres 2.3. – Wyniki odpowiedzi na pytanie 14. – Za pomocą jakiego środka komunikacji najczęściej docierasz na zajęcia? (opracowanie własne). Liczba udzielonych odpowiedzi (N) = 580.

Wykres 2.4. – Wyniki odpowiedzi na pytanie 15a. – Jak oceniasz możliwość dojazdu na zajęcia poza Kampusem UwB? – własnym samochodem (parking należący do wydziału, jego wielkość) (opracowanie własne). Liczba udzielonych odpowiedzi (N) = 320.

Wykres 2.5. – Wyniki odpowiedzi na pytanie 15b. – Jak oceniasz możliwość dojazdu na zajęcia poza Kampusem UwB? – autobusem (lokalizacja przystanków, częstotliwość kursów) (opracowanie własne). Liczba udzielonych odpowiedzi (N) = 401.

Wykres 26. – Wyniki odpowiedzi na pytanie 15c. – Jak oceniasz możliwość dojazdu na zajęcia poza Kampusem UwB? – rowerem (dostępność stojaków, ścieżek rowerowych) (opracowanie własne). Liczba udzielonych odpowiedzi (N) = 320.

Ankietowanych zapytano o sposób, w jaki najczęściej docierają na zajęcia. W tym pytaniu respondenci mogli udzielić więcej niż jednej odpowiedzi, dlatego też suma przedstawionych wartości procentowych wynosi ponad 100%. Okazuje się, że studenci preferują „komunikację miejską”, którą wskazały aż 324 osoby. Kolejno zaznaczano odpowiedzi „samochód osobowy” (228 osób), „pieszo” (148 osób) i „rower” (56).

Kolejne pytanie w kwestionariuszu brzmiało: „Jak oceniasz możliwość dojazdu na zajęcia poza Kampusem UwB?”. W pytaniu tym respondentom zostały zaproponowane wersje: „własnym samochodem”, „autobusem” lub „rowerem”. Ankietowani mogli zaznaczyć je na czterostopniowej skali (od „zdecydowanie dobrze” do „zdecydowanie źle”) oraz udzielić wymijającej odpowiedzi „trudno powiedzieć”.

Dojazd samochodem oceniany był przez studentów najgorzej wśród różnych środków transportu. Tylko 52,76% z nich uznało, że jest on bardzo dobry lub dobry, a pozostała część nie jest zadowolona z wielkości parkingów położonych w okolicach wydziałów.

Dojazd własnym samochodem był najlepiej oceniany przez studentów kierunku prawo (około 50% odpowiedzi: „zdecydowanie tak” i „raczej tak”), natomiast najbardziej niekorzystnie przez studentów kierunku ekonomia (około 55% odpowiedzi: „raczej nie” i „zdecydowanie nie”).

Należy przyznać studentom, że parkingi poszczególnych wydziałów pozostawiają wiele do życzenia, zarówno w kwestii wielkości, jak

i stanu technicznego. Najlepiej oceniany parking Wydziału Prawa jest dość duży, jednak należy podkreślić, że w dni robocze przez dużą część dnia, do około godziny czternastej, jest on dostępny tylko dla posiadaczy pilotów, za pomocą których otwiera się postawiony przy wjeździe szlaban. Ich ilość jest jednak bardzo ograniczona.

Ankietowani bardzo pozytywnie oceniają możliwość dojazdu na zajęcia poza Kampusem UwB za pomocą autobusów miejskich (87,28% odpowiedzi „zdecydowanie tak” i „raczej tak”). Świadczy to o dobrym skomunikowaniu centrum Białegostoku, w którym znajduje się większość wydziałów Uniwersytetu w Białymstoku (w przypadku tego pytania nie oceniamy dojazdu na Kampus UwB). Linie autobusowe, którymi można dotrzeć bezpośrednio na niniejsze wydziały, przedstawiają się następująco:

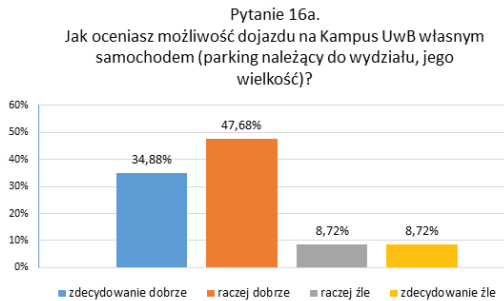
- Wydział Ekonomii i Zarządzania – autobusy nr 2, 8, 21;
- Wydział Filologiczny i Wydział Historyczno-Socjologiczny – autobusy nr 7, 8, 10, 20, 26;
- Wydział Pedagogiki i Psychologii – autobusy nr 3, 10, 11, 16, 23, 26, 104;
- Wydział Prawa – autobusy nr 4, 19, 24, 28;
- Wydział Ekonomiczno-Informatyczny w Wilnie – autobusy nr 1G, 10, 26, 34, 35, 36, 49, 50, 53, 66, 69, trolejbusy nr 6, 10, 5G, 7.

Najlepiej dojazd na uczelnię autobusem (około 50%, odpowiedzi: „zdecydowanie tak” oraz „raczej tak”) oceniają studenci kierunków ekonomia, pedagogika i prawo.

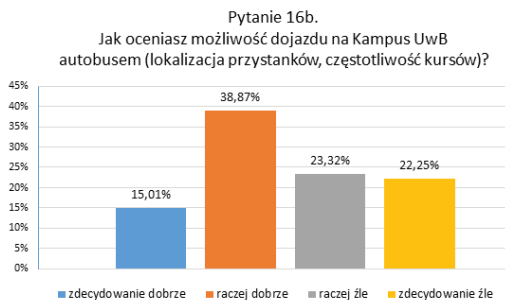
Możliwość dojazdu rowerem na wydziały położone poza Kampusem UwB oceniana jest równie dobrze, jak dojazd autobusem. Respondenci w przeważającej większości (84,07%) zdecydowali się na odpowiedzi „zdecydowanie dobrze” i „raczej dobrze”. Do rozwoju ruchu rowerowego w Białymstoku najmocniej przyczyniło się powstanie Białostockiej Komunikacji Rowerowej (BiKeR), która aktualnie liczy 58 stacji w mieście. Poniżej przedstawiamy stacje znajdujące się w pobliżach białostockich wydziałów (poza Kampusem UwB) oraz ich odległość od wydziałów:

- Wydział Ekonomii i Zarządzania – stacja Branickiego/Świętojańska (400 m)
- Wydział Filologiczny i Wydział Historyczno-Socjologiczny – stacja Plac Uniwersytecki, planowana zmiana na Plac NZS (60 m)
- Wydział Pedagogiki i Psychologii – stacja Wiejska/Kręta (150 m)
- Wydział Prawa – stacja Mickiewicza/Świętojańska (300 m)

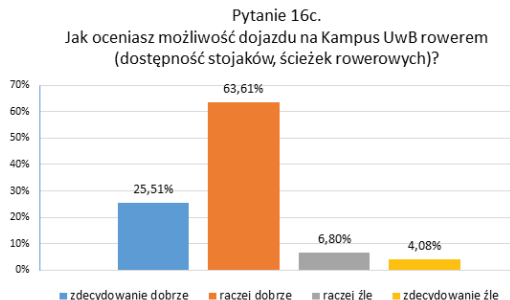
Dojazd na uczelnię rowerem oraz dostęp do stojaków i ścieżek rowerowych najlepiej oceniany jest przez studentów kierunków prawo oraz pedagogika. Najmniej korzystnie zaś oceniają go studenci kierunku zarządzanie.

Wykres 27. – Wyniki odpowiedzi na pytanie 16a. – Jak oceniasz możliwość dojazdu na Kampus UwB? – własnym samochodem (parking należący do wydziału, jego wielkość) (opracowanie własne). Liczba udzielonych odpowiedzi (N) = 367.

Wykres 28. – Wyniki odpowiedzi na pytanie 16b. – Jak oceniasz możliwość dojazdu na Kampus UwB? – autobusem (lokalizacja przystanków, częstotliwość kursów) (opracowanie własne). Liczba udzielonych odpowiedzi (N) = 373.

Wykres 29. – Wyniki odpowiedzi na pytanie 16c. – Jak oceniasz możliwość dojazdu na Kampus UwB? – rowerem (dostępność stojaków, ścieżek rowerowych) (opracowanie własne). Liczba udzielonych odpowiedzi (N) = 294.

Odpowiedzi na kolejne pytanie obrazują zdanie studentów na temat dojazdu na Kampus UwB, gdzie znajdują się: Wydział Biologiczno-Chemiczny, Wydział Fizyki oraz Wydział Matematyki i Informatyki Uniwersytetu w Białymstoku. Niedawno powstały nowoczesny obiekt znajduje się przy ul. Konstantego Ciołkowskiego, a wymienione wydziały odpowiednio pod numerami 1K, 1L i 1M.

Dojazd na Kampus UwB własnym samochodem jest oceniany zdecydowanie lepiej niż w przypadku innych wydziałów Uniwersytetu w Białymstoku. W tym przypadku aż 82,56% ankietowanych ocenia go „zdecydowanie dobrze” i „raczej dobrze”.

Infrastruktura samochodowa w sposób oczywisty jest najlepiej rozwiązana na Kampusie UwB. Wybudowano tam parking na znacznej powierzchni działki, który z pewnością zaspokaja potrzeby wszystkich przyjeżdżających własnym samochodem, zarówno studentów, pracowników, jak i zwiedzających Uniwersyteckie Centrum Przyrodnicze im. Profesora Andrzeja Myrchy czy gabinet Ryszarda Kaczorowskiego, ostatniego Prezydenta RP na Uchodźstwie.

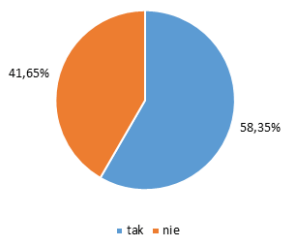
W przypadku Kampusu UwB studenci najgorzej oceniają możliwość dojazdu do obiektu przy pomocy autobusów miejskich. Aż 45,57% respondentów uznało, że najbardziej adekwatne będzie zaznaczenie odpowiedzi „raczej źle” i „zdecydowanie źle”. Wiąże się to z wciąż nierozwiązaną kwestią utworzenia nowych połączeń komunikacji autobusowej, o którą od początku istnienia Kampusu UwB apeluje Parlament

Studencki. Poniżej wymieniamy linie autobusowe wraz z odległościami od przystanków położonych najbliżej obiektu:

- linie nr 7, 22 (przystanek Ciołkowskiego/Stadion Miejski – 500 m),
- linie nr 3, 10, 11, 16, 23, 26, 104 (przystanek Kawaleryjska/Uniwersytet Muzyczny – 850 m).

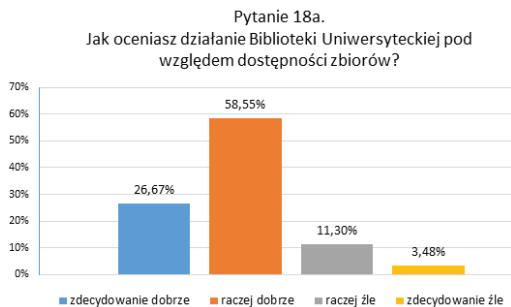
Dojazd rowerem, dostępność ścieżek i stojaków oceniana jest pozytywnie, jedynie około 10% badanych twierdzi, że komunikacja rowerem jest niesatysfakcjonująca (odpowiedzi „raczej nie” oraz „zdecydowanie nie”). Należy w tym przypadku docenić, iż stacja Białostockiej Komunikacji Rowerowej (BiKeR) znajduje się na terenie Kampusu Uniwersytetu w Białymstoku

Pytanie 17.
Czy zdarza Ci się korzystać z Biblioteki Uniwersyteckiej?

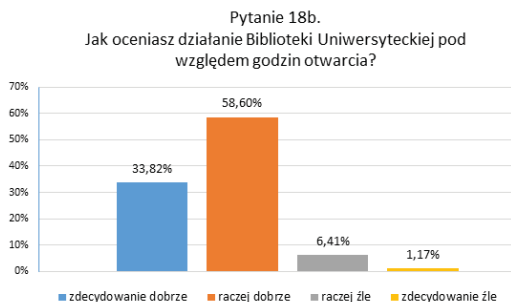

Wykres 30. – Wyniki odpowiedzi na pytanie 17. – Czy zdarza Ci się korzystać z Biblioteki Uniwersyteckiej? (opracowanie własne). Liczba udzielonych odpowiedzi (N) = 581.

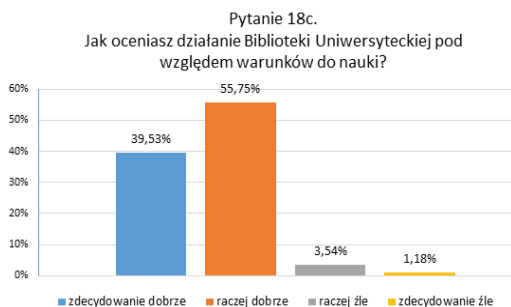
Pytanie 17. brzmi „Czy zdarza Ci się korzystać z biblioteki Uniwersyteckiej?”. Większość studentów (58,35%) deklaruje, iż korzysta z Biblioteki Uniwersyteckiej im. Jerzego Giedroycia w Białymstoku. Pytanie to wiąże się z kolejnymi, dotyczącymi oceny działania Biblioteki pod względem dostępności zbiorów, godzin otwarcia, warunków do nauki i jakości obsługi.

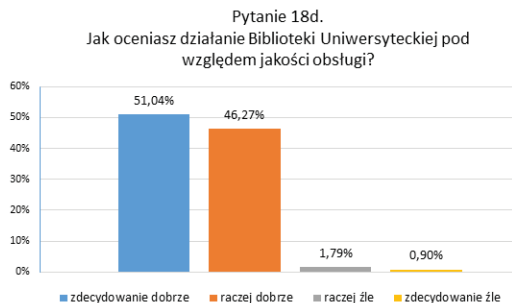
Wykres 31. – Wyniki odpowiedzi na pytanie 18a. – Jak oceniasz działanie Biblioteki Uniwersyteckiej w następujących aspektach? – dostępność zbiorów (opracowanie własne). Liczba udzielonych odpowiedzi (N) = 345.

Wykres 32. – Wyniki odpowiedzi na pytanie 18b. – Jak oceniasz działanie Biblioteki Uniwersyteckiej w następujących aspektach? – godziny otwarcia (opracowanie własne). Liczba udzielonych odpowiedzi (N) = 343.

Wykres 33. – Wyniki odpowiedzi na pytanie 18c. – Jak oceniasz działanie Biblioteki Uniwersyteckiej w następujących aspektach? – warunki do nauki (opracowanie własne). Liczba udzielonych odpowiedzi (N) = 339.

Wykres 34. – Wyniki odpowiedzi na pytanie 18d. – Jak oceniasz działanie Biblioteki Uniwersyteckiej w następujących aspektach? – jakość obsługi (opracowanie własne). Liczba udzielonych odpowiedzi (N) = 335.

Biblioteka Uniwersytecka im. Jerzego Giedroycia w Białymstoku stanowi ogólnouczelnianą jednostkę organizacyjną Uniwersytetu w Białymstoku o zadaniach naukowych, informacyjnych, dydaktycznych i usługowych. Jest centralnym ośrodkiem informacji naukowej, centrum jednolitego systemu biblioteczno-informacyjnego, w skład którego wchodzi biblioteki jednostek organizacyjnych Uniwersytetu.

Misją Biblioteki Uniwersyteckiej w Białymstoku jest stworzenie nowoczesnego centrum informacji oraz utrzymywanie najwyższego poziomu działalności w celu aktywnego wspierania procesów naukowo-badawczych i edukacyjnych. Pełni również funkcję ogólnodostępnej biblioteki publicznej służącej zaspokajaniu potrzeb edukacyjnych, informacyjnych i kulturalnych mieszkańców Białegostoku i województwa podlaskiego.⁴

Aktualnie Biblioteka Uniwersytecka im. Jerzego Giedroycia w Białymstoku mieści się w dwóch tymczasowych miejscach. Zostanie przeniesiona do Kampusu UwB po wybudowaniu nowego gmachu. W dniu dzisiejszym z zasobów Biblioteki możemy skorzystać w następujących lokalizacjach:

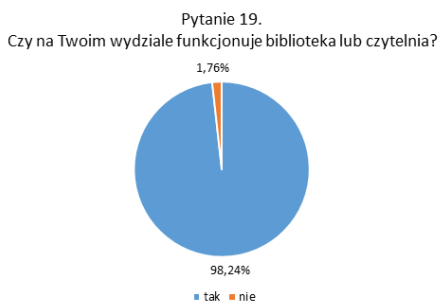
- ul. Konstantego Ciołkowskiego 1K (Wydział Biologiczno-Chemiczny, Instytut Chemii),
- ul. Akademicka 2.

4 Misja Biblioteki Uniwersyteckiej im. Jerzego Giedroycia w Białymstoku, dostęp: bg.uwb.edu.pl/?pid=Misja, [dostęp 21.03.2018]

Pytania, jak wspomniano wyżej, dotyczyły oceny działania Biblioteki Uniwersyteckiej w następujących aspektach: dostępność zbiorów, godziny otwarcia, warunki do nauki, jakość obsługi.

Badani bardzo pozytywnie ocenili Bibliotekę Uniwersytecką w Białymstoku w każdym aspekcie, o który zapytaliśmy w ankiecie (odpowiedzi „zdecydowanie dobrze” i „raczej dobrze”). Dostępność do zbiorów Biblioteki satysfakcjonująco ocenia 88,22% studentów, a 92,42% pozytywnie odnosi się do jej godzin otwarcia. Jeszcze lepiej oceniono warunki do nauki, które są oferowane przez Bibliotekę (95,28% respondentów) oraz jakość obsługi (97,31%).

Biblioteka Uniwersytecka jest miejscem wyjątkowo dobrze ocenianym przez badanych, tylko nieliczni są niezadowoleni z badanych aspektów jej funkcjonowania (średnio 7,44% ankietowanych).

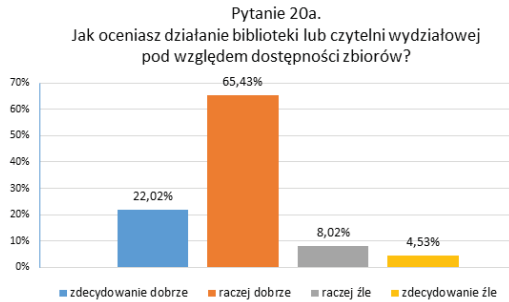
Wykres 35. – Wyniki odpowiedzi na pytanie 19. – Czy na Twoim wydziale funkcjonuje biblioteka lub czytelnia? (opracowanie własne). Liczba udzielonych odpowiedzi (N) = 569.

W kolejnym pytaniu postanowiono zbadać wiedzę studentów na temat istnienia bibliotek i czytelni na ich wydziałach. Większość studentów (98,24%) deklaruje, że ma dostęp do biblioteki lub czytelni w swojej jednostce. Pytanie to wiąże się z kolejnymi, dotyczącymi oceny działania bibliotek i czytelni wydziałowych pod względem dostępności zbiorów, godzin otwarcia, warunków do nauki i jakości obsługi.

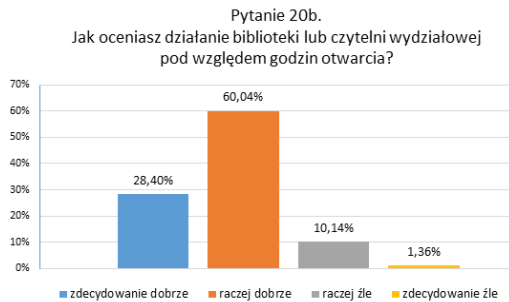
Na Uniwersytecie w Białymstoku stworzono następujące jednostki systemu bibliotecznego na poziomie wydziałowym i niższym:

- Biblioteka Wydziału Ekonomii i Zarządzania,
- Biblioteka Wydziału Pedagogiki i Psychologii,

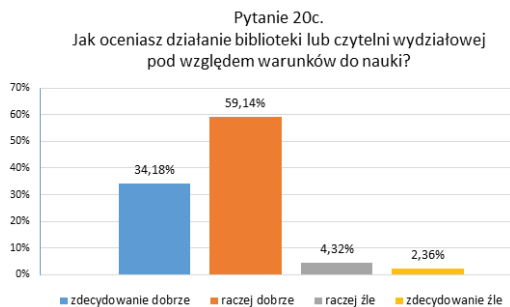
- Biblioteka Wydziału Prawa,
- Biblioteka Wydziału Historyczno-Socjologicznego,
- Biblioteka Wydziału Ekonomiczno-Informatycznego w Wilnie,
- Biblioteka Instytutu Biologii,
- Biblioteka Instytutu Chemii,
- Czytelnia Neofilologiczna.

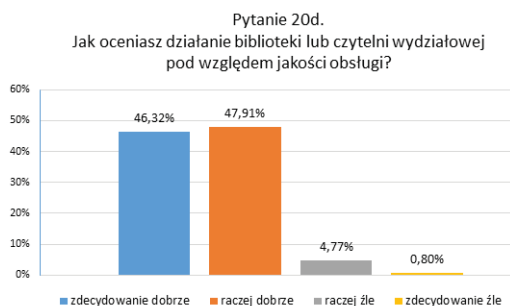
Wykres 36. – Wyniki odpowiedzi na pytanie 20a. – Jak oceniasz działanie biblioteki lub czytelnicy wydziałowej w następujących aspektach? – dostępność zbiorów (opracowanie własne). Liczba udzielonych odpowiedzi (N) = 486.

Wykres 37. – Wyniki odpowiedzi na pytanie 20b. – Jak oceniasz działanie biblioteki lub czytelnicy wydziałowej w następujących aspektach? – godziny otwarcia (opracowanie własne). Liczba udzielonych odpowiedzi (N)=513.

Wykres 38. – Wyniki odpowiedzi na pytanie 20c. – Jak oceniasz działanie biblioteki lub czytelnicy wydziałowej w następujących aspektach? – warunki do nauki (opracowanie własne). Liczba udzielonych odpowiedzi (N) = 509.

Wykres 39. – Wyniki odpowiedzi na pytanie 20d. – Jak oceniasz działanie biblioteki lub czytelnicy wydziałowej w następujących aspektach? – jakość obsługi (opracowanie własne). Liczba udzielonych odpowiedzi (N) = 503.

Kolejne pytanie pozwala na ocenę funkcjonowania bibliotek lub czytelnicy wydziałowych według kryteriów, w których oceniano Bibliotekę Uniwersytecką: dostępność zbiorów, godziny otwarcia, warunki do nauki, jakość usługi.

Dostępność zbiorów oceniana jest w bibliotekach satysfakcjonująco, 87,45% respondentów udziela odpowiedzi „zdecydowanie tak” i „raczej tak”. 12,55% respondentów uważa tym samym, że biblioteki są wyposażone niewystarczająco (odpowiedzi „zdecydowanie nie” i „raczej nie”). Najlepiej w tym kryterium wypadły biblioteki oceniane przez studentów na kierunkach prawo, stosunki międzynarodowe oraz ekonomia. Najbardziej nieusatysfakcjonowani z poziomu dostępności zbiorów

w bibliotekach są respondenci z kierunków administracja i bezpieczeństwo narodowe.

88,44% respondentów uważa, że godziny otwarcia bibliotek wydziałowych są dla nich odpowiednie (odpowiedzi „zdecydowanie tak” i „raczej tak”). Godziny otwarcia są oceniane najkorzystniej przez badanych z kierunków ekonomia i administracja, najmniej korzystnie zaś przez badanych z kierunku pedagogika.

Jeszcze więcej, bo 93,32% badanych ocenia pozytywnie warunki do nauki (odpowiedzi „zdecydowanie tak” i „raczej tak”). Przeciwnego zdania jest niecałe 7% respondentów z poszczególnych wydziałów.

Ponad 94% badanych jest zadowolona z jakości obsługi w bibliotekach wydziałowych (odpowiedzi „zdecydowanie tak” i „raczej tak”). Najlepiej oceniona została przez studentów kierunków pedagogika, prawo oraz socjologia.

Podobnie jak w ocenie Biblioteki Uniwersyteckiej respondenci są zadowoleni z usług bibliotek wydziałowych. Niezadowolenie z poszczególnych czynników wykazują respondenci w ilości zdecydowanie poniżej 10%, co pokazuje dobrą organizację tych jednostek oraz prawidłowe podejście pracujących tam osób do swoich zadań.

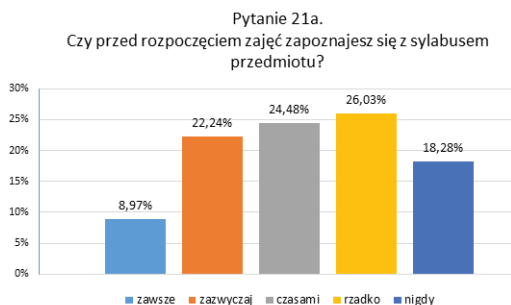
4. Jakość zajęć i sprawy dydaktyczne

Poniższy rozdział prezentuje wyniki badania kwestionariuszowego z zakresu jakości zajęć i spraw dydaktycznych, które dotyczą studentów. Na Uniwersytecie w Białymstoku funkcjonuje Uczelniany System Zapewniania i Doskonalenia Jakości Kształcenia. Jego celem jest podniesienie jakości kształcenia poprzez monitorowanie standardów akademickich, ocenę procesu kształcenia, ocenę jakości zajęć dydaktycznych, monitorowanie warunków kształcenia i organizacji studiów, a także uzyskiwanie opinii pracodawców o poziomie zatrudniania absolwentów UwB.⁵ Respondenci otrzymali również możliwość oceny jakości zajęć i dydaktyki na Uniwersytecie. Zgodnie z poleceniem ankietowani w tym dziale oceniali w skali częstości występowania („zawsze”, „za-

5 System jakości kształcenia, <http://www.uwb.edu.pl/system-jakosci-ksztalcenia>, [dostęp 10.01.2018].

zwyčaj”, „czasami”, „rzadko”, „nigdy”, „trudno powiedzieć”) następujące stwierdzenia:

- „Przed rozpoczęciem zajęć zapoznają się z sylabusem przedmiotu”,
- „Zdarza się, że sylabus przedmiotu jest niedostępny lub nieaktualny”,
- „Sylabus przedmiotu przedstawia zakres zagadnień w sposób czytelny i zrozumiały”,
- „Prowadzący zmieniają zasady zaliczenia przedmiotu w trakcie trwania semestru”,
- „Kryteria zaliczenia przedmiotu są jasne”,
- „Prowadzący oceniają studentów w sposób stronnicy”,
- „Zaliczenia i egzaminy są przeprowadzane w odpowiednich warunkach (wielkość sali oświetlenie, itp.)”,
- „Po zakończeniu kursu moja ocena jest wprowadzona do systemu USOSweb”.

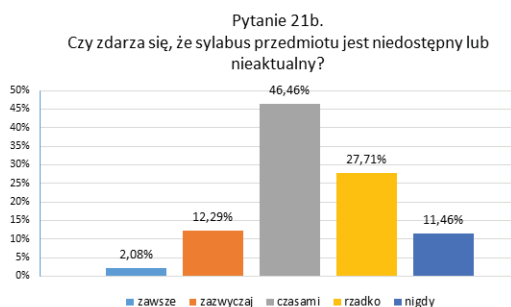
Wykres 40. – Wyniki odpowiedzi na pytanie 21a. – Ustosunkuj się do poniższych zdań – przed rozpoczęciem zajęć zapoznają się z sylabusem przedmiotu (opracowanie własne). Liczba udzielonych odpowiedzi (N) = 580.

Rozpoczynając od prezentacji wyników pierwszego stwierdzenia, warto wyjaśnić krótko, czym jest sylabus. Sylabus wg Słownika języka polskiego to „informator zawierający program nauki danego przedmiotu, wymagania i kryteria egzaminacyjne oraz przykładowe zadania”.⁶ W uczelnianym żargonie rozumiany jest jako umowa pomiędzy prowa-

6 Słownik języka polskiego PWN w: <https://sjp.pwn.pl/sjp/syllabus;2576754.html>, [dostęp 23.01.2018].

dzącym zajęć a studentami, pozwalająca określić jasne zasady prowadzenia zajęć oraz zaliczenia przedmiotu.

Na stwierdzenie „Przed rozpoczęciem zajęć zapoznaje się z sylabussem przedmiotu” odpowiedzi ankietowanych utworzyły tzw. rozkład normalny. Skrajne wartości jak „zawsze” (8,97%) i „nigdy” (18,28%) wybrała najmniejsza liczba badanych. Najczęściej respondenci decydowali się na zaznaczenie odpowiedzi „rzadko” (26,03%), kolejno „czasami” (24,48%) i „zazwyczaj” (22,24%). Pokazuje to, jak różnie badani podchodzą do powinności zapoznania się z sylabussem przedmiotu.

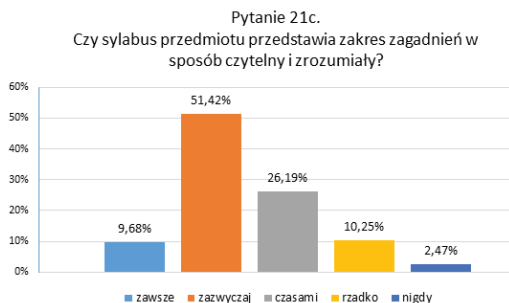
Wykres 41. – Wyniki odpowiedzi na pytanie 21b. – Ustosunkuj się do poniższych zdań – zdarza się, że sylabus przedmiotu jest niedostępny lub nieaktualny (opracowanie własne). Liczba udzielonych odpowiedzi (N) = 527.

Kolejnym kryterium ocenianym przez badanych była dostępność i aktualność sylabusów. Dochowanie tych obowiązków leży w gestii uczelni, więc sytuacje, w których występują niniejsze problemy, należy uznać za niedopuszczalne.

Sylabusy są dostępne na stronach wydziałów lub instytutów. Jednak głównym źródłem poszukiwań studentów powinien być system USO-Sweb, gdzie zamieszczane są informacje o przedmiotach oraz właśnie sylabusy podpiętych przedmiotów. Informacje na ten temat możemy uzyskać również od każdego prowadzącego przedmiot.

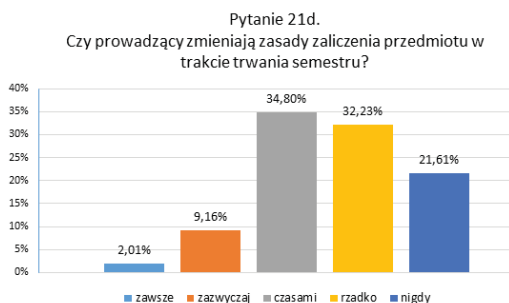
Na zadane pytanie odpowiedzi „zawsze” udzieliło jedynie 2,08% respondentów, natomiast „nigdy” – 11,46%. Najczęściej respondenci udzielali odpowiedzi „czasami” (46,46%), następnie „rzadko” (22,71%) i „zazwyczaj” (12,29%). Niniejsze wyniki nie wydają się sa-

tysfakcjonujące, w związku z czym powinno się dokonać przeglądów dostępności i aktualności sylabusów.

Wykres 42. – Wyniki odpowiedzi na pytanie 21c. – Ustosunkuj się do poniższych zdań – sylabus przedmiotu przedstawia zakres zagadnień w sposób czytelny i zrozumiały (opracowanie własne). Liczba udzielonych odpowiedzi (N) = 527.

Kryterium ocenianym przez badanych była również czytelność i zrozumiałość zagadnień przedstawianych przez sylabus. Tutaj wyniki prezentują się nieco lepiej. Około 60% respondentów uważa, że „zawsze” lub „zazwyczaj” przedstawiany w sylabusie zakres zagadnień jest czytelny i zrozumiały. Kolejną z najczęściej udzielonych odpowiedzi była ocena „czasami” (26,19%). Jedynie 10,25% respondentów udzieliło odpowiedzi „rzadko”, a 2,47% badanych uważa, że sylabusy „nigdy” nie wyróżniają się czytelnością i zrozumiałością przedstawianego zakresu zagadnień.

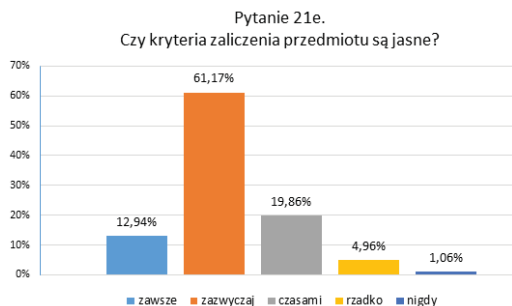

Wykres 43. – Wyniki odpowiedzi na pytanie 21d. – Ustosunkuj się do poniższych zdań – prowadzący zmieniają zasady zaliczenia przedmiotu w trakcie trwania semestru (opracowanie własne). Liczba udzielonych odpowiedzi (N) = 546.

W ankiecie poproszono również o ocenę stwierdzenia „Prowadzący zmieniają zasady zaliczenia przedmiotu w trakcie trwania semestru”. Podkreślić trzeba, że jest to sytuacja niedopuszczalna, ponieważ prowadzący są zobowiązani do realizacji zajęć w sposób przedstawiony wcześniej w sylabusie przedmiotu.

Zdecydowana większość respondentów wskazała, że „czasami” (34,80%) oraz „rzadko” (32,23%) prowadzący zmieniają zasady zaliczenia przedmiotu w trakcie trwania semestru. Odpowiedzi „zawsze” udzieliło 2,01%, a „zazwyczaj” – 9,16% badanych. Po drugiej stronie wystąpiło 21,61% respondentów, którzy stwierdzili, że „nigdy” nie dochodzi do takich sytuacji.

Mimo wszystko warto zwrócić uwagę na częste zjawisko pojawiania się zmian w zasadach zaliczenia w trakcie semestru. W niektórych sytuacjach może wynikać to zarówno z ogólnych stwierdzeń pojawiających się w sylabusie, które pozwalają na takie zmiany lub przyzwolenia samych studentów na ich wprowadzanie. Jednakże odpowiedzi na to pytanie mogą niepokoić, w związku z czym zjawisko to powinno być szerzej zbadane.

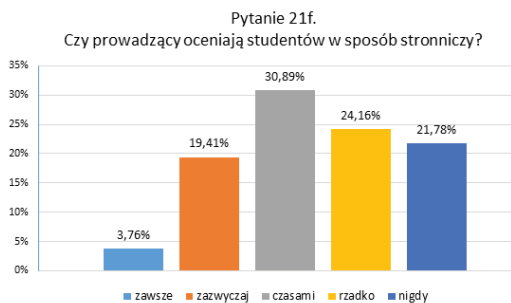
Wykres 44. – Wyniki odpowiedzi na pytanie 21e. – Ustosunkuj się do poniższych zdań – kryteria zaliczenia przedmiotu są jasne (opracowanie własne). Liczba udzielonych odpowiedzi (N) = 564.

Kolejną kwestią poruszoną w niniejszym dziale jest jasność kryteriów zaliczenia przedmiotów realizowanych na Uniwersytecie w Białymstoku. Należy zauważyć bardzo pozytywne opinie studentów pojawiające się w tym aspekcie.

Zdecydowana większość respondentów (aż 61,17%) udzieliła odpowiedzi, że są one „zazwyczaj” jasne, a pozostałe odpowiedzi zaznaczała

mniej niż jedna piąta ankietyowanych. Niektórzy studenci deklarowali, że kryteria zaliczenia przedmiotów są „czasami” jasne (19,86%) oraz „zawsze” jasne (12,94%). Odpowiedzi „rzadko” i „nigdy” udzieliło łącznie tylko około 6% badanych.

Warto przypomnieć, że kryteria zaliczenia możemy znaleźć w sylabusie. Ponadto informacja o nich powinna pojawić się podczas wykładów i ćwiczeń organizacyjnych, z którymi mamy do czynienia na początku semestrów.

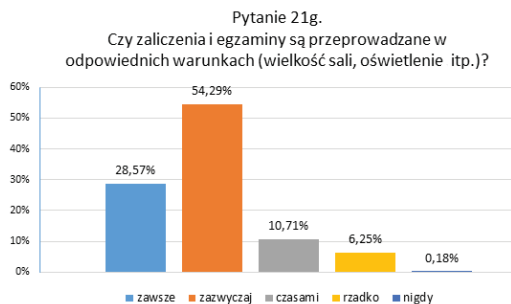

Wykres 45. – Wyniki odpowiedzi na pytanie 21f. – Ustosunkuj się do poniższych zdań – prowadzący oceniają studentów w sposób stronniczy (opracowanie własne). Liczba udzielonych odpowiedzi (N) = 505.

Kolejny analizowany aspekt to ocenianie studentów w sposób stronniczy przez prowadzących. W tym przypadku mamy do czynienia z bardzo różnorodnymi odpowiedziami.

Największa ilość ankietyowanych, co stanowi jedynie 30,89% udzielonych odpowiedzi, uważa, że „czasami” ma do czynienia ze stronniczym sposobem oceniania studentów. Kolejnymi, dość zbliżonymi ilościami procentowymi odznaczają się osoby uważające, że prowadzący dokonują subiektywnych ocen „rzadko” (24,16%), „nigdy” (21,78%), ale też „zazwyczaj” (19,41%). Najmniejsza grupa badanych (3,76%) ocenia, że zjawisko to występuje „zawsze”.

Należy zwrócić więc uwagę na fakt doświadczania, choć niezbyt często, zjawiska stronniczego oceniania studentów przez egzaminatorów prowadzących zajęcia na Uniwersytecie w Białymstoku.

Wykres 46. – Wyniki odpowiedzi na pytanie 21g. – Ustosunkuj się do poniższych zdań – zaliczenia i egzaminy są przeprowadzane w odpowiednich warunkach (wielkość sali, oświetlenie itp.) (opracowanie własne). Liczba udzielonych odpowiedzi (N) = 560.

Badani ocenili również kryterium odpowiednich warunków do przeprowadzania zaliczeń i egzaminów. Jest to jedno z najlepiej ocenianych kryteriów w tej części ankiety.

Pozytywnie (odpowiedzi „zawsze” i „zazwyczaj”) odpowiada na to pytanie aż 82,86% respondentów. Należy także odnieść się do faktu, iż tylko 0,18% uważa, że „nigdy”, a 6,25%, że „rzadko” warunki do przeprowadzania zaliczeń i egzaminów nie są odpowiednie. Pośredniej odpowiedzi „czasami” udzieliło 10,71% badanych.

Nieodpowiednie przygotowanie sali do planowanego zaliczenia czy egzaminu może być podstawą do ubiegania się o egzamin komisyjny, zarówno po pierwszym, jak i drugim terminie zaliczenia/egzaminu, na podstawie § 25 ust. 1 Regulaminu studiów Uniwersytetu w Białymstoku.⁷

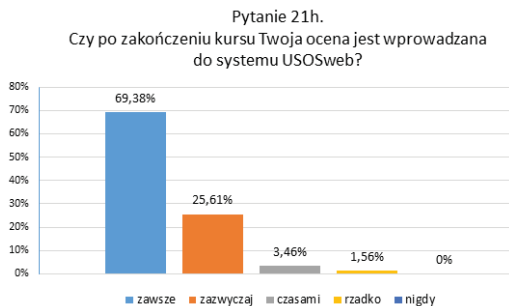
Ostatnim ze stwierdzeń, które było oceniane przez ankietowanych, jest wprowadzanie uzyskanych w drodze zaliczeń i egzaminów ocen do systemu informatycznego USOSweb przez prowadzącego.

Odpowiedzi badanych koncentrują się wokół oceny „zawsze”, którą wskazuje niemal 70% respondentów oraz odpowiedzi „zazwyczaj” – około 25% studentów. Ocenę „czasami” wskazało 3,46%, a „rzadko” –

7 Uchwała nr 1723 Senatu Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 29 kwietnia 2015 r. w sprawie Regulaminu studiów Uniwersytetu w Białymstoku, Biuletyn Informacji Publicznej Uniwersytetu w Białymstoku.

tylko 1,56% badanych. Co ciekawe, ani razu nie pojawiła się odpowiedź „nigdy”. Wyniki prezentuje poniższy wykres.

Wskazania ankietowanych świadczyć mogą o sprawnym wprowadzaniu ocen przez prowadzących za pomocą systemu informatycznego USOSweb.

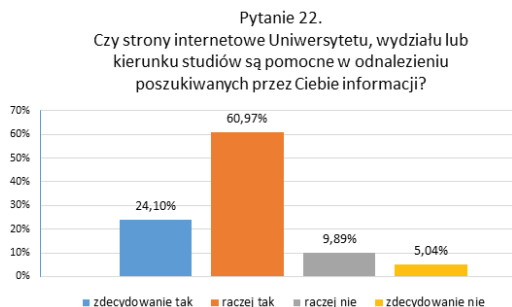
Wykres 47. – Wyniki odpowiedzi na pytanie 21h. – Ustosunkuj się do poniższych zdań – po zakończeniu kursu moja ocena jest wprowadzana do systemu USOSweb (opracowanie własne). Liczba udzielonych odpowiedzi (N) = 578.

5. Dostępność informacji oraz nauczycieli i pracowników

W ostatnim z rozdziałów merytorycznych przyjrzymy się dostępności informacji oraz nauczycieli akademickich i pracowników Uniwersytetu w Białymstoku. W dobie powszechnej informatyzacji społeczeństwo oczekuje bardzo szybkiego przekazywania różnych informacji i danych poszczególnym osobom lub jednostkom. Szybsza informatyzacja była też jedną z obietnic nowych władz rektorskich Uniwersytetu w Białymstoku. Należało więc zadać respondentom następujące pytania:

- Czy strony internetowe Uniwersytetu, wydziału lub kierunku studiów są pomocne w odnalezieniu poszukiwanych przez Ciebie informacji?
- Czy masz zastrzeżenia w kwestii funkcjonowania strony Twojego wydziału (aktualizowanie informacji, przejrzystość, działanie, inne)?
- Ustosunkuj się do poniższych zdań:
 - „Prowadzący zajęcia są dostępni w czasie dyżurów”,

- „Czas trwania i częstotliwość dyżurów są wystarczające”,
- „Dyżury są pomocne w pozyskiwaniu poszukiwanych przeze mnie informacji”.

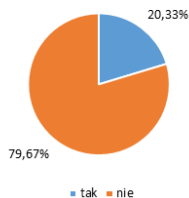

Wykres 48. – Wyniki odpowiedzi na pytanie 22. – Czy strony internetowe Uniwersytetu, wydziału lub kierunku studiów są pomocne w odnalezieniu poszukiwanych przez Ciebie informacji? (opracowanie własne). Liczba udzielonych odpowiedzi (N) = 556.

Odpowiedzi udzielone przez badanych na pytanie „Czy strony internetowe Uniwersytetu, wydziału lub kierunku studiów są pomocne w odnalezieniu poszukiwanych przez Ciebie informacji?”, wskazują na ich dobry stan. Około 85% ankietowanych udzieliło pozytywnej oceny (odpowiedzi „zdecydowanie tak” i „raczej tak”) stron internetowych Uniwersytetu, wydziału lub kierunku studiów, a około 15% badanych oceniło jakość stron internetowych negatywnie (odpowiedzi „raczej nie” i „zdecydowanie nie”).

Obserwując odpowiedzi przypisane poszczególnym kierunkom można sprawdzić, które z nich według badanych posiadają wysokiej jakości strony internetowe, a które nie. Około 48% badanych studentów kierunku stosunki międzynarodowe ocenia stronę swojego kierunku lub wydziału negatywnie („odpowiedzi zdecydowanie nie” i „raczej nie”). Najlepiej strony internetowe, o które zapytano, funkcjonują według badanych z kierunku biologia. Aż 100% badanych uważa, że strona Uniwersytetu, wydziału lub kierunku studiów jest pomocna w odnalezieniu poszukiwanych informacji (odpowiedzi „zdecydowanie tak” i „raczej tak”).

Pytanie 23.
Czy masz zastrzeżenia w kwestii funkcjonowania strony internetowej Twojego wydziału (aktualizowanie informacji, przejrzystość, działanie, inne)?

Wykres 49. – Wyniki odpowiedzi na pytanie 23. – Czy masz zastrzeżenia w kwestii funkcjonowania strony internetowej Twojego wydziału (aktualizowanie informacji, przejrzystość, działanie, inne)? (opracowanie własne). Liczba udzielonych odpowiedzi (N) = 369.

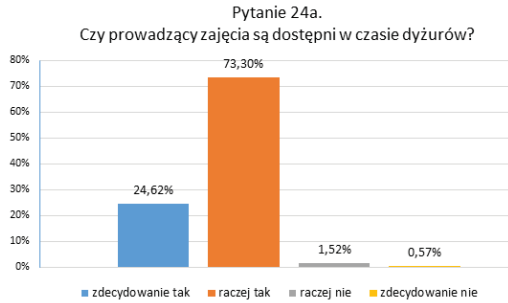
Kolejnym pytaniem, na które badani odpowiadali w analizowanym dziale, jest pytanie o zastrzeżenia w funkcjonowaniu strony wydziału.

Około 20,33% badanych ma uwagi co do przedstawionego tematu, natomiast 79,67% uważa, że strona internetowa wydziału funkcjonuje dobrze. Zastrzeżenia najczęściej zgłaszają studenci kierunków ekonomia i administracja.

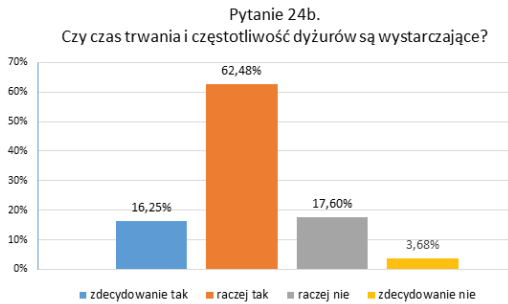
W niniejszym pytaniu badani zostali poproszeni o wymienienie zastrzeżeń, które mają w stosunku do stron internetowych wydziałów. Poniżej przedstawiamy odpowiedzi na pytanie otwarte:

- brak aktualności, informacje za późno wprowadzane do systemu,
- brak informacji o nieobecnościach prowadzących i egzaminach,
- brak lub nieaktualność sylabusu,
- brak podanych godzin dyżurów nauczycieli akademickich,
- strona nie działa, jest nieczytelna lub nieestetyczna,
- rozkład zajęć i harmonogram sesji są udostępniane zbyt późno,
- nieprzejrzystość dla urządzeń mobilnych.

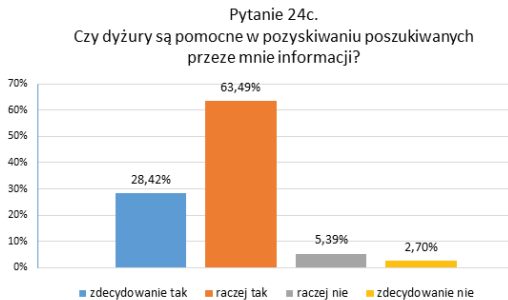
Należy zauważyć, że większość stron internetowych wydziałów Uniwersytetu w Białymstoku zyskała w ostatnich latach nową, bardziej przejrzystą i nowoczesną szatę graficzną. Jest to dobry kierunek zmian, w którym powinny podążać wszystkie jednostki organizacyjne uczelni.

Wykres 50. – Wyniki odpowiedzi na pytanie 24a. – Ustosunkuj się do poniższych zdań – prowadzący zajęcia są dostępni w czasie dyżurów (opracowanie własne). Liczba udzielonych odpowiedzi (N) = 528.

Wykres 51. – Wyniki odpowiedzi na pytanie 24b. – Ustosunkuj się do poniższych zdań – czas trwania i częstotliwość dyżurów jest wystarczająca (opracowanie własne). Liczba udzielonych odpowiedzi (N) = 517.

Wykres 52. – Wyniki odpowiedzi na pytanie 24c. – Ustosunkuj się do poniższych zdań – dyżury są pomocne w pozyskiwaniu poszukiwanych przeze mnie informacji (opracowanie własne). Liczba udzielonych odpowiedzi (N) = 482.

W ostatnim z pytań w niniejszym dziale badani ocenili poszczególne kryteria:

- dostępność prowadzących w czasie dyżurów,
- odpowiedniość czasu trwania i częstotliwości dyżurów,
- pomocność dyżurów w pozyskiwaniu poszukiwanych informacji.

Pierwszym z ocenianych kryteriów jest dostępność prowadzących w trakcie dyżurów. W tym przypadku wyniki są więcej niż zadowalające, ponieważ około 98% ankietowanych uważa, że jest ona dobra (odpowiedzi „zdecydowanie tak” i „raczej tak”). Przeciwnie zdanie ma tylko nieco ponad 2% respondentów (odpowiedzi „raczej nie” i „zdecydowanie nie”).

Większość badanych, około 79%, uważa, że czas trwania i częstotliwość dyżurów jest wystarczająca (odpowiedzi „zdecydowanie tak” i „raczej tak”), co jest wynikiem nieco gorszym od wcześniejszego, lecz nadal pozytywnym. Kategoria ta została oceniona negatywnie (odpowiedzi „raczej nie” i „zdecydowanie nie”) najczęściej przez studentów kierunku prawo oraz pedagogika.

Około 92% badanych uważa, że dyżury pracowników Uniwersytetu w Białymstoku są pomocne w poszukiwaniu informacji (odpowiedzi „zdecydowanie tak” i „raczej tak”), przeciwne zdanie ma jedynie około 8% (odpowiedzi „zdecydowanie nie” i „raczej nie”). Najczęściej kryterium to zostało negatywnie ocenione przez studentów kierunku ekonomia.

6. Metryka respondentów

Przeprowadzając badanie ankietowe, zapytaliśmy respondentów także o ich dane demograficzne w celu dokonania głębszej analizy udzielanych przez nich odpowiedzi. W ostatniej części ankiety poproszono więc studentów o podanie następujących danych:

- wiek,
- płeć,
- kierunek studiów,
- tryb studiów (stacjonarny/niestacjonarny),
- rok studiów,

– sytuacja gospodarstwa domowego.

Tabela 3. – Wyniki odpowiedzi na pytanie 25. – Podaj rok urodzenia. (opracowanie własne). Liczba udzielonych odpowiedzi (N) = 590.

Pytanie 25. Rok urodzenia				
	Częstość	Procent głosów	Procent ważnych głosów	Procent skumulowany
1955	2	0,3	0,3	0,3
1970	1	0,2	0,2	0,5
1971	1	0,2	0,2	0,7
1973	1	0,2	0,2	0,8
1974	2	0,3	0,3	1,2
1977	1	0,2	0,2	1,4
1979	1	0,2	0,2	1,5
1980	1	0,2	0,2	1,7
1981	1	0,2	0,2	1,9
1982	1	0,2	0,2	2,0
1983	4	0,7	0,7	2,7
1986	3	0,5	0,5	3,2
1987	5	0,8	0,8	4,1
1988	3	0,5	0,5	4,6
1989	2	0,3	0,3	4,9
1990	4	0,7	0,7	5,6
1991	14	2,4	2,4	8,0
1992	18	3,1	3,1	11,0
1993	54	9,2	9,2	20,2
1994	107	18,1	18,1	38,3
1995	129	21,9	21,9	60,2
1996	145	24,6	24,6	84,7
1997	87	14,7	14,7	99,5
1999	3	0,5	0,5	100,0
Ogółem	590	100,0	100,0	

W pierwszym pytaniu tej części ankiety zapytano o wiek respondentów. Największe grupy studentów, które wzięły udział w badaniu, uro-

Wyniki ankiety dotyczącej opinii studentów na temat jakości kształcenia...

dziły się w latach: 1996 (24,6% ankietowanych), 1995 (21,9%), 1994 (18,1%) i 1997 (14,7%).

Warto również zwrócić uwagę na wartości skrajne. Najstarsi ankietowani studenci zadeklarowali, że urodzili się w 1955 roku (2 osoby), a najmłodszy – w 1999 roku (3 osoby). Różnica wieku między najstarszym a najmłodszym studentem wyniosła więc czterdzieści cztery lata.

Tabela 4. – Wyniki odpowiedzi na pytanie 26. – Zaznacz swoją płeć. (opracowanie własne). Liczba udzielonych odpowiedzi (N) = 590.

Pytanie 26. Płeć				
	Częstość	Procent głosów	Procent ważnych głosów	Procent skumulowany
Kobieta	410	69,5	69,5	69,5
Mężczyzna	180	30,5	30,5	100,0
Ogółem	590	100,0	100,0	

W kolejnym pytaniu studenci zostali zapytani o swoją płeć. Okazuje się, że w badaniu zdecydowanie chętniej uczestniczyły kobiety, które stanowią aż 69,5% wszystkich badanych. Może to świadczyć również o przewadze kobiet w strukturze wszystkich osób kształcących się na Uniwersytecie w Białymstoku.

Tabela 5. – Wyniki odpowiedzi na pytanie 27a. – Zapisz, na jakim kierunku studiujesz. (opracowanie własne). Liczba udzielonych odpowiedzi (N) = 590.

Pytanie 27a. Kierunek studiów				
	Częstość	Procent głosów	Procent ważnych głosów	Procent skumulowany
Administracja	35	5,9	5,9	5,9
Bezpieczeństwo narodowe	22	3,8	3,8	9,7
Biologia	11	1,9	1,9	11,6
Chemia	16	2,7	2,7	14,3
Ekonomia	84	14,2	14,2	28,5
Ekonomiczno-prawny	29	4,9	4,9	33,4
Europeistyka	2	0,3	0,3	33,7

Rozdział 4.

Filologia angielska	12	2,1	2,1	35,8
Filologia, język angielski stosowany, z hiszpańskim	15	2,6	2,6	38,4
Filologia, język angielski, z językiem niemieckim	20	3,4	3,4	41,8
Filologia, język angielski stosowany, z językiem rosyjskim	3	0,5	0,5	42,3
Filologia polska	2	0,3	0,3	42,6
Filologia rosyjska – przekładoznawstwo	3	0,5	0,5	43,1
Filozofia	1	0,2	0,2	43,3
Filozofia i etyka	1	0,2	0,2	43,5
Fizyka	3	0,5	0,5	44,0
Historia	2	0,3	0,3	44,3
Informatyka	12	2,0	2,0	46,3
Informatyka i ekonometria	6	1,0	1,0	47,3
Kognitywistyka i komunikacja	20	3,4	3,4	50,7
Kryminologia	11	1,9	1,9	52,6
Kulturoznawstwo	16	2,7	2,7	55,3
Logistyka	2	0,3	0,3	55,6
Matematyka	10	1,7	1,7	57,3
Międzynarodowe stosunki gospodarcze	7	1,2	1,2	58,5
Ochrona środowiska	5	0,8	0,8	59,3
Pedagogika	96	16,3	16,3	75,6
Praca socjalna	4	0,7	0,7	76,3
Prawo	104	17,7	17,7	94,0
Socjologia	4	0,7	0,7	94,7
Stosunki międzynarodowe	21	3,6	3,6	98,3
Studia wschodnie	2	0,3	0,2	98,5
Zarządzanie	9	1,5	1,5	100,0
Ogółem	590	100,0	100,0	

Wyniki ankiety dotyczącej opinii studentów na temat jakości kształcenia...

Tabela 6. – Wyniki odpowiedzi na pytanie 27b. – Zapisz, w jakim trybie studiujesz. (opracowanie własne). Liczba udzielonych odpowiedzi (N) = 590.

Pytanie 27b. Tryb studiów				
	Częstość	Procent głosów	Procent ważnych głosów	Procent skumulowany
Stacjonarne	450	76,3	76,3	23,7
Niestacjonarne	140	23,7	23,7	100,0
Ogółem	590	100,0	100,0	

Tabela 7. – Wyniki odpowiedzi na pytanie 27c. – Zapisz, na którym roku studiujesz. (opracowanie własne). Liczba udzielonych odpowiedzi (N) = 590.

Pytanie 27c. Rok studiów				
	Częstość	Procent głosów	Procent ważnych głosów	Procent skumulowany
I	114	19,3	19,3	19,3
II	158	26,8	26,8	46,1
III	149	25,3	25,3	71,4
IV	137	23,2	23,2	94,6
V	32	5,4	5,4	100,0
Ogółem	590	100,0	100,0	

Następne pytanie dotyczyło kierunku studiów, na którym kształcą się ankietowani. W tym miejscu warto zaznaczyć, że ankiety były przeprowadzane wśród wszystkich grup studentów Uniwersytetu zgodnie z ustaloną wcześniej próbą badawczą, uwzględniającą różne wydziały i stopnie studiów w sposób następujący:

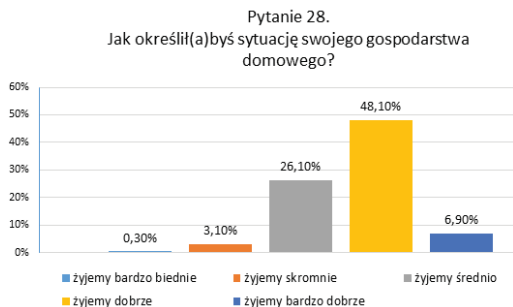
- Studia stacjonarne:
 - Wydział Biologiczno-Chemiczny – 24 ankiety (studia I stopnia) + 8 ankiet (studia II stopnia)
 - Wydział Ekonomii i Zarządzania – 63 ankiety (studia I stopnia) + 24 ankiety (studia II stopnia)
 - Wydział Filologiczny – 52 ankiety (studia I stopnia) + 29 ankiet (studia II stopnia)

- Wydział Fizyki – 2 ankiety (studia I stopnia) + 1 ankieta (studia II stopnia),
 - Wydział Historyczno-Socjologiczny – 40 ankiet (studia I stopnia) + 11 ankiet (studia II stopnia),
 - Wydział Matematyki i Informatyki – 19 ankiet (studia I stopnia) + 7 ankiet (studia II stopnia),
 - Wydział Pedagogiki i Psychologii – 54 ankiety (studia I stopnia) + 19 ankiet (studia II stopnia),
 - Wydział Prawa – 71 ankiet (studia I stopnia i jednolite magisterskie) + 16 ankiet (studia II stopnia),
 - Wydział Matematyczno-Informatyczny w Wilnie – 16 ankiet (studia I stopnia) + 4 ankiety (studia II stopnia);
- Studia niestacjonarne:
- Wydział Ekonomii i Zarządzania – 16 ankiet (studia I stopnia) + 12 ankiet (studia II stopnia),
 - Wydział Pedagogiki i Psychologii – 12 ankiet (studia I stopnia) + 15 ankiet (studia II stopnia),
 - Wydział Prawa – 61 ankiet (studia I stopnia jednolite magisterskie) + 24 ankiety (studia II stopnia).

W związku z tymi wytycznymi największa liczba ankietowanych studentów kształci się na kierunkach prawo (17,7% ankietowanych), pedagogika (16,3%) i ekonomia (14,2%), a zdecydowana większość respondentów studiuje na Uniwersytecie w trybie stacjonarnym (76,3%).

Badani deklarowali najczęściej, że są studentami II roku swoich kierunków (26,8%), następnie III roku (25,3%) i IV roku (23,2%). Rzadziej odpowiadali natomiast studenci I roku (19,3%) oraz V roku (5,4%).

Ponadto dziewięć studentów (1,53% całej grupy badanych) zadeklarowała w ankiecie, że równolegle kształci się na innym kierunku studiów, odpowiednio jedna osoba na I roku, trzy osoby na II roku, dwie osoby na III roku i trzy osoby na IV roku.

Wykres 53. – Wyniki odpowiedzi na pytanie 28. – Ustosunkuj się do poniższych zdań – czas trwania i częstotliwość dyżurów jest wystarczająca (opracowanie własne). Liczba udzielonych odpowiedzi (N) = 549.

Ostatnim pytaniem, jakie zadano respondentom, brzmiało „Jak określił(a)byś sytuację swojego gospodarstwa domowego?”. Studenci najczęściej wskazywali odpowiedź „żyjemy dobrze” (48,10% wszystkich badanych, którzy udzielili odpowiedzi), a następnie „żyjemy średnio” (26,10%). Zdecydowanie rzadziej padały deklaracje „żyjemy bardzo dobrze” (6,90%), „żyjemy skromnie” (3,10%) i „żyjemy bardzo biednie” (0,30%). Ponadto czterdzieści jeden studentów uchyliło się od odpowiedzi, wybierając pole „odmowa odpowiedzi/nie wiem”.

ZAKOŃCZENIE

„Jakość kształcenia na Uniwersytecie w Białymstoku – aspekty prawne i socjologiczne” to monografia naukowa skierowana do całego środowiska akademickiego Uniwersytetu w Białymstoku, która bada i opisuje poziom jakości kształcenia na uczelni w bardzo precyzyjny sposób.

Jesteśmy przekonani, że nasza książka z jednej strony będzie świetnym źródłem wiedzy dla studentów na temat ich praw i obowiązków, a z drugiej – dotrze do jak najszerszego grona związanego ze środowiskiem akademickim Uniwersytetu w Białymstoku oraz pozwoli w jeszcze lepszy sposób spojrzeć na jakość kształcenia na naszej Uczelni.

Monografia przybliży czytelnikom nie tylko podstawowe idee, teorie i systemy jakości kształcenia wykreowane na przestrzeni lat przez wybitnych naukowców oraz obserwatorów życia społecznego i akademickiego, ale również ukazuje, jak zostały one przełożone na praktykę, m.in. w postaci przyjęcia systemu bolońskiego przez władze krajów europejskich. Zaznaczono również, jaką rolę pełnią studenci zarówno w relacji z wykładowcami, jak i wpływając na szeroko pojętą jakość kształcenia.

Niniejsza publikacja rości sobie również ambicje do stania się źródłem wiedzy dla zwykłego studenta na temat wewnętrznych uregulowań Uniwersytetu w Białymstoku. Jako autorzy wciąż kształcący się na naszej Uczelni, zdajemy sobie sprawę z ich obszerności oraz często niezrozumiałej formy, szczególnie dla studentów kierunków nieprawniczych.

Czytelnikowi prawdopodobnie najbardziej w pamięć zapadną wyniki przygotowanej przez nas i przeprowadzonej na wszystkich wydziałach Uniwersytetu w Białymstoku ankiety. Jakie wnioski możemy z niej wyciągnąć? Przede wszystkim cieszy nas, że studenci chętnie angażowali

się w ocenę bieżącego poziomu jakości kształcenia na Uczelni. To budujące, gdy młodym ludziom zależy na poprawie sytuacji w instytucji, którą przecież za kilka lat opuszczą. Świadczy to o wysokim poziomie odpowiedzialności studentów za kształcenie na uczelniach wyższych.

Jako autorzy przygotowanej ankiety uważamy, że osiągnęliśmy zamierzony cel. Nie tylko udało nam się wzbudzić zainteresowanie wśród niemal sześciuset studentów wypełniających kolejne jej rubryki. Zdobyliśmy również cenną wiedzę na szereg tematów dotyczących funkcjonowania Uczelni. Wiemy między innymi, że ciągłego udoskonalania wymaga dostęp do stanowisk komputerowych i sieci internetowej oraz które wydziały zdaniem studentów mają problemy z dostatecznym ich skomunikowaniem z resztą miasta, ale także że oferta bibliotek znajdujących się na Uniwersytecie jest satysfakcjonująca.

To tylko przykłady, a niniejsza monografia stanowi kompleksowe badanie pokazujące, co na naszym Uniwersytecie funkcjonuje dobrze, a co wymaga jeszcze znacznej poprawy. Nie pominęliśmy żadnej istotnej kwestii, która wpływa na jakość kształcenia. Studenci, co wynika z monografii, są świadomi sukcesów oraz wyzwań stojących przed Uniwersytetem w Białymstoku. Stanowią oni ważny element jej rozwoju, a dokonywane przez Uczelnię przedsięwzięcia powinny być ze studentami nie tylko konsultowane, ale ich stanowisko w wielu wypadkach należy brać pod uwagę jako decydujące.

Wyniki badań i ich ocenę pozostawiamy Państwu, ale da się niewątpliwie zauważyć, że przez ponad 20 lat istnienia Uniwersytetu w Białymstoku sama uczelnia, ale też my – środowisko akademickie – zrobiliśmy ogromny postęp, z którego wszyscy wspólnie możemy być dumni.

